

Totalkalkylen for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 2020 og 2021
Budsjett 2022

AVGITT JUNI 2022

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket

Årlig utkommer:

«Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)

«Referansebruksberegninger»

«Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»

«Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:

http://nilf.no/statistikk/Volum-_og_prisindeksar

Totalkalkylen for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 2020 og 2021
Budsjett 2022

Forord

Årets totalkalkyle for jordbruket omfatter beregninger for revidert regnskap 2020, foreløpig regnskap 2021 og budsjett 2022. I tabellform er det også tatt med resultater for beregningene for enkelte år tilbake til 1959.

Tallseriene til jordbrukets totalregnskap og totalbudsjett ligger ajourført på elektronisk form tilbake til 1959 på NIBIOs nettsider (<http://www.nibio.no>).

Det presenteres også normaliserte regnskapstall. De normaliserte regnskapstallene er basert på totalkalkylens tallserier, men seriene er justert til normalårsnivå for avlinger, priser mv. Normaliserte regnskapstall gir et bedre grunnlag for vurdering av de mer varige endringer i jordbruket. Etter 1993 er de normaliserte regnskaper brukt til å bedømme inntektsutviklingen i jordbrukssektoren i forbindelse med jordbruksforhandlingene.

Knut Børve

Oddmund Hjukse

Innholdsfortegnelse

	Side
1 KORT OM BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET	7
1.1 Mandat og arbeidsområder	7
1.2 Budsjettnemndas sammensetning	9
1.3 Sekretariat	9
2 GRUNNLAG FOR TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET	11
2.1 Avgrensinger og beregningsprinsipper	11
2.1.1 Ulikheter i prognosering	12
2.2 Produksjonsgrunnlaget	13
2.2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket	13
2.2.2 Areal og avlinger	16
2.2.3 Husdyrbestanden og ytelsen	22
2.4 Produktpriser og kostnader	24
2.5 Produktivitet	26
3 INNTEKTER	29
3.1 Innledning	29
3.2 Planteproduksjon	30
3.2.1 Korn, erter og oljefrø	30
3.2.2 Poteter	35
3.2.3 Hagebruksprodukter	37
3.3 Husdyrproduksjoner	47
3.3.1 Melk	47
3.3.2 Kjøtt	53
3.3.3 Egg	61
3.3.4 Andre husdyrproduksjoner	62
3.4 Andre inntekter	64
3.4.1 Inntekter fra kjøring med mer	64
3.4.2 Arbeidsinntekter ved investeringer	64
3.5 Endringer i buskap og lager av fôrmidler	65
3.5.1 Endringer i buskapsverdien	65
3.5.2 Medlemsbonus	65
3.5.3 Fôrregnskapet og lagerendringer av fôrmidler	66
4 DIREKTE TILSKUDD	67
4.1 Oppsummering	67
4.2 Generelt	68
4.2.1 Regnskapsårene	68
4.2.2 Budsjetåret	69
4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond	69
4.4 Tilskudd til erstatninger m.m.	72
4.5 Direkte tilskudd (underpost)	72
4.6 Utviklingstiltak	74
4.7 Velferdsordninger	74
4.8 Ordninger utenom jordbruksavtalen	75
4.8.1 Erstatninger ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer	76

4.8.2	Tilskudd til avløsning ved repetisjons- og heimevernsøvelser	76
4.8.3	Erstatninger for rovviltskader	76
4.8.4	Driftsplanlegging	76
5	KOSTNADER	77
5.1	Innledning	77
5.2	Ikke-varige kostnader	80
5.2.1	Handelsgjødsel og kalk	80
5.2.2	Innkjøpt fôr	84
5.2.3	Såfrø og planter	85
5.2.4	Energi og smøremidler	86
5.2.5	Andre kostnader	87
5.2.6	Vedlikehold	88
5.3	Leasing	89
5.4	Investeringer og kapitalslit	89
5.4.1	Innledning	89
5.4.2	Bruttoinvesteringer	90
5.4.3	Kapitalslit	95
5.4.4	Bokført kapital	96
5.5	Rentekostnader på lånt kapital	97
6	DET ØKONOMISKE RESULTAT	101
6.1	Innledning	101
6.2	Totalkalkylen og skatt	102
6.3	Vederlag til arbeid og kapital	104
6.4	Vederlag til arbeid og egenkapital	105
6.5	Justeringer av tidligere serier	106
7	NORMALISERTE REGNSKAPER	107
7.1	Innledning	107
7.2	Prinsippene for normaliseringen	108
7.2.1	Planteproduksjonen	108
7.2.2	Husdyrproduksjonen	110
7.2.3	Kostnader	110
7.2.4	Direkte tilskudd	110
7.2.5	Leasing	110
7.2.6	Renter på lånt kapital	110
7.3	Resultater av beregningene	111
8	BUDSJETTOVERFØRINGER TIL JORDBRUKET	119
	VEDLEGG	131

Vedlegg

Vedlegg I: INNTEKTER

Vedleggstabell	1.1	Korn, erter og oljefrø
- ” -	1.2	Poteter
- ” -	1.3	Hagebruksprodukter
- ” -	1.4	Andre planteprodukter
- ” -	1.5	Melk
- ” -	1.6	Kjøtt
- ” -	1.7	Egg
- ” -	1.8	Ull
- ” -	1.9	Andre husdyrproduksjoner
- ” -	1.10	Kjøreinntekter mv.
- ” -	1.11	Arbeidsinntekter ved investeringer
- ” -	1.12	Endringer i buskapsverdien
- ” -	1.13	Medlemsbonus

Vedlegg II DIREKTE TILSKUDD TIL JORDBRUKET

Vedleggstabell	2.1	Direkte tilskudd
----------------	-----	------------------

Vedlegg III: KOSTNADER

Vedleggstabell	3.1	Handelsgjødsel og kalk
- ” -	3.2	Innkjøpt kraftfôr
- ” -	3.3	Annet innkjøpt fôr
- ” -	3.4	Såfrø og planter
- ” -	3.5	Energi og smøremidler
- ” -	3.6	Andre kostnader
- ” -	3.7	Vedlikehold
- ” -	3.8	Leasing av maskiner
- ” -	3.9	Kapitalslit
- ” -	3.10	Realrente. Lånt kapital
- ” -	3.11	Bruttoinvesteringer. Løpende priser
- ” -	3.12	Bruttoinvesteringer. Faste priser
- ” -	3.13.1	Bokført kapital etter historisk kost
- ” -	3.13.2	Bokført kapital etter prisjustert saldo
- ” -	3.14.1	Arbeidsforbruk, timeverk
- ” -	3.14.2	Arbeidsforbruk, årsverk

Vedlegg IV:	AREAL, AVLING OG BRUKEN AV AVLINGEN	
Vedleggstabell	4.1	Areal, avling og bruken av avlingen
- ” -	4.2	Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster
Vedlegg V:	HUSDYRSTATUS OG HUSDYRPRODUKSJON	
Vedleggstabell	5.1	Husdyrstatus
- ” -	5.2	Utviklingen i husdyrproduksjonen til salg og hjemme- forbruk
Vedlegg VI:	FÔRTILGANG OG FÔRBEHOV	
Vedleggstabell	6.1	Fôrtilgang i alt
- ” -	6.2	Fôrtilgang. Kraftfôr
- ” -	6.3	Fôrbehov

STANDARD BETEGNELSER SOM ER ANVENDT I TABELLENE:

Tall forekommer ikke	.
Oppgave mangler	..
Null	-
Mindre enn en halv av den brukte enhet	o eller o,o
Foreløpige tall	*
Anslag (budsjett)	**

Sammendrag

Tabell 1 viser hovedresultater fra totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 1 Resultater etter normalisert regnskap.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2022**
Sum produksjonsinntekter. Mill. kr.	33 713	33 813	34 186	34 219	36 160	38 789	41 284
Direkte tilskudd. Mill. kr.	10 497	10 259	12 098	11 726	12 094	12 082	14 812
Sum inntekter inkl. tilsk. Mill. kr. (A)	44 210	44 072	46 284	45 945	48 253	50 871	56 096
Sum ikke-varige produksjonsmidler. Mill. kr.	20 544	20 649	22 176	22 037	22 212	24 286	27 191
Sum kapitalkostnader. Mill. kr.	8 043	8 337	8 652	9 007	9 208	9 644	10 133
Sum kostnader. Mill. kr. (B)	28 586	28 985	30 828	31 044	31 420	33 930	37 324
Vederlag til arbeid og kapital. Mill. kr. (A-B)	15 623	15 087	15 456	14 901	16 833	16 941	18 772
– Realrente på lånt kapital. Mill. kr.	308	349	219	736	639	124	303
Vederlag til arb. og egenkap. Mill. kr. (A-B-C)	15 316	14 738	15 237	14 165	16 195	16 817	18 469
Antall årsverk	44 000	43 300	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsverk. Kr	348 100	340 400	356 000	334 900	379 300	399 500	449 900
Endring pr årsverk, kr		-7 700	15 600	-21 100	44 400	20 200	50 400
Endring pr årsverk, prosent		-2,2	4,6	-5,9	13,3	5,3	12,6
Inntektseffekt pr årsv. av jordbruksfradr, kr	28 200	28 100	27 600	24 500	26 500	27 000	31 200
Ved. til arb. og egenkap. pr årsverk inkl. effekt av jordbruksfradraget, kr	376 300	368 500	383 600	359 400	405 800	426 500	481 100
Endring pr årsverk, kr		-7 800	15 100	-24 200	46 400	20 700	54 600
Endring pr årsverk, prosent		-2,1	4,1	-6,3	12,9	5,1	12,8

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

Generelt

Totalkalkylen for jordbruket, inkludert det normaliserte regnskapet, utarbeides årlig av Budsjettnemnda for jordbruket. Totalkalkylen viser totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsfaktorer. Seriene i Totalkalkylen går tilbake til 1959.

På grunnlag av produksjonsinntekter, kostnader og budsjettoverføringer beregnes ulike resultatmål i jordbruket. Videre tallfestes antall jordbruksbedrifter, arbeidsforbruket, areal og avlinger, husdyrbestander og -ytelser.

Fordi beregningene skal vise det økonomiske resultatet for jordbrukssektoren, holdes intern omsetning utenfor. Dette gjelder kjøp og salg innen sektoren av for eksempel fôr, dyr og maskintjenester. Leie/bortleie av jord, regnes også som intern omsetning. Bruk av jordbrukets maskiner utenfor jordbruket, inntektsføres som kjøreinntekter. Arbeidsforbruket som registreres i Totalkalkylen er alt arbeid utført i jordbrukssektoren, uavhengig av hvem som utfører arbeidet.

Resultatberegningene (inntekts- og kostnadsiden) i denne publikasjonen bygger på det samme tallgrunnlaget som Utredning nr. 1 Totalkalkylen som ble avgitt 12 april. For budsjettåret 2022 er imidlertid direkte effekter av jordbruksavtalen 16. mai innarbeidet (målpris- og tilskuddsøkninger). Det er ikke gjort oppdaterte anslag på andre inntekts- eller kostnadsposter.

Fra 1993 har totalkalkylens normaliserte regnskap blitt lagt til grunn i jordbruksforhandlingene ved vurdering av inntektsutviklingen. Dessuten danner den grunnlag for beregninger i nasjonalregnskap og nasjonalbudsjett. Også i matvareforbruksberegninger, i statistikk til internasjonale organisasjoner og gjennom forskning og utredninger gjøres det bruk av Totalkalkylen.

Resultater for regnskapsårene og budsjettåret

Det primære resultatmålet som nyttes i Totalkalkylen er «vederlag til arbeid og egenkapital». Resultatmålet uttrykker hva som er igjen til godtgjøring av all arbeidsinnsats, medregnet leid arbeid, og egenkapital innsatt i drifta. Beregningen skjer ved at alle kostnader, inkludert renter på lånt kapital, blir trukket fra produksjonsinntekter og tilskudd.

Totalkalkylen beregnes før skatt. I resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital» er derfor ikke inntektsvirkningen av skattemessig fradrag i positiv næringsinntekt fra jordbruket regnet inn. Dette fradraget ble innført med virkning fra og med inntektsåret 2000. Budsjettnemnda beregner den inntektsmessige virkningen av jordbruksfradraget, som en separat operasjon ved siden av totalkalkylen. For 2020 er verdien av fradraget beregnet til 26 800 kr per årsverk. I jordbruksforhandlingene er det resultatmålet inklusive inntektsverdien av jordbruksfradraget som benyttes.

Resultater etter normalisert regnskap

Det normaliserte regnskapet skal vise utviklingen i jordbruket ved «normale» forhold, hvor det blant annet forutsettes normalårsavlinger i planteproduksjonen. Avlingsvariasjoner som skyldes forskjeller i værforhold fra år til år kommer til syne i det registrerte regnskapet mens dette jevnes ut i det normaliserte regnskapet. I tillegg normaliseres prisene i grøntsektoren. Også enkelte kostnader som kan variere sterkt mellom år, eksempelvis realrentekostnaden, er normalisert.

Regnet per årsverk økte vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. inntektsverdien av skattefradraget fra 2020 til 2021 ifølge det normaliserte regnskapet med 20 700 kr, fra 405 800 kr til 426 500 kr. Fra 2021 til 2022 er inntekten beregnet å øke med 54 600 kr til 481 100 kr.

Resultater etter registrert regnskap

Registrert regnskap viser det faktiske regnskapet for jordbruket hvert enkelt år. Resultatene kan svinge betydelig fra år til år, eksempelvis på grunn av at værforholdene

påvirker mengder og kvalitet på avlingene. Dessuten blir prisene påvirket av markedsforholdene.

Vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. inntektsverdien av skattefradraget pr. årsverk økte med 54 800 kr, til 451 400 kr i 2021. I 2022 er inntektene beregnet å øke med 43 600 kr til 495 000 kr.

Inntekter i normalisert regnskap

Tabell 2 viser et sammendrag av inntektene i totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 2 Inntektssammendrag. Normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2022**
Korn, erter og oljefrø	3 130	3 266	3 302	3 561	3 735	3 913	5 134
Poteter	727	779	771	841	914	983	1 190
Hagebruksprodukter	5 063	5 097	5 192	5 433	5 741	5 782	6 503
Andre planteprodukter	381	424	366	387	381	410	477
Sum planteprodukter	9 301	9 565	9 631	10 222	10 771	11 088	13 304
Melk	9 486	9 241	9 579	9 052	9 593	10 572	9 734
Kjøtt	12 309	12 608	12 665	12 401	12 771	14 042	15 248
Egg	1 048	1 112	1 132	1 144	1 232	1 286	1 405
Ull	149	133	129	117	118	105	106
Andre husdyrproduksjoner	184	204	232	274	292	303	300
Sum husdyrprodukter	23 176	23 299	23 736	22 988	24 006	26 308	26 793
Sum plante- og husdyrprodukter	32 478	32 864	33 367	33 210	34 776	37 396	40 097
Kjøreinntekter m.v.	554	557	568	601	602	620	639
Arbeidsinntekter ved invest.	248	276	267	262	269	285	295
Sum andre inntekter	802	832	836	863	871	906	934
Endringer i buskapsverdien	186	-121	-235	0	153	190	-15
Medlemsbonus	248	238	219	146	360	297	268
Sum produksjonsinntekter	33 713	33 813	34 186	34 219	36 160	38 789	41 284
Direkte tilskudd	10 497	10 259	11 726	10 497	12 094	12 082	14 812
Sum inntekter inklusive tilskudd	44 210	44 072	45 945	44 210	48 253	50 871	56 096

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkningen av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Den totale inntekten i jordbruket i 2020,- summen av produksjonsinntekter og tilskudd, var 48 253 mill. kr. For 2021 viser foreløpige regnskapstall en totalinntekt 50 871 mill. kr. Av produksjonsinntektene kommer ca. 70 prosent fra husdyrproduksjoner, med kjøtt og melk som de viktigste produktene. Produksjonsinntektene er inkl. pristilskudd som grunntilskudd og distriktstilskudd på kjøtt og melk. Innen planteproduksjonene er verdien av hagebruksprodukter størst. Hagebruksproduktene (grønnsaker, frukt, bær og

blomster) står for ca. halvparten av produksjonsinntektene innen plante-produksjonen. De direkte tilskuddene utgjorde 24 prosent av totalinntekten i jordbruket i 2020.

Kostnader i normalisert regnskap

Tabell 3 viser et sammendrag av kostnadene i totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 3 Kostnads- og resultatsammendrag. Normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2022**
Handelsgjødsel og kalk	1 866	1 598	1 789	1 880	1 932	1 894	3 261
Innkjøpt kraftfôr	7 276	7 442	7 749	7 761	7 925	8 196	9 256
Annet innkjøpt fôr	421	450	720	511	462	511	534
Såfrø og planter	1 040	1 062	1 150	1 158	1 259	1 337	1 283
Energi og smøremidler	2 422	2 685	3 113	3 060	2 482	3 521	3 724
Andre kostnader	5 156	5 150	5 339	5 421	5 682	6 200	6 434
Vedlikehold	2 363	2 261	2 316	2 245	2 471	2 626	2 699
ikke-varige prod.midler (kostnader)	20 544	20 649	22 176	22 037	22 212	24 286	27 191
Leasing av maskiner	1 588	1 728	1 873	2 055	2 071	2 207	2 352
Kapitalslit	6 455	6 609	6 780	6 952	7 136	7 437	7 781
Sum kapitalkostnader	8 043	8 337	8 652	9 007	9 208	9 644	10 133
Sum kostnader	28 586	28 985	30 828	31 044	31 420	33 930	37 324
Vederlag til arbeid og kapital	15 623	15 087	15 456	14 901	16 833	16 941	18 772
Realrente lånt kapital	308	349	219	736	639	124	303
Vederlag til arbeid og egenkapital	15 316	14 738	15 237	14 165	16 195	16 817	18 469

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkningen av jordbruksfradraget ved skatteligningen

De totale kostnadene, inkludert realrentekostnader, er beregnet til 34 054 mill. kr i 2021. Kapitalkostnader, dvs. kapitalslit og leasing, utgjør til sammen 28 prosent av totalkostnaden. Kostnadene til innkjøpt fôr, vesentlig kraftfôr, står for nær 26 prosent. «Andre kostnader», som er en samlepost for en mengde ulike kostnader, utgjorde 18 prosent i 2021. Resten av totalkostnaden fordeler seg på hovedpostene «handelsgjødsel og kalk», «såfrø og planter», «energi og smøremidler», «vedlikehold» og «realrente på lånt kapital».

Utviklingen i jordbrukets produksjonsfaktorer

Arbeidsforbruk: Arbeidsforbruket for 2022 er beregnet til 75,7 mill. timeverk, eller 41 050 årsverk à 1 845 timer. For 2021 er tilsvarende beregnet til henholdsvis 77,7 mill. timeverk eller 42 100. Det vises ellers til kap. 2.2.1 for nærmere om utviklingen i arbeidsforbruket.

Registrert jordbruksareal: Det totalt registrerte jordbruksarealet i 2021 var 9 858 mill. da. Dette er 6 prosent lavere enn det var på sitt høyeste nivå i 1998. Fra 2005 til 2014 gikk

det registrerte arealet ned med 486 000 dekar, tilsv. 4,7 prosent. Oppgaver viser at innføringen av digitalt kartverk som nytt grunnlag for arealmålingene i denne perioden, innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,4 prosent. En vet ikke om nedgangen skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk. Arealnedgang utenom nytt kartverk var dermed på ca. 1,3 prosent i samme periode. Etter at innføringen av nytt kartverk var fullført, viser arealutviklingen små endringer, en økning på 0,1 prosent fra 2014 til 2020.

I det totale jordbruksarealet inngår også overflatedyrket jord og innmarksbeite. Slikt areal utgjør om lag 18 prosent av totalarealet i slutten av perioden, mens andelen var drøyt 10 prosent i 1989.

Investeringer: Medregnet nye leiekontrakter (leasing) er investeringene i jordbruket beregnet til 11,7 mrd. kr i 2021 mot 10,7 mrd. kr i 2020. Bygninger sto for 46 prosent av totalinvesteringene i 2020 mens investeringer i maskiner og redskaper inkl. leasing utgjorde 49 prosent. Resten av investeringene gjelder grøfter, biler og nydyrking.

Produksjon – forbruk – markedssituasjon

Husdyrprodukter: De aller fleste årene på 2000-tallet lå meierileveransen over 1 500 mill. liter, men litt under i 2019 og 2020. For 2021 økte leveransen til 1 525 mill. liter etter økt forholdstall pga. pandemien. For budsjettåret 2022 er det prognosert en nedgang til 1 477 mill. liter. Dette skyldes salg av melkekvoter i 2021 etter internasjonale avtaler om reduksjon i subsidiert eksport av ost.

Produksjonen av kjøtt var på 363 mill. kg i 2021 mot 349 mill. kg året før. For 2022 ventes en produksjon på 367,9 mill. kg. Som følge av bl.a. færre melkekyr, har det vært en relativt stor underdekning av norsk storfekjøtt, men denne er nå en del redusert. Redusert grensehandel som følge av koronapandemien har bedret markedsbalansen for norsk kjøtt hvor jordbruksavtalens forutsatte priser oppnås.

For egg bidrar førtidsslakting av høner til så godt som balanse i markedet.

Planteproduksjon: I 2020 lå kornavlingene 8 prosent over normalårsnivå mens de i 2021 lå 2 prosent under.

Produksjonen av norske poteter har i mange av de seinere årene ligget lavere enn det innenlandske forbruket, med en del import for å dekke forbruket. Over tid har forbruket av matpoteter gått ned mens forbruket av bearbeidede produkter har økt en god del. Forbruket av frukt, bær og grønnsaker har økt gjennom lengre tid. Størsteparten av forbruket av frukt dekkes ved import.

1 Kort om Budsjettnemnda for jordbruket

Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ) ble offisielt opprettet ved kongelig resolusjon av 18. juni 1948. BFJ er en fagnemnd som er sammensatt av representanter for partene i jordbruksavtalen. Fem medlemmer representerer staten, fem er fra organisasjonene i jordbruket, og to (heriblant lederen) er nøytrale.

1.1 Mandat og arbeidsområder

BFJ har som hovedoppgave å legge fram materiale som kan danne grunnlag for vurdering av den økonomiske situasjonen i jordbruket. Materialet brukes først og fremst under forhandlingene om jordbruksavtaler.

Hovedavtalen for jordbruket av 17. februar 1992, § 2–6 sier:

«BFJ skal framskaffe og bearbeide grunnlagsmateriale for forhandlinger om jordbruksavtaler, og framlegge resultatene i rapports form. Partene og organisasjonene hver for seg kan anmode BFJs sekretariat om å framskaffe eller bearbeide grunnlagsmateriale ut over det som er nevnt i første ledd, og om å foreta spesielle beregninger. Rapporter fra BFJ eller fra dennes sekretariat skal leveres uten omkostninger for den part som har anmodet om rapporten».

I St.meld. nr. 9 (2011–2012) «Landbruks- og matpolitikken» og Innst. 234 S (2011–2012) er det trukket opp retningslinjer for det materialet som BFJ skal utarbeide til jordbruksforhandlingene. Retningslinjene sier at totalregnskapet for jordbruket skal vise inntektsutviklingen i jordbruket over tid, men at vurderingene i forhandlingsammenheng gjøres på basis av avtaleår.

Videre er det angitt at *referansebruk* skal benyttes som grunnlag for å vurdere virkemiddelbruken. Referansebrukene gjør det mulig å analysere forskjeller i inntektene innenfor og mellom produksjoner og regioner. Referansebruk er «gjennomsnittbruk» innenfor bestemte grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingsmaterialet. Referansebrukssystemet ble lagt om til jordbruksoppjøret i 2001. Fra da av brukes driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte, uten normering av arbeid og kapital.

Materialet som BFJ utarbeider til jordbruksforhandlingene består av:

- Jordbrukets totalregnskap og budsjett. Beregningene viser registrerte og normaliserte tall for inntekter, kostnader, arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital.
- Referansebruksberegninger for jordbruket. Beregningene er basert på NIBIO's driftsgranskinger og brukes til å vurdere hvilke utslag et oppgjør får for ulike produksjoner, distrikter og bruksstørrelser.
- Resultatkontroll for gjennomføring av landbrukspolitikken. Resultatkontrollen viser utviklingen innenfor sentrale områder som produksjonsgrunnlag og struktur inkl. areal og arbeidsforbruk, produksjon og forbruk, matvaretrygghet og dyrevelferd og -helse, distriktpolitikk og sysselsetting, miljø- og ressursvern, inntekter og økonomiske forhold, priser, innsatsfaktorer og kostnadsutvikling, likestilling samt internasjonale rammevilkår.

BFJ foretar løpende forbedringer av forhandlingsmaterialet:

- I kapittel 6.5 er det gitt en oversikt over poster hvor tallseriene ved årets beregninger er endret bakover i tid.

BFJs sekretariat har i forbindelse med forhandlingsmaterialet blitt pålagt:

- Diverse beregninger i forbindelse med gjennomføringen av jordbruksforhandlingene. Effektene av alternative forutsetninger om priser og tiltak er beregnet ved hjelp av referansebruk. Beregningene utføres for både organisasjonene og staten.

1.2 Budsjettnemndas sammensetning

Landbruks- og matdepartementet oppnevner medlemmene for to-års perioder etter forslag fra organisasjonene og departementene. For beregningene i 2022 har Budsjettnemnda hatt følgende sammensetning:

Medlemmer

Knut Børve, leder	Ekspedisjonssjef i Kunnskapsdepartementet
Steinar Helgen	Spesialrådgiver i Landbruks- og matdepartementet
Maria Finne Krekling	Seniorrådgiver i Landbruks- og matdepartementet
Per Arne Skjeflo	Avdelingsdirektør i Finansdepartementet
Torgeir Dahl Jørgensen	Rådgiver i Finansdepartementet
Nora Vågnes Traaholt	Seniorrådgiver i Klima- og miljødepartementet
Berit Bjørlo	Seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå
Kristoffer Fodnes	Styremedlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Eli Berge Ness	Styremedlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Anders Huus	Seniorrådgiver i Norges Bondelag
Sigrun Pettersborg	Rådgiver i Norges Bondelag
Ole Nikolai Skulberg	Direktør i Nortura, fellesrepr. Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Observatør

Harald Moksnes Weie	Seksjonssjef i Landbruksdirektoratet
---------------------	--------------------------------------

1.3 Sekretariat

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har ansvaret for å stille nødvendig sekretariatskapasitet til disposisjon for BFJ. Det praktiske arbeidet med sekretariatsfunksjonen i NIBIO er lagt til divisjon kart og statistikk, avdeling landbruksøkonomisk analyse. Flere av avdelingens medarbeidere har nemndas saker som sitt viktigste arbeidsområde. Andre sakkyndige medarbeidere trekkes inn i sekretariatsarbeidet etter behov.

2 Grunnlag for Totalkalkylen for jordbruket

2.1 Avgrensinger og beregningsprinsipper

Hovedprinsippene for grunnlagsmaterialet for jordbruksoppgjørene som Budsjettnemnda utarbeider, fastsettes gjennom Stortingets behandling av meldinger om landbrukspolitikken og, innenfor disse rammene, ved avklaringer mellom avtalepartene.

I forhandlingene brukes Totalkalkylens normaliserte regnskaper for å sammenligne inntektsutviklingen i jordbruket med inntektsutviklingen for andre grupper i samfunnet. Totalkalkylen er et sektorregnskap som skal vise totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsressurser, herunder jord. Sektoren «jordbruk» er definert ut fra de varer som er regnet som jordbruksvarer. Dette innebærer at jordbrukshusholdningenes andre inntekter, dvs. fra skogbruk, lønns- og kapitalinntekter, andre næringer og tilleggsnæringer som turisme, holdes utenom. Resultatmålene som beregnes i Totalkalkylen er «Vederlag til arbeid og kapital» og «Vederlag til arbeid og egenkapital». Kapitalsaldoen for avskrivbare driftsmidler blir prisnivåjustert årlig med konsumprisen før beregning av kapitalslit. Det føres med andre ord en godtgjøring til egenkapitalen knyttet til de avskrivbare driftsmidlene tilsvarende generell prisvekst. Godtgjøringen framkommer som høyere kapitalslit (avskrivninger) i totalkalkylen enn i gårdsregnskap (bygd på historisk kost). Det gjør at resultatet kan konsumeres uten å tære på den investerte kapitalens kjøpekraft. For ikke-avskrivbare driftsmidler som jord og grøfter, verdsettes disse etter historisk kost.

Beregningsprinsippene for jordreie og kvoteleie i Totalkalkylen og avkastning av egenkapitalen i resultatmålene som Budsjettnemnda utarbeider, går fram av avsnittene som følger.

Totalkalkylens sektoravgrensing innebærer at en legger til grunn at alt jordbruksareal i Norge tilhører sektoren «jordbruk». Beregningene er avgrenset til økonomiske transaksjoner mellom jordbrukssektoren og andre sektorer. For jordbrukssektoren vil disse økonomiske transaksjonene framkomme som inntekter eller kostnader. Økonomiske transaksjoner innen sektoren, defineres som intern omsetning, og vil ikke påvirke sektorens sluttresultat. Slike interne transaksjoner kan være kjøp og salg av grovfôr og maskintjenester. Økonomiske transaksjoner innen sektoren knyttet til kjøp/salg av jord eller jordreie, regnes derfor også som internomsetning. Som følge av at Totalkalkylen er et sektorregnskap der jord er definert å tilhøre sektoren, skiller det ikke på om disse transaksjonene foregår mellom aktive utøvere og jordeiere uten næringsinntekt fra jordbrukssektoren I stedet for å føre årlige inntekter og kostnader

fra jordleie og melkekvoter som på enkeltbruksnivå (jf. Referansebruksberegningene), inngår denne kapitalen i jordbrukssektorens kapital og framkommer som høyere gjeld og rentekostnader og ved å inngå i egenkapitalen som årsresultatet skal gi avkastning til.

Beregningen av jordbrukets bokførte kapital omfatter både egen og leid jord. Gjeld på bruk uten næringsinntekt (bortleide/forpaktede bruk) knyttet til jorda disse eier, inngår som en del av sektorens samlede gjeldsmasse. Realrentekostnaden på denne gjelda påvirker derfor resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital». Også kjøp av jord påvirker resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» direkte i den grad det påvirker endring gjeldsmassen i forbindelse med opptak av lån i forbindelse med jordkjøpet. Tilsvarende betraktninger gjøres også på andre områder, for å gjøre beregningsprinsippene konsistente, for eksempel leie/kjøp av melkekvoter.

For andre beregningsprinsipper nevnes at ved forhandleromsetning av brukte landbruksmaskiner, føres nettokostnaden i administrasjon/omsetning som kostnad for sektoren. Dette gjelder også kjøp og salg av melkekvoter. Korn,- unntatt det som brukes som eget fôr, selges derimot ut av sektoren og kjøpes tilbake som kraftfôr, og framkommer dermed på både inntekts- og kostnadssiden. Restverdien av bygninger og maskiner på bruk som går ut av drift, trekkes ut av kapitalgrunnlaget. Det søkes konsistens mellom det som inntekts- og kostnadsføres, dvs. inntekter/kostnader relateres til tilhørende kostnader/inntekter. Det medfører at en inntektsfører verdien av jordbrukets ressurser brukt utenfor jordbruket. For maskiner aktivert i,- men brukt utenom jordbruket, inntektsføres for eksempel jordbruket for kapitalslitkostnadene knyttet til denne bruken.

Arbeidsforbruket som inngår i beregningen av «Vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk», baserer seg på SSBs arbeidskraftsundersøkelser. Det gjøres ikke noe skille på om arbeidet er utført ved egen eller innleid arbeidskraft, da resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» er et vederlag til alt innsatt arbeid, uavhengig av hvem som utfører arbeidet, og all innsatt egenkapital.

2.1.1 Ulikheter i prognosering

På kostnadssiden prognoseres budsjettallene i Totalkalkylen utifra forventet volum- og prisvekst for hele året. Et unntak er kraftfôr hvor priser fra gjeldende avtale (pr. 1.7.22) er lagt til grunn. På inntektssiden ligger antatt produksjon til grunn for volumdelen. For prisene ligger gjeldende jordbruksavtale til grunn for målprisproduktene. For korn, melk, poteter og hagebruksprodukter vil det si at inntektene beregnes med utgangspunkt i målprisene pr. 1.7.2022. For kjøtt og egg er målprisene fjernet og styres via «planlagt gjennomsnittlig engrospris» (PGE) fastsatt av markedsregulator to ganger i året. Produsentprisene for kjøtt er basert på PGE gjeldende 1 halvår hvor det ikke er gjort forutsetninger om endring for neste halvår. På grøntsiden tas det utgangspunkt i målprisene, men disse er i mindre grad bestemmende for prisene i denne sektoren. For varer som ikke omfattes av målpris prognoseres forventet prisvekst for hele året.

2.2 Produksjonsgrunnlaget

2.2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket

Den historiske og budsjetterte utviklingen for arbeidsforbruket er vist i tabell 2.1 og i figur 2.1.

Tabell 2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket¹

	1959	1969	1979	1989	1999	2005
Mill. timeverk	592,5	400,1	263,3	193,1	149,8	113,8
Timeverk/årsverk	2 340	2 100	1 975	1 925	1 875	1 845
Årsverk i alt, 1 000 stk.	253,2	190,5	133,3	100,3	79,9	61,7
Jordbruksbedrifter, 1 000 stk.	198,3	155	125,3	99,4	70,7	53
Timer/bedrift	2 988	2 581	2 101	1 943	2 119	2 147
Årsverk/bedrift	1,28	1,23	1,06	1,01	1,13	1,16
Jordbruksareal, 1 000 daa	10 107	9 863	9 597	9 942	10 383	10 354
Daa/bedrift	51	64	77	100	147	195
Timer/daa	59	41	27	19	14	11
Årsverk/1 000 daa	25,1	19,3	13,9	10,1	7,7	6,0
		1959-69	1969-79	1979-89	1989-99	1999-2005
Årlig endring i antall årsverk		-6 270	-5 720	-3 300	-2 040	-3 033
Årlig endring i %		-2,8	-3,5	-2,8	-2,3	-4,3

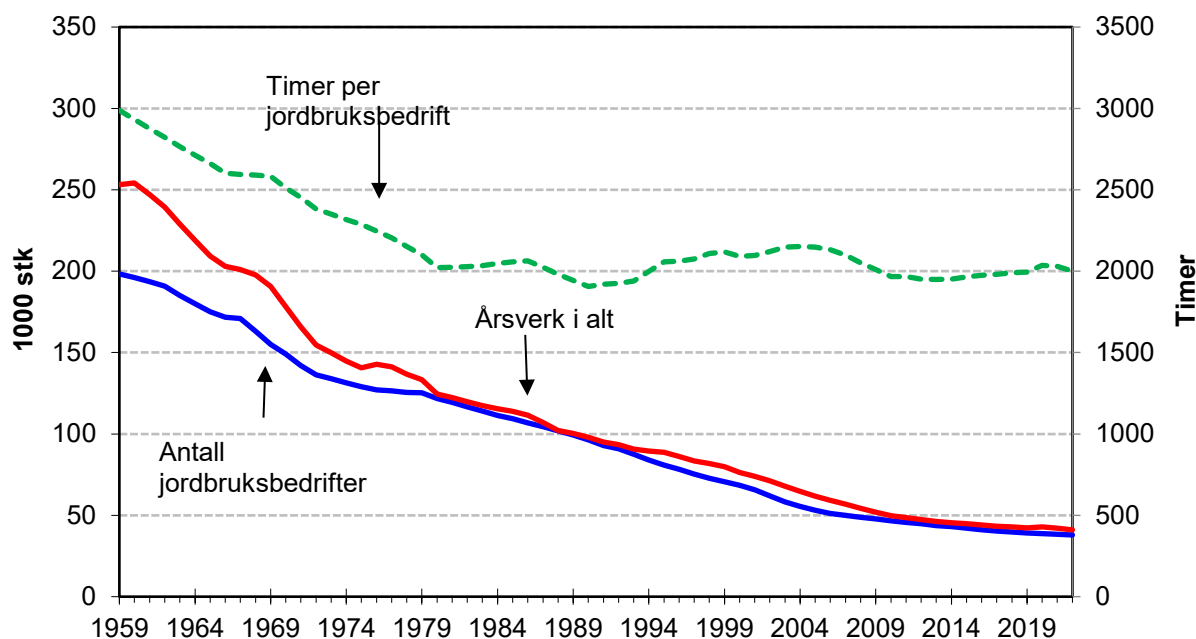
1) Gjelder driftsenheter over 5 daa fram til 1999. Fra 0 daa og over f.o.m. 1999

Tabell 2.1 (forts.) Arbeidsforbruket i jordbruket¹

	2010	2013	2017	2020	2021*	2022**	
Mill. timeverk	91,7	85,2	79,9	78,8	77,7	75,7	
Timeverk/årsverk	1 845	1 845	1 845	1 845	1 845	1 845	
Årsverk i alt, 1 000 stk.	49,7	46,2	43,3	42,7	42,1	41,05	
Jordbruksbedrifter, 1 000 stk.	46,6	43,7	40,3	38,7	38,3	37,9	
Timer/bedrift	1 968	1 950	1 983	2 035	2 035	2 035	
Årsverk/bedrift	1,07	1,06	1,07	1,10	1,10	1,08	
Jordbruksareal, 1 000 daa	10 060	9 871	9 851	9 860	9 858	9 860	
Daa/bedrift	216	226	244	255	257	260	
Timer/daa	9	9	8	8	8	8	
Årsverk/1 000 daa	4,9	4,7	4,4	4,3	4,3	4,2	
		1999-10	2010-13	2013-17	2017-20	2010-20	2020-22
Årlig endring i antall årsverk		-2 745	-2 400	-1 167	-200	-760	-825
Årlig endring i %		-4,9	-4,3	-2,4	-0,5	-1,6	-2,0

1) Gjelder driftsenheter over 5 daa fram til 1999. Fra 0 daa og over f.o.m. 1999

Timetallet i et årsverk ble endret fra 1 975 til 1 875 timer i 1989, til 1 860 timer i 2001 og til 1 845 timer i 2002

Figur 2.1 Utviklingen i antall jordbruksbedrifter, årsverk i alt og timer per jordbruksbedrift

Totalkalkylens serie for arbeidsforbruket er basert på SSBs fullstendige tellinger som foretas hvert 10 år,- sist i 2020. Disse tellingene omfatter samtlige bedrifter i jordbruket. I de mellomliggende årene beregnes det med utgangspunkt i SSBs landbruksundersøkelser,- basert på et utvalg av bruk.

Årsverksserien er fastsatt med basis i 1 975 timer per årsverk fra 1977 og endringene i arbeidstiden i industrien for tidligere år. Timetallet ble satt ned til 1 875 timer per årsverk fra 01.07.89, til 1860 timer for 2001 og til 1845 timer fra 2002.

Etter vedtak fra 2004 har det fom. 1999 vært regnet med en avgrensning ved beregningen av arbeidsforbruket i jordbruket for bedrifter fra 0 daa og oppover, mens det fram til 1999 ble regnet med en avgrensning fra 5 daa og oppover. Det er regnet med at dette bruddet utgjør en økning på ca. 1 100 årsverk for 1999.

Arbeidsforbruket i honningproduksjonen for bedrifter uten areal, men med minimum 25 bikuber, er inkludert da disse ble tilskuddsberettiget fra 2009. Etter oppgaver fra tellingen i 2010 er det regnet med at arbeidsforbruket for disse enhetene utgjør ca. 100 årsverk.

På grunnlag av endelige resultater fra den fullstendige tellingen i 2020, er arbeidsforbruket beregnet til 42 700 årsverk i 2020. Det er en økning på 400 årsverk fra 2019,- som bryter med en lang trend med nedgang. Årsaken er at koronapandemien medførte en økning i arbeidsforbruket knyttet til hagebrukssektoren på ca. 500 årsverk. Dvs. effekten av at erfaren innleid utenlandsk arbeidskraft ble erstattet av bla. uerfaren norsk arbeidskraft. For 2021 er det regnet med et arbeidsforbruk på 42 100 årsverk. Etter at effekten av

pandemien er borte i 2022 er det regnet med 41 050 årsverk, dvs. en større nedgang enn i 2021

Antall jordbruksbedrifter

Antall jordbruksbedrifter er redusert mye over tid, men etter hvert med avtakende takt.

I perioden 2010–2020 var det en gjennomsnittlig årlig nedgang i antall jordbruksbedrifter på 1,9 prosent mot 3,7 prosent per år i ti-året før. For budsjettåret 2022 har BFJ regnet med en nedgang på 1,0 prosent.

For arealgruppen under 50 daa har det vært særlig store endringer. Dette har sammenheng med at gruppen består av uensartede type produksjoner/bedrifter som samtidig er særlig påvirket av endringer i regelverk, eks. for samdrifter og mulighet for kvoteleie i melkeproduksjonen.

Med unntak av gruppen over 500 daa og til dels gruppen under 50 daa jf. ovenfor, har det vært nedgang i antall bedrifter i alle størrelsesgrupper i siste ti-års periode.

Arbeidsforbruket per jordbruksbedrift

Arbeidsforbruket i 2020 er registrert til 2 035 timer og i 2021 til 2 030 timer. Over tid har arbeidsforbruket pr. bedrift vært relativt stabilt til tross for strukturrasjonalisering og utvikling mot større bedrifter og økt areal per bedrift. Dette kan sees på bakgrunn av økte investeringer i arbeidssparende teknisk utstyr og økt teknisk framgang.

2.2.2 Areal og avlinger

Totalareal

Tabell 2.2 Arealet fordelt på de enkelte vekster. 1 000 dekar

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Korn, erter, oljevekster	2 524	3 255	3 530	3 345	3 093	2 874	2 892	2 895
herav hvete	38	170	383	516	721	677	636	600
« rug/rughvete	14	17	4	27	68	65	84	85
« bygg	1 848	2 002	1 760	1 826	1 462	1 428	1 428	1 428
« havre	547	1 012	1 322	913	761	684	684	684
« oljevekster	78	53	61	64	59	30	24	30
« erter, belgvekster					22	45	35	55
Poteter	346	223	193	149	132	115	115	115
Grovfôrvekster ¹	278	333	408	317	119	95	94	95
Grønnsaker ²	57	57	53	46	61	71	71	70
Frukt og bær					42	42	41	40
Andre vekster ³	461	279	223	138	89	74	80	80
Sum åker/hage	3 667	4 147	4 401	3 995	3 536	3 271	3 293	3 295
Fulldyrket eng	4 602	4 211	4 445	4 876	4 766	4 806	4 782	4 780
Fulldyrket jord i drift	8 269	8 358	8 846	8 871	8 302	8 077	8 076	8 075
Endring fra året før	-72	292	185	-184	-93	25	-1	-1
Omdisp. dyrka jord ⁴	17	8	11	15	7	5
Eng ikke fulldyrket	1 594	1 239	1 096	1 511	1 758	1 783	1 783	1 785
Jordbruksareal i drift i alt	9 863	9 597	9 942	10 382	10 060	9 860	9 859	9 860

1) Rotvekster og grønnfôrvekster. Inkl. korn til krossing fra 2002

2) Inkl. rotvekster til mat fra 2002

3) Inkl. brakkareal. Eksl. frukt og bær fra 2010

4) LMD-tall. SSB/Kostrå fom. 2005

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Arealoppgavene bygger på produksjonstilskuddsstatistikken, med et beregnet tillegg for bedrifter som ikke søker om produksjonstilskudd.

For 2021 er det uendret areal (-1 000 da). For 2022 ventes også uendret areal.

Omdisponering av dyrket jord

Landbruks- og matdepartementets rapporteringsrutiner for registrert omdisponering av dyrket jord ble lagt om fra 2005. Omleggingen medførte en nedgang i det arealet som registreres som omdisponert og nedgangen regnes ikke for å være reell. Før omleggingen utgjorde den registrerte omdisponeringen av dyrket jord mellom 10 000 og 15 000 daa per år, men har de siste årene vært på ca. 5 000 daa årlig.

Nydyrking

Omfanget av nydyrking er satt til 22 000 daa i 2020 og 2021. Samme anslag er benyttet for budsjettåret.

Tidligere dyrket jord

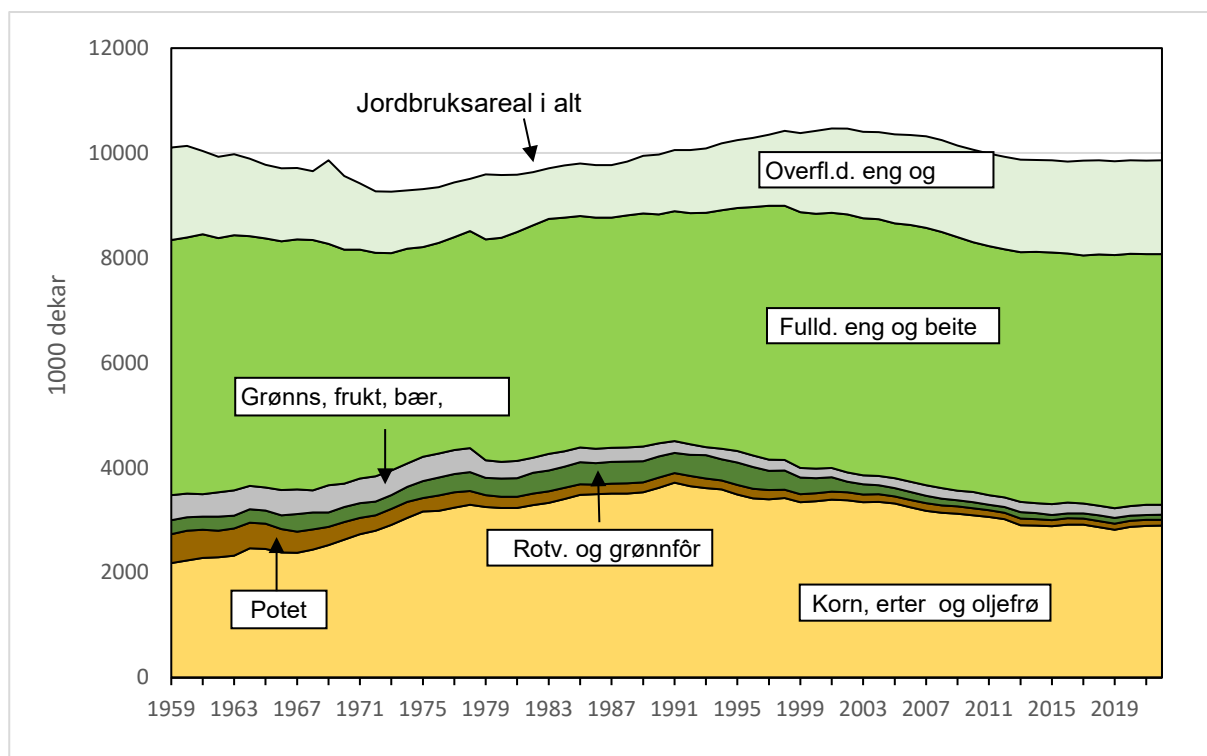
BFJ regner med at det årlig gikk ut 34 000 daa dyrket jord i perioden 1999–2010, i tillegg til registrert omdisponert dyrket areal. For perioden 2010-2020 er det regnet med det årlig gikk ut 22 000 daa dyrket jord.

Nytt kartverk

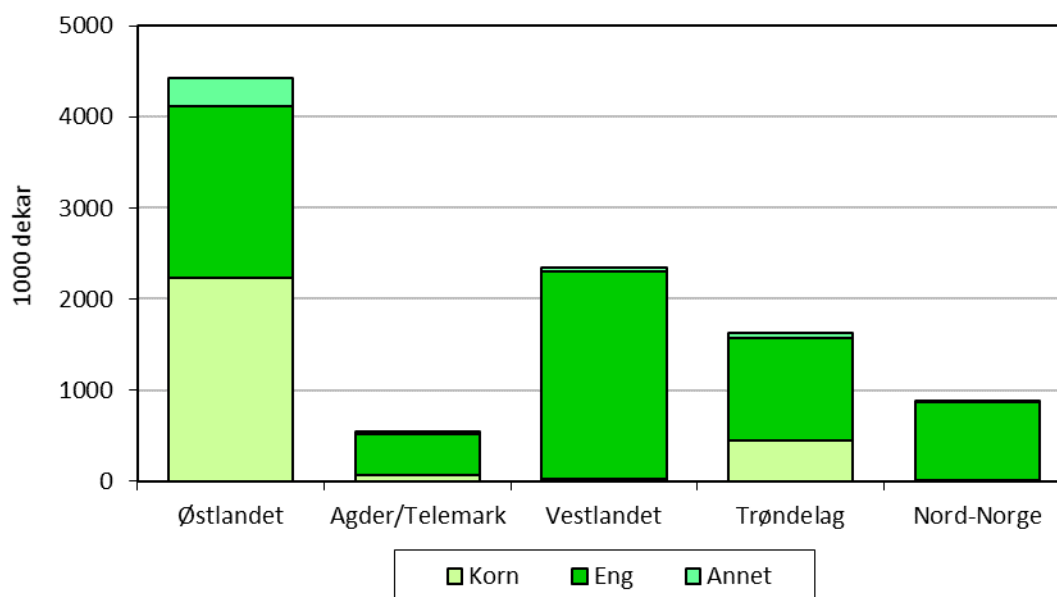
I perioden 2005–2014 ble nytt digitalt kartgrunnlag tatt i bruk som grunnlag ved søknad om produksjonstillegg. Tall fra Landbruksdirektoratet viser at det nye kartverket i denne perioden innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,4 prosent mens arealet samlet sett gikk ned 4,7 prosent. Arealnedgangen utenom nytt kartverk var dermed på ca. 1,3 prosent. En kan ikke si om nedgangen ifølge kartverket skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk.

Areal fordelt på vekster

Utviklingen i arealet fordelt på vekster samt arealfordeling på regioner er vist i tabell 2.2 og i figur 2.3.

Figur 2.2 Utviklingen i jordbruksarealet 1959–2022

Figur 2.3 Jordbruksarealet fordelt på regioner i 2021

Det totale jordbruksarealet økte så å si hvert år i perioden 1986–2001, men har deretter gått ned. Mye av nedgangen fra 2005 er knyttet til nye arealmålinger etter at nytt digitalt kartverk er tatt i bruk, jf. ovenfor. Nedgangstrenden for åkervekstene etter 1990 ser ut til å flate ut mens engarealet i større grad har holdt seg oppe.

For budsjettåret forventer BFJ uendret areal fra året før.

Kornareal

Arealet av korn og oljefrø har sunket over en del år og var eksempelvis 7 prosent mindre i 2020 enn i 2010.

Forskjeller i lønnsomhet, mulighetene for såing høst og vår samt overvintring, spesielt for hvete, gir endringer i arealfordelingen mellom de forskjellige kornslagene. Bla. har lavere etterspørsel fra kraftfôrindustrien medført redusert havredyrking. Såkorn-tilgang spiller også inn.

Arealet av oljevekster ligger de fleste årene fra 30 til 50 000 dekar.

Potetareal

Økende spesialisering medfører at produsenter med mer enn 100 daa nå har over 90 prosent av potetarealet. Det har vært en nedgang over flere år og potetarealet var 115 000 daa i 2021. Det regnes med det samme i budsjettåret. Til tross for økte målpriser ved de siste jordbruksoppkjørene og noteringspriser opp mot øvre prisgrense, er det betydelig import.

Andre grovfôrvekster

Siden 1999 er arealet av andre grovfôrvekster, det vil si grønnfôr og rotvekster til fôr, redusert med nærmere 70 prosent. Årsaken er arbeidsmessige og økonomiske forhold ved dyrking av slike fôrvekster i forhold til dyrking av andre vekster, eks. gras, og innkjøpt kraftfôr.

Andre vekster

Arealet av andre vekster på åker og i hage er en samlepost for en rekke forskjellige vekster, bla. innen grøntsektoren samt brakkareal. Arealet forventes å endre seg lite i budsjettåret.

Fulldyrka eng og beite

Dette er areal hvor det dyrkes flerårige grovfôrvekster som kan fornyes ved pløying. Engarealet på fulldyrket jord økte i 1990-årene, som følge av forskyvning fra åker til eng. Etter en viss nedgang siste 10-15 år er arealet økt litt.

Overflatedyrket jord og innmarksbeite

Arealet av ikke-fulldyrket jord økte over flere år, men er nå relativt stabilt.

Avlinger

Avlingsnivå og avlingsutvikling er vist i tabell 2.3 og i figur 2.4. For budsjettårene forutsettes det normalårsavlinger, beregnet som en trend basert på 12 treårs glidende gjennomsnitt.

Serien for eng i tab. 2.3 er ikke sammenliknbar før/etter 2021 pga. SSB har en gjennomgang av avlingsberegningene.

Tabell 2.3 Avlinger av forskjellige jordbruksvekster. Kg per dekar. Avlingene i prosent av normalåret (=100) i parentes

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022
Hvete ¹	290 (98)	394 (100)	374 (86)	445 (98)	460 (104)	477 100	419 89	483 100
Bygg ¹	263 (98)	324 (98)	338 (87)	342 (94)	370 (99)	459 110	425 102	435 100
Havre ¹	258 (97)	379 (110)	311 (87)	389 (104)	393 (107)	474 120	397 102	413 100
Poteter	2037 (99)	2028 (91)	2424 (101)	2561 (104)	2 517 (100)	3151 111	3020 102	3061 100
Eng til slått	582 (93)	664 (98)	665 (93)	555 (104)	558 (90)	689 108	878 ² - ²	- ² - ²
Jordbruksprodukter i alt³	-97	-96	-95	-101	-94	109	-²	-²
Vinterkål	3 518	2 909	4 419	4 688	4 395	4 326	4 224	3 953
Gulrot	3 096	2 981	3 819	3 877	3 309	3 306	2 933	3 070
Epler i alt ⁴	-	-	-	522	804	781	1232	1047
Jordbær ⁴	-	-	-	587	623	562	538	593
Bringebær ⁴	-	-	-	588	741	590	536	616

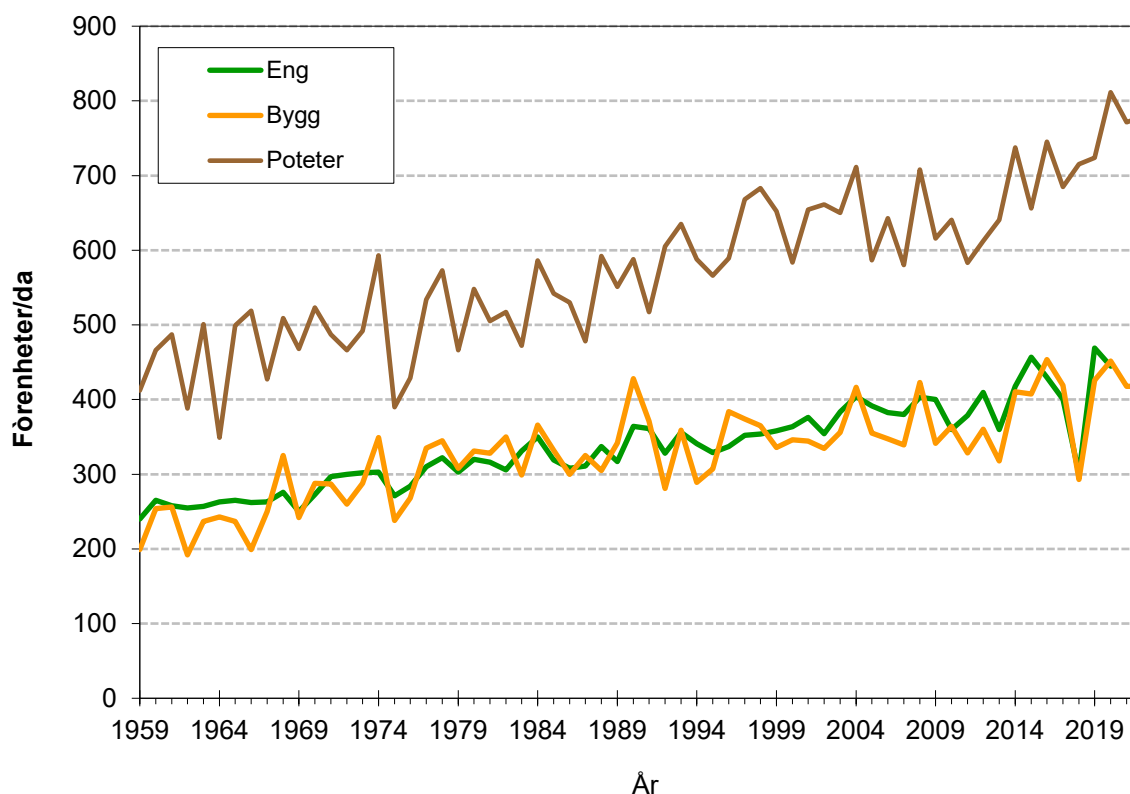
1) Avling med 15 % vann fom. 1989

2) Ikke sammenliknbare tall fom. 2021 pga. gjennomgang av avlingsberegning

3) På fôrenhetsbasis tom. 1992, på mengdebasis fom. 1993

4) Avlingsreg. per daa fom. 1992

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.4 Utviklingen i avlingene for noen vekster, FEm per daa

Det har vært relativt liten endring i avlingsnivået for flere vekster i det seinere.

Beregningsprinsippene for engavlinger ble endret med virkning fra 2000. Liten endring i avlingene deretter kan ha sammenheng med ekstensivering av driften og med reglene for produksjonstilskudd. Engarealet er holdt oppe selv om grovfôrbasert husdyrproduksjon har gått noe ned og andelen kraftfôr har økt noe.

Avlinger for 2020

Vekstsesongen 2020 ble samlet sett god med avlinger noe over normalårsnivå.

Avlinger for 2021

Vekstsesongen 2021 lå for de fleste vekstene på normalårsnivå.

Samlet planteproduksjon

Pga. endringer i SSBs avlingsberegning for eng fom. 2021, har en ikke sammenliknbare tall for planteproduksjon før/etter 2021. I tab. 2.4 er det kun tatt med tall tom. 2020.

Tabell 2.4 Samlet planteproduksjon. Mill. FEm og FEm per dekar¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2019	2020
Korn, oljefrø, erter	609	988	1 118	1 174	1 182	1 267	1 278
Poteter	173	103	107	97	85	85	92
Grønnsaker o.a. ²	22	23	10	6	7	7	7
Høy	694	386	391	267	94	46	51
Silo	363	782	1 003	1 456	1 450	2 049	1 930
Grønnfôr ³	49	85	115	85	23	20	19
Halm	118	27	33	18	9	14	10
Beite ⁴	682	595	586	811	792	932	869
Planteprod. i alt 4)	2 711	2 989	3 362	3 914	3 642	4 420	4 256
FEm/daa jordbr. areal	279	309	339	377	362	449	432

1) FFE (fetningsfôrenheter) tom. 1992. FEm (fôrenheter melk) fom. 1993.

2) Ekskl. rotvekster til fôr fra 2002

3) Inkl. rotvekster til fôr fra 2002

4) Inkludert utmarks- og fjellbeite

2.2.3 Husdyrbestanden og ytelsen

Husdyrbestanden

Tabell 2.7 viser utviklingen i bestanden av de forskjellige dyreslagene. Bestanden er registrert 1. januar hvert år.

Tabell 2.5 Husdyrbestanden per 1. januar, 1 000 stk.

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Hest i alt	41,9	22	17,6	22,7	30,9	23,3	23,1	22,7
Storfe i alt	973	1 008	979	1 046	866,3	860,2	872,0	882,7
<i>herav melkekyr¹</i>	437	392	344	323	245	207	211	212
<i>“ ammekyr</i>		2	7	30	62	96	99	104
Vinterfôra sau ²	838	968	1 013	1 103	1 055	947	943	928
Geit i alt ³	92	62	66	54	36,9	34,3	33,7	33,7
Slaktesvin	588	619	502	349	445	417	425	429
Avlssvin	79,4	90,2	91,3	90,4	103	77	75	74
Verpehøner	3 836	4 116	3 575	3 113	3 837	4101	4141	4101
Kylling				3 655	8 620	8238	8544	8741

1) Inkludert ammekyr 1959 og 1969

2) Sau > 1 år tom. 1978

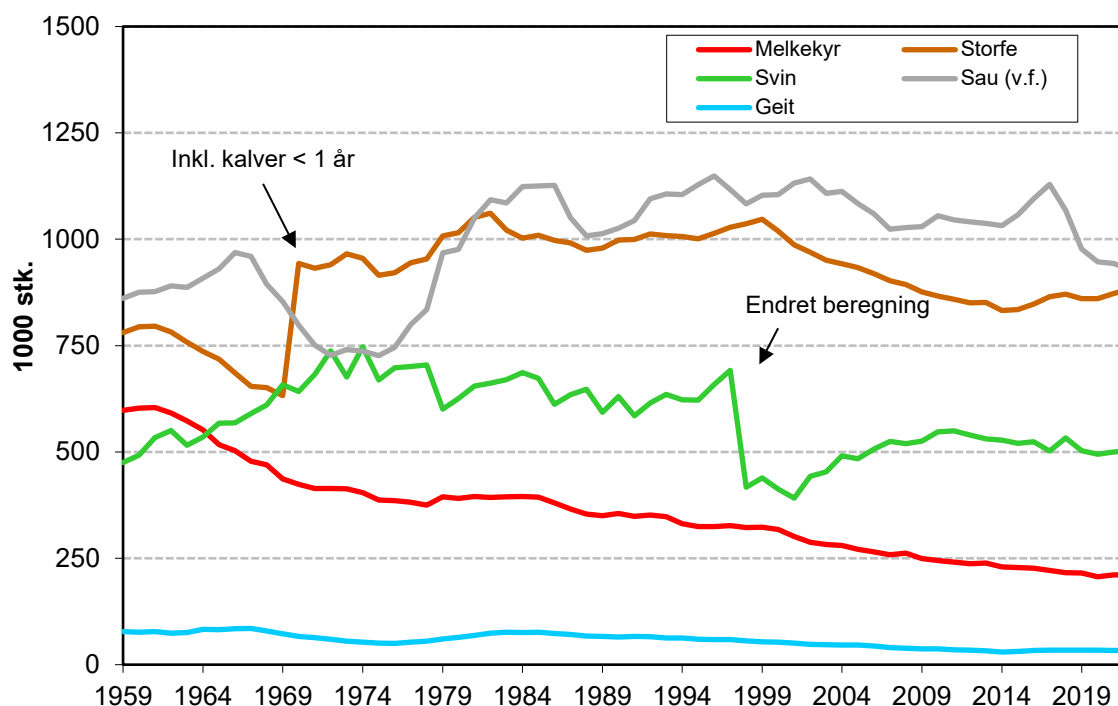
3) Fra 1979: Melkegeiter

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Landbruks- og matdep., Landbruksdirektoratet

Storfebestanden har gått markert ned over flere år. Dette har sammenheng med reduksjonen i antall melkekyr for å tilpasse produksjonen til et lavere melkeforbruk og høyere ytelse. Det er imidlertid en økning i budsjettåret, som har sammenheng med

økt etterspørsel pga. koronapandemien. Ammekuttallet har økt, men ikke nok til å oppveie den langsiktige nedgangen i antall melkekyr.

Bestanden av sau varierer noe, men har gått ned de siste årene. Bestanden av melkegeiter reduseres. Bestanden av kylling har økt i takt med forbruksøkningen, men falt ifb. med forbruksnedgang i 2015.

Figur 2.5 Utviklingen i husdyrbestanden. Registreringsdato 1. januar

Ytelse

Avdrått per dyr i tabell 2.8 er beregnet på grunnlag av produksjon og dyretall for de forskjellige dyreslagene. For kumelk er det den totale produksjonen, inkludert svinn, som danner grunnlaget. Det samme gjelder for egg, mens beregningen for geit er basert på nettoproduksjonen. For kjøttslagene er beregningen bygd på samlet produksjon til salg og hjemmeforbruk. Den delen av kjøttproduksjonen som går til dyrefôr, er altså ikke med i beregningsgrunnlaget.

Til beregningen av melkeytelsen per ku nytter BFJ et antall årskyr som er beregnet av Prognoseutvalgene for kjøtt og melk.

Avdrått i storfekjøttproduksjonen, hvor også kalvekjøtt er inkludert, beregnes for kyr i alt inkl. ammekyr. For sauekjøtt beregnes avdrått per vinterfôra sau per 1. januar. For svinekjøtt benyttes totalt antall avlsdyr per 1. januar.

Tabell 2.6 Produksjon av melk, storfekjøtt, sauekjøtt, svinekjøtt og egg regnet per avlsdyr

År	Melk ¹ per årsku (melkeku) Liter	Melk ² per melkegeit ⁴ >1 år Liter	Storfe ³ og kalvekjøtt per årsku ⁵ Kg	Sau/lamme- kjøtt per vinterfôra sau ³ Kg	Svinekjøtt ³ per avlssvin Kg	Egg per høne ⁶ Kg
1959	2 564	283	82	17,3	746	..
1969	4 001	386	134	20,2	805	8,8
1979	4 900	383	177	19,4	725	10,9
1989	5 787	396	216	23,7	852	15,3
1999	5 776	420	273	20,8	1 122	17,5
2009	6 655	559	276	23,4	1 235	15,4
2015	7 323	640	265	24,3	1 436	15,1
2016	7 372	630	270	23,8	1 488	15,5
2017	7 390	633	280	24,4	1 542	16,0
2018	7 498	628	292	25,4	1 547	16,1
2019	7 622	623	283	25,0	1 585	18,4
2020	7 721	630	282	26,0	1 703	17,9
2021*	7 639	604	283	26,0	1 794	17,8
2022**	7 595	618	287	26,2	1 822	18,0

- 1) Bruttoproduksjon
- 2) Nettoproduksjon
- 3) Salg og hjemmeforbruk
- 4) Uten ammegeiter fra og med 1999
- 5) Melk- og ammekyr per 1.1
- 6) Per verpehøne > 20 uker per 1.1/1.3. Ekskl. høner i rugeeggprod. fom. 2019

Økningen i kjøttproduksjonen per årsku i 2018 skyldes økt slakting som følge av tørkesommeren dette året.

For sauekjøtt har avdråtten målt i kg kjøtt per vinterfôra sau økt litt de siste årene. Variasjonene fra år til år har blant annet sammenheng med beiteforholdene.

I perioden 2009–2021 var det en produksjonsøkning per avslgris på 45 prosent. Variasjoner i enkelte år kan bla. skyldes produksjonsreguleringer ved overproduksjon.

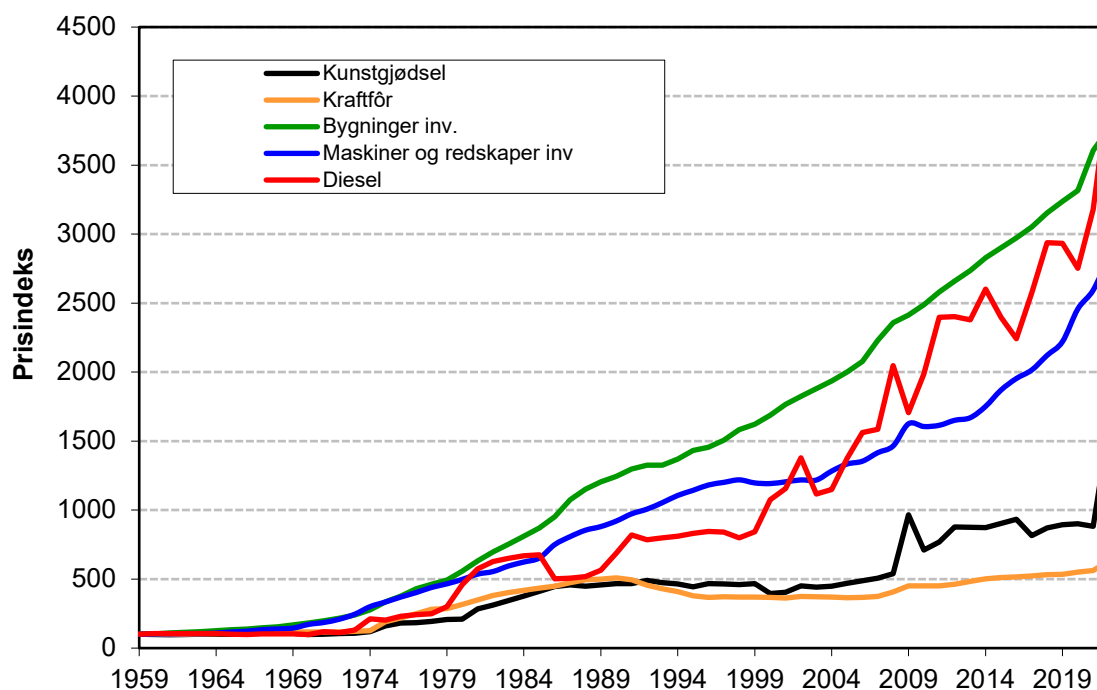
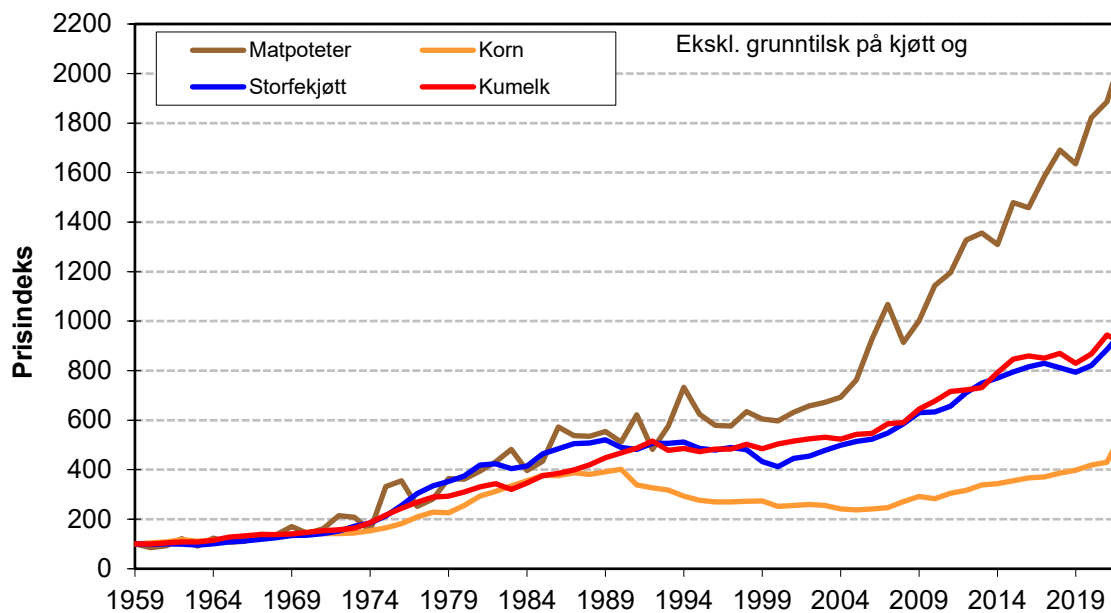
2.4 Produktpriser og kostnader

Totalkalkylen skal vise de faktiske utbetalingsprisene til produsent i hvert enkelt år. Disse prisene vil gjenspeile markedsforholdene. Eksempelvis vil overproduksjon gi lavere utbetalingspriser og økt omsetningsavgift.

Priser og tilskudd for budsjettåret 2022 er anslått med utgangspunkt i de forholdene som var kjent i mars/april 2022. I tillegg er endringene i jordbruksavtalen i 2022, tatt inn i beregningene. Målprisene endres med virkning fra 1. juli.

Under de enkelte postene er det gjort mer detaljert rede for hvilke forutsetninger prisanslagene for hver enkelt vare er basert på.

For kostnadsposter som er påvirket av den generelle prisutviklingen, er beregningene for budsjettåret bygd på anslaget for konsumrisindeksen (KPI) på 3,3 prosent fra SSBs rapport 2022/1 om konjunkturtendensene.

Figur 2.6 Prisutviklingen for noen produkter og produksjonsmidler

2.5 Produktivitet

Utgangspunktet for årets beregning av produktivitetsutviklingen er normalisert regnskap for årene 2011-2021. I årets produktivitsberegning er det brukt en ny metode. Tidligere er det regnet med et fast basisår, noe som gav kjedingsavvik. Kjedingsavvik oppstår når produktsammensetningen og valg av innsatsfaktorer endrer seg over tid, slik at den relative vekten i det faste basisåret blir feil. Nasjonalregnskapsberegningene ble av denne grunn endret på slutten av 80-tallet, og SSB anbefaler i dag å regne produktivitet med løpende basisår.

Løpende basisår vil si at det ses på utviklingen fra det foregående året og vekter mot dette slik at verdien for år t oppgis i $t-1$ -priser.

Det er som før brukt prisindekser beregnet på grunnlag av normalisert regnskap og det er så langt som råd nyttet spesielle indekser for hver gruppe av inntekts- og kostnadsposter. Også for investeringer og kapitalslit i driftsbygninger og maskiner og redskaper brukes spesielle indekser. For hydrotekniske anlegg, grøfter og biler brukes derimot konsumprisindeksen (KPI) da en har ansett de spesielle indeksene som for usikre. Også for kjøreinntekter- og arbeidsinntekter er KPI benyttet.

Det er flere mål for produktivitsutvikling. Her presenteres bare resultater basert på bruttoprodukt i jordbruket. Bruttoproduct vil si produksjonsverdi minus vareinnsats. Direkte tilskudd utover grunntilskudd og distriktstilskudd er holdt utenom i beregningene.

I fjorårets beregning ble det brukt siste års timepris på leid arbeidskraft fra Driftsgranskingene. I årets beregning er arbeidskostnad regnet med det enkelte års lønnsevne per time fra Driftsgranskingene. For 2021 er lønnsevne for 2020 oppjustert med 3,5% (lik økning i årslønn fra 2020 til 2021).

Som kapitalinnsats regnes summen av kapitalslit og rentekostnader. For maskiner er det beregnet kapitalslit separat for kjøpt og leaset utstyr, men ellers er kjøpt og leaset utstyr behandlet likt. Rentekostnader ble i fjor beregnet med en rentefot lik gjennomsnittet for de siste tre årene. I år er rentekostnad regnet med realrente fra normaliserte regnskap for det enkelte året. Jordkapitalen er beregnet på grunnlag av areal i drift og gjennomsnittlig bokført kapital per dekar for det enkelte år. Deretter er jordkapitalen justert til $t-1$ priser ved å bruke den årlige endringen i bokført kapital jord.

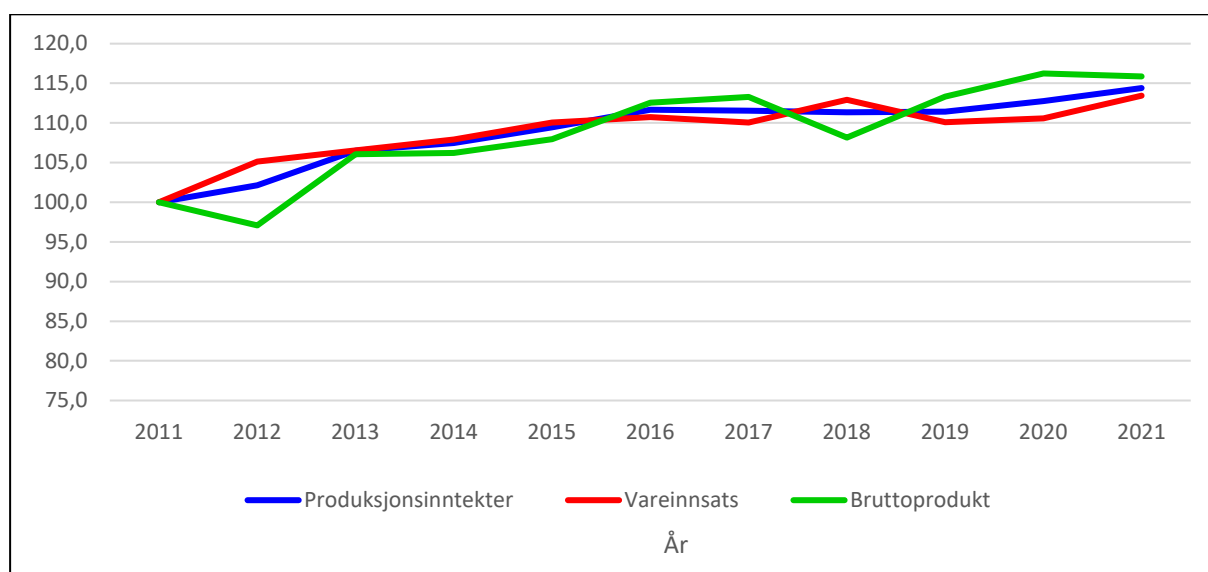
Tabell 2.7 viser utviklingen i de tre produktivitsmålene. Merk at grunnet ny metode og nytt datamateriale er ikke produktivitsmålene direkte sammenlignbare med fjorårets publiserte produktivitsstall. Arbeidsproduktivitet økte til 34,2 prosent fra 2011 til 2021. Den gjennomsnittlige årlige økningen i arbeidsproduktiviteten var 2,98 prosent regnet med renters rente-formel. Kapitalproduktivitet har i gjennomsnitt økt med 1,47 prosent per år regnet med rentesrente-formel, til 15,7 prosent for hele perioden. Sammenveid produktivitsvekst for arbeid og kapital er på 2,29 prosent i perioden 2011-2021 regnet med rentesrente-formel.

Tabell 2.7 Produktivetsutvikling 2011–2021 i jordbruket beregnet på indekser for bruttoprodukt

År	Arbeids- produktivitet	Kapital- produktivitet	Sammenveid arbeids- og kapitalproduktivitet
2011	100	100	100
2021	134,2	115,7	125,4
Årlig endring, %	2,98	1,47	2,29

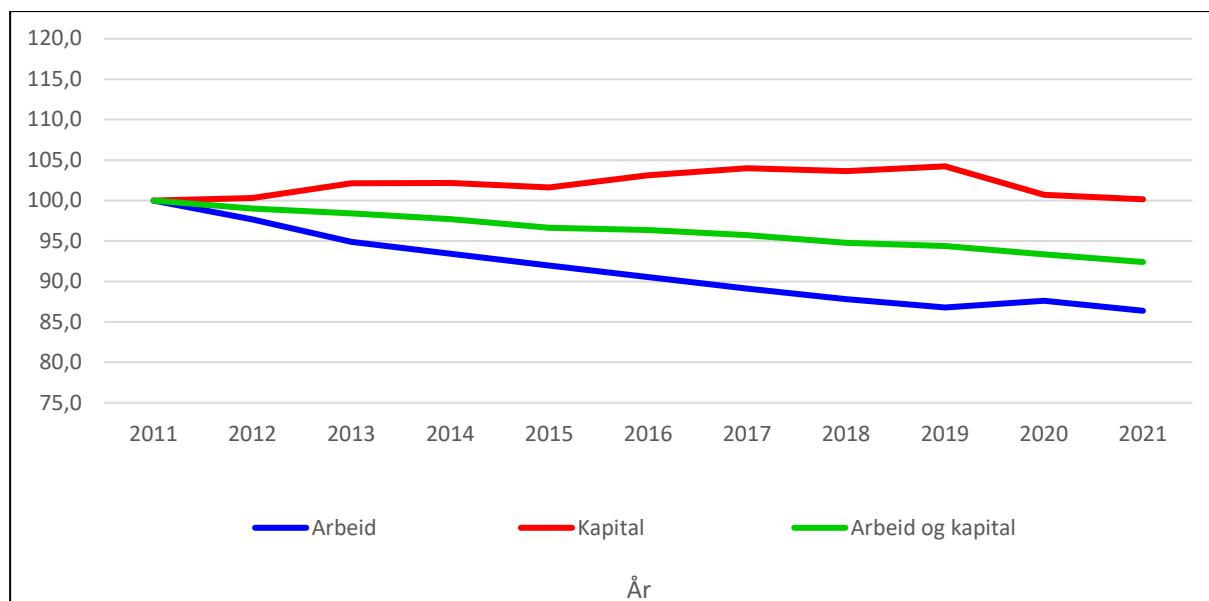
I de tre følgende figurene presenteres noe av grunnlaget for beregningene. Figur 2.7 viser relativ utvikling i produksjonsinntekter, vareinnsats og bruttoprodukt med utgangspunkt i 2011. Vareinnsatsen øker gjennom hele perioden, med noe nedgang i 2017, 2019 og 2020. Produksjonsinntekter har også økt jevnt, med noe utflating i 2017 og 2018. Bruttoproductet hopper opp eller ned de årene det er større forskjeller mellom produksjonsinntektene og vareinnsatsen, men har til sammen økt over perioden og lander høyt i 2020-2021.

Som figur 2.7 viser lander bruttoproduktet høyt i 2020 og 2021 sammenlignet med tidligere år.

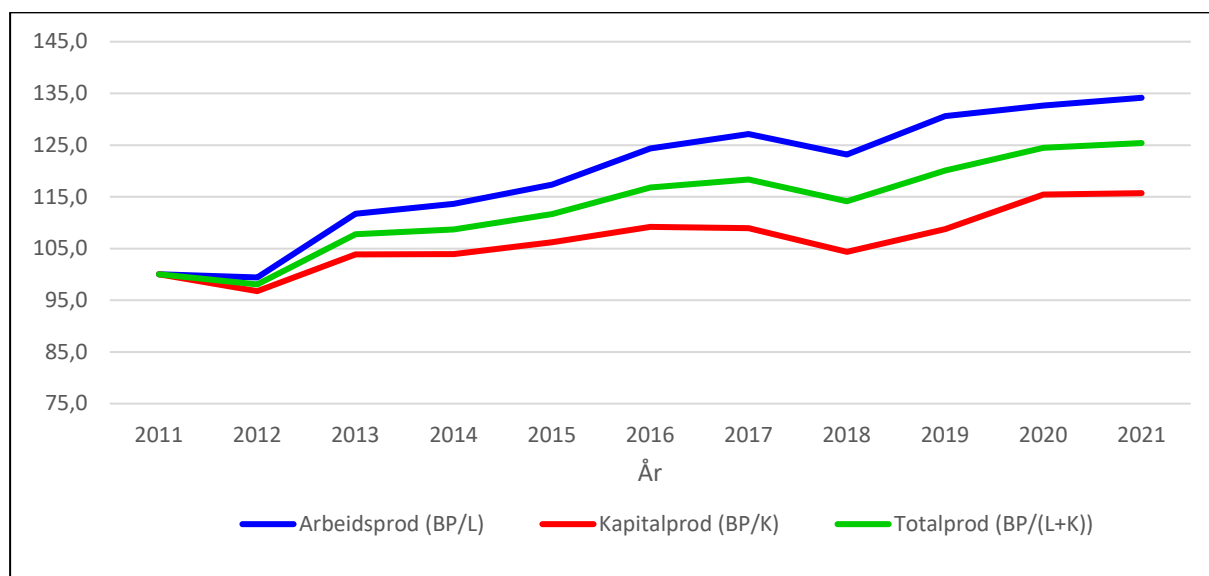
Figur 2.7 Utvikling i bruttoinntekt, vareinnsats og bruttoprodukt 2011-2021, relative tall

Figur 2.8 viser relativ utvikling i arbeidsinnsats, kapitalinnsats og sammenslått arbeids- og kapitalinnsats. Arbeidsinnsatsen er jevnt fallende, med et unntak av 2020. Kapitalinnsatsen er noe stigende frem mot 2019, men faller mot 2021 grunnet lave renter disse årene. Arbeids- og kapitalinnsatsen (arbeidskostnad og kapitalkostnad summert i kr) samlet legger seg mellom.

Figur 2.8 Utvikling i faktorinnsats 2011-2021, relative tall

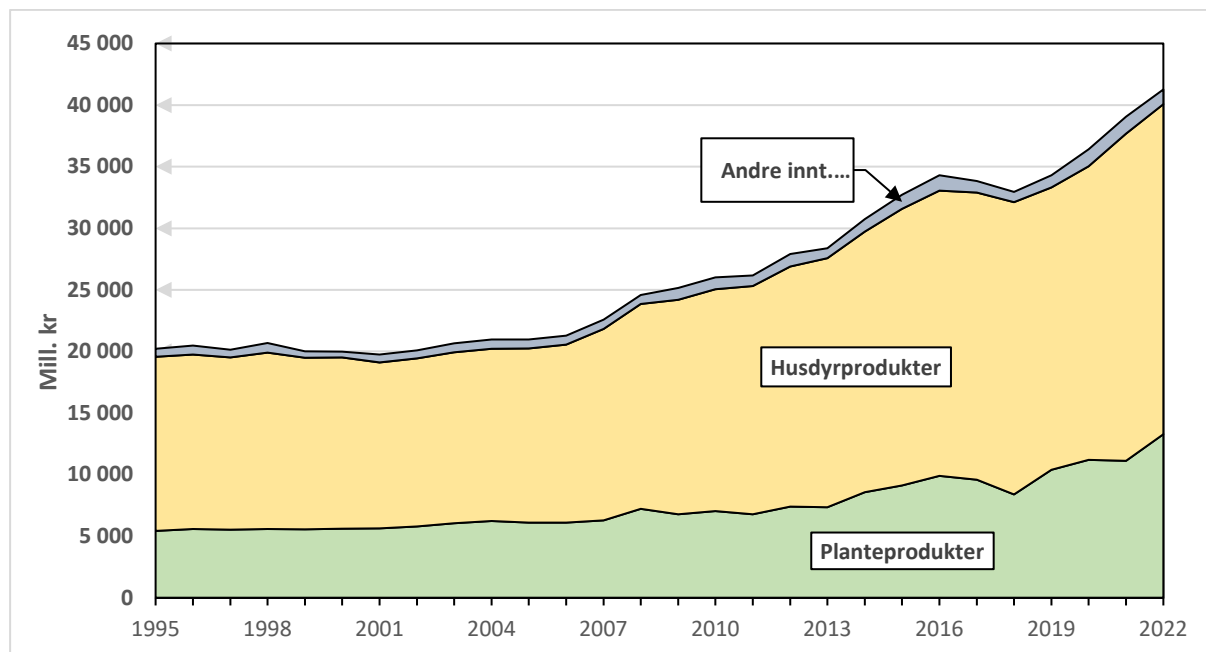
Figur 2.9 viser utviklingen for de tre produktivetsmålene som også er vist i tabell 2.7. Med unntak av 2012 og 2018 er kurvene jevnt stigende for alle tre produktivetsmålene. Et høyt bruttoprodukt i 2021 drar produktivitetene opp samlet for perioden.

Figur 2.9 Utviklingen i produktivitet 2011-2021, uttrykt ved fire produktivetsmål, tre av disse er basert på bruttoprodukt (BP) og ett på bruttoinntekt (I). L=Arbeid, K= Kapital, V=vareinnsats

3 Inntekter

3.1 Innledning

Figur 3.1 Sum bruttoinntekter ekskl. direkte tilskudd, 1995–2022

Inntektene i jordbruket kommer i grove trekk fra salg av produkter og fra tilskudd. I Totalkalkylen inntektsføres også endringer i buskapsverdi, bruk av jordbrukets maskiner i annen virksomhet og arbeid knyttet til investeringer. Jf. kapitlene 3.4.1 og 3.4.2.

I kapittel 3 er det gitt en oversikt over inntektene for de enkelte produktgruppene, mens kapittel 4 handler om posten «direkte tilskudd».

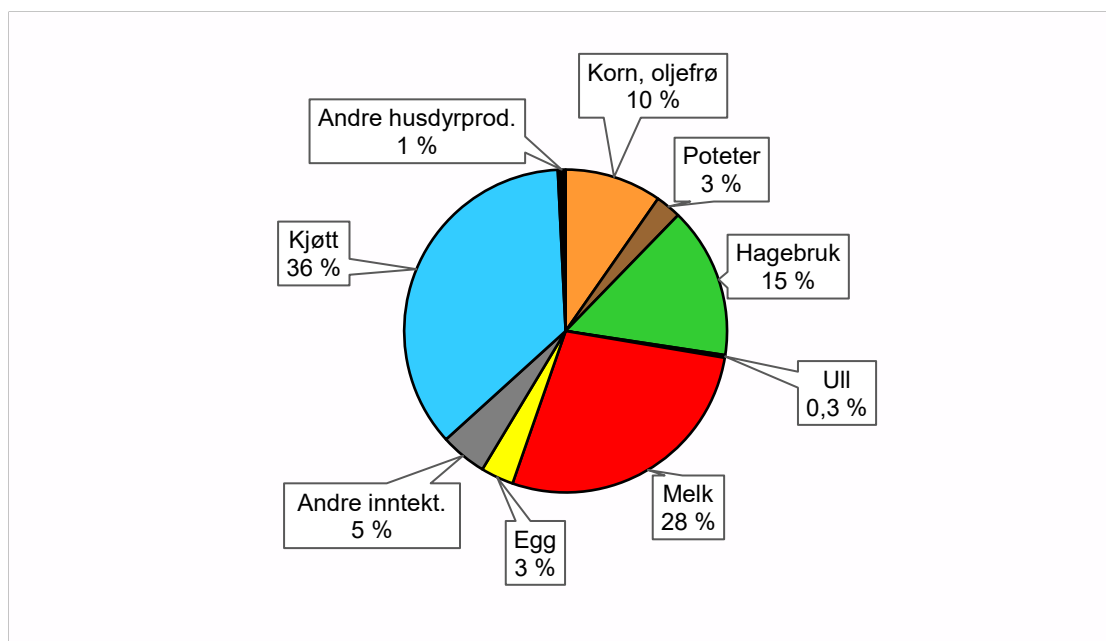
I tabellvedleggene bak i rapporten gis et detaljert bilde av produktmengder, priser og produktverdier. Vedleggene gjelder regnskapsårene 2020 og 202 og budsjettåret 2022. I budsjettet for 2020 er endringene i priser og tilskudd som følger av jordbruksoppgjøret i 2022, innarbeidet.

En oversikt over inntekter fra de forskjellige planteproduktene er gitt i vedlegg I. Direkte tilskudd presenteres i vedlegg II. Vedlegg IV inneholder oversikt over jordbruksarealet, med fordeling på de enkelte vekstene. Dessuten blir størrelsen på den totale planteproduksjonen, og bruken av planteproduktene, vist der. Husdyrstatus og husdyrproduksjon kartlegges i vedlegg V.

Inntektene i jordbruket, utenom direkte tilskudd, er delt inn i fire hovedgrupper:

1. Inntekter fra planteprodukter
2. Inntekter fra husdyrprodukter
3. Andre inntekter
4. Lagerendringer i buskap og formidler

Figur 3.2 viser hvordan produksjonsinntektene i 2020 fordelte seg på ulike produkter. I denne sammenhengen er ikke direkte tilskudd med i produksjonsinntektene. Virkningen av de produksjonsnøytrale tilskuddene, for eksempel arealtilskudd, kommer dermed ikke til uttrykk i figuren.

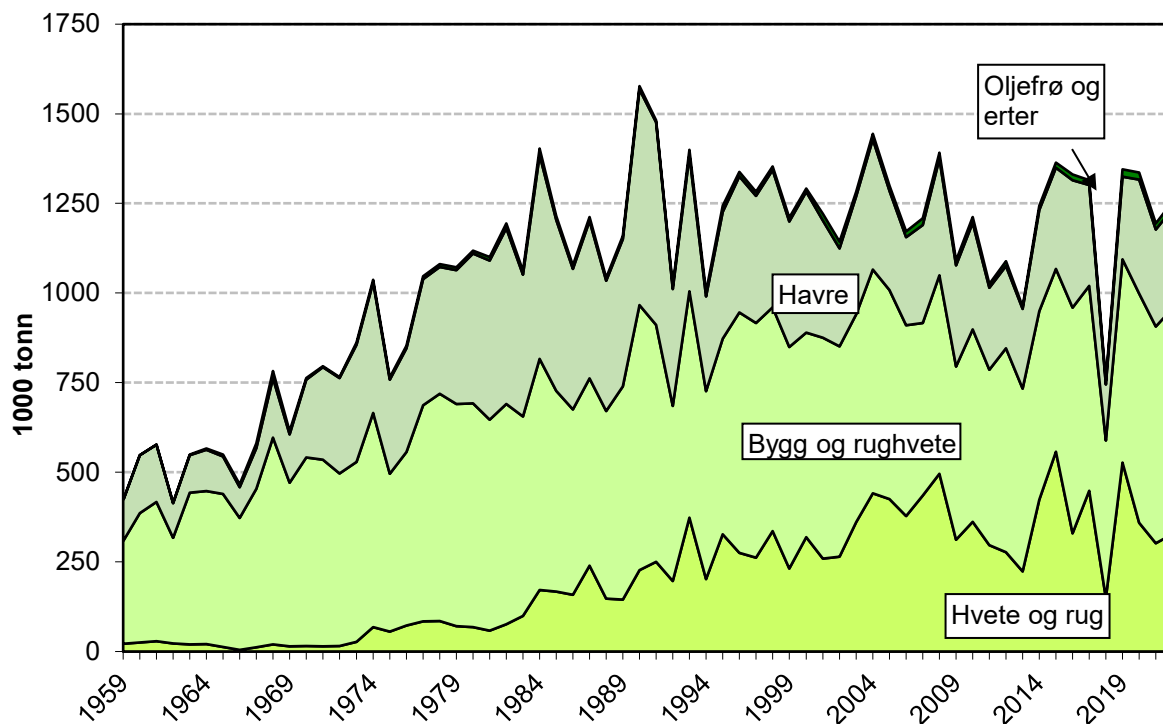
Figur 3.2 Inntektene (ekskl. direkte tilskudd) fordelt på forskjellige produkter 2021

3.2 Planteproduksjon

3.2.1 Korn, erter og oljefrø

Produksjonsutvikling

I 2021 var kornavlingene, ifølge de foreløpige oppgavene, 1 prosent under normalårsnivå. Kornproduksjonen dette året ble på 1 188 mill. kg. Med normalårsavlinger er kornproduksjonen i 2022 beregnet til 1 241 mill. kg.

Figur 3.3 Utviklingen i korn- og oljefrøproduksjonen. 1 000 tonn

Produksjonen av korn og oljevekster går også fram av tabell 3.1.

Tabell 3.1 Produksjon av korn og oljevekster, mill. kg 15 prosent vann (8 % for oljefrø)

	Korn	Oljevekster	Erter
1959	422
1969	605	9,4	..
1979	1 064	7,9	..
1989	1 151	8,7	..
1999	1 219	10,0	..
2010	1 202	10,2	6,5
2013	955	6,0	1,0
2014	1 231	9,6	2,3
2015	1 350	10,4	3,6
2016	1 315	11,5	5,2
2017	1 301	10,2	3,8
2018	745	7,2	2,9
2019	1 296	16	4,3
2020	1 300	15	4,0
2021*	1 188	13	4,0
2022**	1 241	15	4,0

Priser og verditall

Oppgaver fra Landbruksdirektoratet og Norske Felleskjøp ligger til grunn for verdiberegningen for korn og oljevekster. I tillegg hentes det inn oppgaver fra såvarefirmaer og enkelte andre aktører.

Priser som er fastsatt ved jordbruksoppkjørene, går fram av tabell 3.2.

Ved jordbruksoppkjøret i 2022 ble målprisene fra 1.7.2022 økt med 100 øre per kg for hvete og rug av matkvalitet. For havre og bygg ble målprisene økt med henh. 100 og 90 øre per kg. Erter økte med 110 øre pr. kg.

Tabell 3.2 Grunn- og målpriser på korn. Øre per kg^{1,2}

	1969	1979	1990	2000	2010	2019	2020	2021*	2022**
Hvete, matkval.	112	176	321	217	248	350	367	380	480
Rug, matkval.	105	163	302	201	232	308	322	332	432
Bygg	93	151	277	178	214	296	306	316	406
Havre	86	143	249	159	195	270	283	293	393

- 1) Grunnpris tom. 2000, målpris fra 2001. Teknisk oppjustering 14 øre/kg ved overgang til målpris
- 2) 17 prosent vanninnhold tom. 1988, 15 prosent deretter
- 3) Inkl. teknisk oppjustering på 2 øre pga. endret hektolitervekt

Ved prisberegningen for 2021 er det tatt utgangspunkt i registrerte produsentpriser fra Landbruksdirektoratet og noteringspriser fra Norske Felleskjøp (markedsregulator). Avregningspris til produsent er fratrukket omsetningsavgift og kostnader til analyse og avregning.

I 2020 og 2021 ble det trukket omsetningsavgift på henholdsvis 1 og 2,5 øre/kg. Det regnes med et trekk på 2,5 øre/kg i 2022, det vil si gjennomsnittet av trekket de siste tre årene.

Kostnaden til analyse og avregning var 1,50 øre/kg i snitt for 2021. Det regnes med samme trekk i 2022.

Det var et gjennomsnittlig trekk for tørking og kvalitet på 4,45 øre/kg i 2020. For 2021 er det regnet med et trekk på 3,54 øre/kg. For budsjettåret regner BFJ med 6,54 øre/kg i trekk for alt solgt korn. Dette tilsvarer gjennomsnittlig kvalitetskorreksjon i perioden 2011–2020.

Tillegg for økologisk vare og leveringsavtaler samt korreksjon for KSL-tillegg/trekk inngår også i produsentprisene. Tillegg for kontraktproduksjon av mathavre er tatt inn under posten «lokale tillegg».

Tabell 3.3 Mengder, priser og verditall for korn, erter og oljevekster

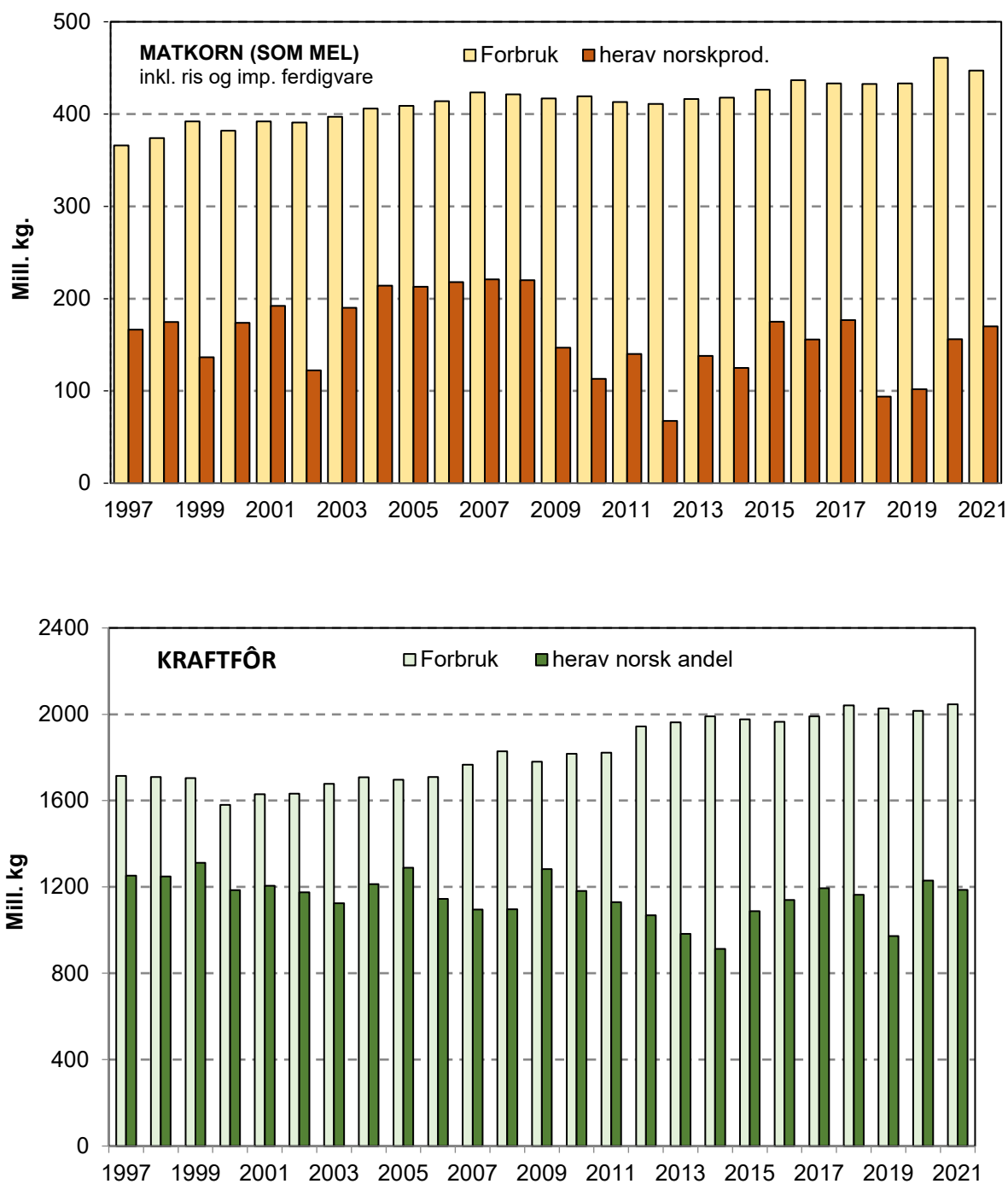
	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022
<u>Produksjon i alt, mill. kg</u>	605	1 064	1 151	1 219	1 232	1 361	1 221	1 281
<i>herav salg:</i>	424	848	1 026	1 200	1 202	1 336	1 194	1 255
<i> hvete</i>	9	63	136	226	328	325	264	287
<i> rug + rughvete</i>	2	3	1	9	34	34	38	41
<i> bygg</i>	316	468	503	614	536	640	604	629
<i> havre</i>	96	314	386	350	297	318	271	278
<u>Priser, øre/kg</u>								
Hvete	114	183	330	236	231	352	363	452
Rug + Rughvete	107	169	295	209	210	293	299	398
Bygg	97	162	284	196	207	303	311	402
Havre	88	150	254	178	187	281	289	388
<u>Verdi, mill. kr</u>								
Hvete	10	116	449	532	758	1 143	960	1 298
Rug + Rughvete	3	5	2	20	72	100	114	163
Bygg	306	757	1 423	1 204	1 108	1 936	1 881	2 530
Havre	85	470	979	623	554	895	783	1 080
Erter					18	16	17	21
Korn og erter i alt	404	1 348	2 859	2 379	2 511	4 090	3 754	5 091
Oljevekster	11	22	45	46	48	81	74	118
Tørking/kvalitet	1	-26	-26	-22	-74	-55	-40	-77
Tilskudd mm ²	56	49	142	3	1	2	2	2
Sum korn, erter og oljev.	472	1 393	3 053	2 404	2 485	4 118	3 790	5 134

1) Inkl. termintillegg

2) Omfatter korntrygd, særtillegg bygg, geogr. prod.tillegg og lokale tillegg

Anvendelse av norskprodusert korn

Mesteparten av norskprodusert korn går til kraftfôr i husdyrproduksjonen. Andelen som går til kraftfôr og særlig til mat, varierer mye pga. utslagene værforholdene gir på mengde og kvalitet, jf. figur 3.4. Totalforbruket av matkorn inkluderer importerte kornprodukter, om for eksempel ris, kjeks og knekkebrød mens kraftfôret er på råvarebasis, dvs. karbohydrat, protein og fettråvarer.

Figur 3.4 Forbruk av matkorn og kraftfôr og norskprodusert andel. Mill. kg

3.2.2 Poteter

Produksjonsutvikling

Tabell 3.4 viser omfanget og anvendelsen av den norske potetproduksjonen. Nettoproduksjonen beregnes ved å trekke et anslått svinn på 10 prosent fra bruttoproduksjonen. Poteter til fôr framkommer som en rest når all registrert anvendelse til salg, pluss det beregnede hjemmeforbruket av matpoteter og settepoteter, og det anslåtte svinnet, er trukket fra.

Tabell 3.4 Omfang og anvendelse av norsk potetproduksjon. Mill. kg.

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Bruttoprod. ¹	705	503	494	386	338	369	355	358
Svinn	70	43	49	39	34	37	35	36
Nettoprod.	635	460	445	347	304	332	319	322
<u>Anvendelse;</u>								
<i>Salg:</i>								
Matpoteter ²	198	163	180	111	75	72	75	66
Eksport	0	–	–	–	–	–	–	–
Statskontr. settepoteter					7	11	12	12
Potetmel og sprit ³	61	65	60	37	46	48	46	47
Potetmos/– flak, pommes frites, chips etc.	20	30	76	104	130	132	126	138
Salg i alt	279	258	316	252	258	250	250	250
<i>Hjemmeforbruk:</i>								
Matpoteter ¹	95	73	35	4	3	3	3	3
Fôrpoteter	178	70	43	53	18	47	40	39
Settepoteter ⁴	84	60	50	38	26	18	18	18

1) Inkl. potetareal i villahager

2) Ny beregningsmetode fra 1984

3) Til sprit regnes fra 1999 bare poteter brukt direkte til sprit

4) Fra 2000: Settepoteter av egen avl

Priser og verdi

Prisene på matpotet i regnskapsårene blir beregnet på grunnlag av ukentlige prisnoteringer som Landbruksdirektoratet utfører. For industripotet er prisene i regnskapsårene innhentet direkte fra foredlingsbedriftene.

Opgaver over omsatte kvanta av matpotet i regnskapsårene er innhentet fra Landbruksdirektoratet. Foredlingsbedriftene oppgir hvor store kvanta potet som har gått til industriformål i regnskapsårene og gir dessuten kvantumanslag for forbruket av industripotet i budsjettåret.

Totalkalkylen baserer seg på foredlingsbedriftenes oppgaver over forventede priser på industripotet i budsjettåret. Potetprisene og verdien av den yrkesmessige potetproduk-

sjonen er vist i tabell 3.5. Se også vedleggstabell 3.2. Prisen i budsjettåret 2022 tar hensyn til målprisøkningen på 90 øre/kg ved jordbruksoppjøret i 2022. Fra 1.7.2022 er målprisen 720 øre per kg.

Tabell 3.5 Verdi og priser ved produksjon av poteter til salg og hjemmeforbruk

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Salg og hj.forbr ¹ , mill. kr	198	304	513	423	598	937	993	1 181
<i>Priser, øre/kg</i>								
Matpoteter	59	125	191	208	393	626	648	717
Poteter til potetmel	30	54	72	79	51	99	92	101
Poteter til sprit	29	54	45	63	6	0	0	0
Poteter til mos/flak chips, pommes frites etc.	31	79	132	148	207	288	313	427
Statskontr. settepoteter					471	665	697	710
Tilskudd, mill. kr ²	6	6	9,9	1,9	3,1	5,3	7,5	8,5
Sum poteter, mill. kr	204	310	522	424	601	942	1 001	1 189

1) Inkl. statskontrollerte settepoteter f.o.m. 2000

2) Omfatter potetrygd, tilsk. statskontr. settepoteter og distr.tilsk. Nord-Norge

Forbruk av poteter og potetprodukter

Forbruksmønsteret for poteter har endret seg mye over de siste 50 årene. Regulering av matpotetmarkedet ved å la poteter gå til fôr, har fått mindre betydning etter hvert. Matpotetforbruket per person har fram til nylig gått stadig nedover, mens forbruket per person av bearbeidede poteter (pommes frites, mos og chips etc.) har økt. De aller siste årene har imidlertid forbruket av både matpoteter og bearbeidede poteter stabilisert seg noe.

Tabell 3.6 gir en oversikt over forbruksutviklingen for poteter.

Tabell 3.6 Forbruk (engrosnivå) av poteter til mat

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Norskprod. matpotet, mill. kg ¹	308	236	215	115	78	72	75	66
Imp. matpoteter, mill. kg	14	19	5	31	43	49	49	49
Forbruk matpotet, mill. kg	322	255	220	147	120	108	109	110
« , kg/innb.	84	63	52	33	25	20	20	20
Forbr. bearb. poteter, kg/innb. ^{2,3}	5,1	12	19,9	30,4	31	30	30	30
Forbr. poteter i alt kg/innb. ^{2,3}	89	74	71	63	56	50	50	50

1) Inklusive produksjon fra villahager

2) Eksklusive poteter til potetmel og sprit

3) Beregnet som friske poteter

3.2.3 Hagebruksprodukter

Tabell 3.7 Verdi av hagebruksproduktene. Mill. kr¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Grønnsaker og urter ²	171	357	687	956	1 571	3 474	3 593	3 546
herav i veksthus ³	45	111	227	360	517	1 234	1 428	1 282
Frukt	81	46	117	86	165	312	225	261
Bær	87	127	161	173	447	599	548	484
Blomster etc.	169	521	1 319	1 336	1 410	1 293	1 402	1 448
Tilskudd ⁴		12	45	43	60	172	133	211
Sum hagebruksprod.	508	1 064	2 330	2 595	3 652	5 850	5 900	6 503 ⁵

- 1) Ekskl. produksjon i villahager fom. 1979
- 2) Inkl. uspesifiserte vekster og kjøkkenhager på gårdsbruk
- 3) Tomat, agurk, salat og urter i veksthus
- 4) Distrikts- og kval.tilsk. Emballasjetilsk. 1979
- 5) Inkl. tillegg 579 mill. kr. ved jordbr.oppgjør

Hagebruksproduktene omfatter grønnsaker og urter, frukt, hagebær og blomster. I vedleggstabell 1.3 er det gitt en detaljert oversikt over kvanta, priser og produksjonsverdi for de forskjellige hagebruksproduktene.

Produksjonsutvikling

Areal- og avlingsutviklingen for grønnsaker, frukt og bær går fram av kap. 2.2.2, men er også nærmere omtalt nedenfor.

Grønnsaker

Areal: Arealet av grønnsaker til salgsproduksjon på friland har økt over tid.

Tabell 3.8 Grønnsakareal, dekar

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Blomkål	5 162	6 059	5 781	5 248	4 201	5 276	5 338	5 338
Hvitkål	13 630	11 934	7 829	5 527	4 043	4 212	4 262	4 262
Gulrot	16 540	11 897	11 678	11 825	13 901	16 038	16 227	16 227
Purre	1 180	1 176	1 454	1 239	1 344	1 327	1 343	1 343
Løk	2 378	3 940	5 322	6 147	6 237	7 642	7 732	7 732
Kålrot til mat	5 354	4 649	5 355	5 418	5 418
Kinakål	3 771	3 493	1 864	1 067	1 080	1 080
Hageerter ¹	5 194	6 037	6 748	7 309
Broccoli	2 308	4 348	4 870	4 927	4 927
Isbergsalat	2 783	4 507	4 912	4 970	4 970
Tomater (veksthus)	626	508	390	309	340	390	391	391
Agurker (veksthus)	211	249	230	240	225	260	246	246
Andre vekster, friland	1 352	5 874	6 038	8 194	15 720	35 577	35 834	35 834
Sum areal³	46 273	47 674	49 241	59 427	61 379	86 926	87 767	87 767
<i>herav kontrakt dyrket²</i>	<i>7 392</i>	<i>11 864</i>	<i>12 843</i>	<i>11 250</i>

1) Ikke oppgaver etter 2006

2) Ufullstendige oppgaver etter 1993

3) Inkludert areal i veksthus

Kilde: SSB og LDIR

Avlinger: Nedenfor er det gitt en oversikt over avlingene per daa for de viktigste grønnsakene.

Tabell 3.9 Avlinger for de viktigste grønnsakene. Kg per daa

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Blomkål	1 285	1 297	1 519	1 609	1 862	1 600	1 503	1 498
Høst/vinterhvitkål	3 518	2 909	4 419	4 688	4 393	4 326	4 224	3 953
Gulrot	3 096	2 981	3 819	3 877	3 308	3 306	2 933	3 070
Purre	1 844	2 146	2 562	1 833	1 827	2 088	1 705	1 914
Løk	2 198	2 596	3 971	3 109	2 827	2 860	2 114	2 679
Kålrot til mat	3 299	2 735	2 331	2 173	2 138
Kinakål	2 697	2 439	2 488	2 305	1 942	2 317
Hageerter ¹	571	525	577	605
Broccoli	844	917	740	720	767
Isbergsalat	1 831	1 535	1 955	1 710	1 829
Tomater, veksthus	13 600	16 200	22 300	32 000	38 009	35 586	35 586	35 586
Agurker, "	23 800	31 800	38 700	37 200	64 236	75 385	85 064	78 012

1) Ikke oppgaver etter 2006

Kilde: SSB og LDIR

Nettoproduksjonen og verdiberegningen bygger på Landbruksdirektoratets data for grossistomsetningen, samt på oppgaver fra Kontraktdyrkernes landslag. Det beregnes et tillegg for uregistrert grossistomsetning, direktesalg og hjemmeforbruk.

Tabell 3.10 viser utviklingen i salgsproduksjonen av de viktigste grønnsakvekstene i de siste årene, med anslag for 2022.

Tabell 3.10 Salgsproduksjon av de viktigste grønnsakene. Tonn

	1969 ¹	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022
Blomkål	4 975	5 894	8 133	6 151	7 824	8 441	8 021	7 996
Hvitkål (høst/vinterkål)	33 494	27 481	28 185	19 033	13 285	15 197	15 013	14 052
Gulrot	40 966	28 372	35 679	36 048	45 991	53 017	47 593	49 824
Purre	2 056	1 893	3 467	2 504	2 456	2 771	2 290	2 570
Løk	4 181	8 899	19 604	13 262	17 630	21 853	16 345	20 711
Kålrot til mat	13 141 ²	12 492	12 713	12 483	11 775	11 586
Kinakål			13 195	8 117	4 637	2 459	2 096	2 501
Erter	2 373	2 536	4 090	3 510	3 360	4 428	3 447	4 005
Broccoli	1 145	3 986	3 604	3 549	3 778
Isbergsalat	2 883	6 919	4 912	4 970	4 970
Tomater	7 066	7 623	8 596	9 275	12 923	14 239	14 743	13 914
Agurker ²	5 775	7 850	10 102	13 512	16 455	19 600	20 926	19 191

1) Inkl. villahager

2) Inkl. neper

3) Agurk i veksthus og friland

Kilde: SSB (Landbr.dir./Kontraktdyrkernes landslag)

Frukt

Omsetningsoppgavene viser at det ble levert 11 074 tonn epler klasse I til konsum i 2021. For pærer 484 tonn klasse I levert til konsum.

Areal: Yrkesproduksjonen er representert ved bedrifter med produksjon på minst ett dekar. Tabell 3.11 viser antall daa frukt i yrkesproduksjonen. Tendensen har vært en gradvis reduksjon i arealet.

Tabell 3.11 Antall daa frukt i yrkesproduksjonen

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Epler	..	22 577	18 941	14 286	15 433	15 805	15 805
Pærer	..	4 067	2 152	893	661	668	668
Plommer	..	3 460	3 108	4 151	4 266	4 212	4 212
Moreller	..	1 734	2 549	1 956	1 350	1 431	1 431
Kirsebær	..	830	451	476	508	503	503
Frukt i alt	..	32 668	27 201	21 762	22 218	22 619	22 619

Kilde: SSB/LDIR

Avlinger: Tabell 3.12 viser registrerte avlinger i kg per daa regnskapsårene. Normalårsavlinger er satt inn for 2021.

Tabell 3.12 Avlinger i kg per dekar

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Epler	..	1 311	522	804	781	1 232	1 047
Pærer	..	578	432	547	739	724	663
Plommer	..	639	277	393	170	573	463
Moreller	..	433	194	325	383	560	520
Kirsebær	590	539	249	239	260

Kilde: SSB/LDIR

I tabell 3.13 er beregnet netto fruktproduksjon for salg og hjemmeforbruk sammenholdt med registrert engrossalg av frukt. Avviket mellom nettoproduksjonen og salgsproduksjonen, er det som går til hjemmeforbruk. Det registrerte salget omfatter kun frukt kl. I til friskkonsum.

Tabell 3.13 Nettoproduksjon og registrert engrossalg av frukt. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Epler	12 644	19 134	8 732	10 154	12 691	19 689	16 190
<i>herav reg. salg¹</i>		6 928	6 665	7 800	6 792	11 074	8 762
Pærer	1 651	912	868	362	451	542	480
<i>herav reg. salg¹</i>		381	647	246	392	484	422
Plommer	1 638	1 535	554	1 097	673	2 433	1 852
<i>herav reg. salg¹</i>		381		1 070	651	2 412	1 830
Kirsebær	527	318	186	121	128	135	137
Moreller		346	295	335	563	815	683
Frukt i alt, nettoprod.	16 460	22 245	10 635	12 068	13 943	22 799	18 659
Herav:							
– salgsproduksjon		21 266	9 741	11 671	13 613	22 473	18 337
– herav reg. salg ¹		7 743	7 312	9 116	7 835	13 969	11 015

1) Registrert engrossalg kl. I til konsum

Hagebær

Posten omfatter solbær, jordbær, bringebær, «andre bær» (rips, stikkelsbær og hageblåbær) samt bær i veksthus.

Tabell 3.14 Areal av bær i yrkesproduksjon, dekar

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Solbær	2 451	2 737	2 397	2 408	2 738	2 668	2 668
Jordbær	15 172	13 774	16 076	13 907	12 508	11 098	10 693
Bringebær	798	1 924	2 111	2 892	3 498	3 225	3 225
Andre bær				1 126	881	1 023	1 023
Sum	18 421	18 435	20 584	20 333	19 625	18 014	17 609

Kilde: SSB/LDIR

Avlinger: Tabell 3.15 viser registrerte avlinger i kg per daa regnskapsårene.

Tabell 3.15 Avlinger i kg per dekar

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Solbær	789	659	363	188	242	192	242
Jordbær	900	788	587	599	562	538	593
Bringebær	632	718	588	741	590	536	616
Andre bær				277	227	158	144

Kilde: SSB/Landbr.dir.

Tillegget for hjemmeforbruk av bær er, som for frukt, beregnet med utgangspunkt i forbruk per person.

Tabell 3.16 viser netto bærproduksjon, som omfatter både salgsproduksjon og hjemmeforbruk.

Tabell 3.16 Nettoproduksjon av hagebær. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Jordbær	11 033	8 770	7 739	8 364	7 057	6 002	6 368
Bringebær	439	1 134	1 012	2 154	2 073	1 736	1 996
Solbær	1 601	1 487	646	379	676	526	659
Andre bær				249	200	162	147
Hagebær i alt.	14 705	12 775	10 008	11 146	10 007	8 426	9 170
<i>Herav salgsprod.</i>	<i>14 506</i>	<i>12 617</i>	<i>9 916</i>	<i>11 085</i>	<i>9 956</i>	<i>8 376</i>	<i>9 120</i>

Blomster

Totalkalkylens mengdetall for blomsterproduksjonen går fram av tabell 3.17.

Tabell 3.17 Produksjon av blomster og andre pryddplanter. 1 000 stk.

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Snittblomster	81 214	92 924	114 893	90 363	69 510	67 590	66 261
Blomstrende potteplanter	16 536	30 383	38 176	34 176	26 731	23 100	23 100
Dekorasjonsplanter	3 541	10 084	4 477	3 152	1 732	1 830	1 768
Utplantingsplanter	20 250	28 112	32 369	55 611	38 629	38 395	38 900

Kilde: SSB/ Norsk Gartnerforbund

Priser og verditall for grønnsaker, frukt, bær og blomster

Verdien av grønnsakproduksjonen var 3,4 prosent høyere i 2021 enn i 2020, ifølge beregningene i totalkalkylen. Under forutsetning av normalårsavlinger i 2022 og at prisene utvikler seg i samsvar med målprisene fra jordbruksoppgjøret 2022, er det regnet med at verdien av grønnsakproduksjonen går opp med 13,1 prosent.

Landbruksdirektoratets prisregistreringer ligger til grunn for mesteparten av prisberegningen for grønnsaker. For kontrakt dyrkede grønnsaker brukes historiske oppgaver fra Kontrakt dyrkernes landslag som er korrigert ihht kpi.

Priser på epler og pærer til konsum beregnes ved hjelp av oppgaver fra Landbruksdirektoratet. Priser på pressfrukt er oppgitt av Gartnerhallen. Verdien av fruktproduksjonen viser en økning på 73 prosent fra 2020 til 2021. Det var en økning i volumet på 64 prosent. Med normalårsavlinger i 2022, og med de målprisene som jordbruksoppgjøret 2022 legger opp til, vil verdien av fruktproduksjonen gå ned med 3,4 prosent.

Verdien av bærproduksjonen er beregnet å ha gått ned med 8,5 prosent fra 2020 til 2021. Volumet i 2021 gikk ned nesten 16 prosent. For budsjettåret 2022 er verdien beregnet å bli 5 prosent lavere enn i 2021.

Priser som gjelder blomstersektoren, innhentes fra utvalgte engrosforhandlere.

Distrikts- og kvalitetstilskudd for frukt, bær og grønnsaker inntektsføres under hagebruksposten. Beløpene framgår av tabell 3.18.

Tabell 3.18 Mengder, priser og verditall for hagebruksvekstene¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022
Mengder, mill. kg ² :								
- grønnsaker	167	169	187	175	171	216	203	208
- frukt	86,6	30	34,5	12,4	12,1	13,9	22,8	18,7
- bær	32,5	25,5	18	12,4	11,2	10,0	8,4	9,2
- blomster	132	154	203	242	219	161	162	164
Priser, kr/kg ² :								
- blomkål	2,35	3,71	4,36	6,68	8,44	14,55	14,02	16,75
- hvitkål	0,77	1,56	1,69	2,22	3,6	6,93	7,09	8,61
- gulrot	0,91	1,59	2,84	3,58	5,42	9,09	9,31	10,92
- tomat	3,9	6,7	9,89	14,65	14,81	32,45	37,38	37,70
- epler	1,07	2,52	4,38	6,9	10,97	11,35	11,67	14,11
- plommer	1,95	3,23	8,91	16,81	26,17	35,58	33,26	38,09
- jordbær	4,25	9,01	13,26	17,79	39,52	60,97	69,74	59,64
- solbær	3,43	8,98	11,45	7,02	10,64	15,86	17,83	18,03
- snittblomster		2,62	4,64	3,73	3,1	3,02	2,83	3,06
- blomstr. pottepl.		9,75	13,24	11,53	16,52	18,64	19,80	21,64
Verdi, mill. kr ³ :								
- grønnsaker	171	357	687	956	1 570	3 474	3 593	4 062
herav veksthus	45	111	227	360	517	1 234	1 428	1 282
- frukt	81	46	117	86	166	225	390	377
- bær	87	127	161	173	447	612	573	545
- blomster	169	521	1 320	1 336	1 410	1 263	1 219	1 307
- tilskudd ⁴		12,4	45,2	42,7	59,5	172	133	211
Sum hagebruksprodukter	508	1 064	2 330	2 594	3 652	5 747	5 909	6 503

1) Ekskl. villahager f.o.m. 1979

2) Mengde blomster: Mill. stk. Priser blomster: Kr/stk.

3) Inklusive uspesifiserte vekster og kjøkkenhager

4) Emballasjetilskudd (1979) og distrikts- og kvalitetstilskudd

Forbruk av grønnsaker, frukt og bær

Grønnsaker

Tabell 3.19 viser, på engrosnivå, det totale norske forbruket av grønnsaker. Summen av norskprodusert og importert mengde er fratrukket det kvantumet som har gått til eksport. I beregningen av forbruket årene før 1999 er produksjonen i villahager inkludert.

Tabell 3.19 Engrosforbruk av grønnsaker. Mill. kg¹

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Norsk produksjon								
Hovedkulturene ²	97	97	112	97	117	134	125	128
Andre gr.saker inkl. salat og kålrot	21	34	41	45	47	67	63	64
Uspes. vekster og kjøkkenhager	16	15	16	5	7	15	15	15
Sum norsk produksjon	134	147	170	148	172	216	203	208
Import ³								
– friske	19	31	34	67	109	129	127	133
– konserver		11	27	48	69	94	95	92
Eksport i alt ³	0	0	6	2	0	1	1	1
Forbruk i alt ⁴	153	189	225	270	350	438	425	432
« , kg/innbygger ⁴	39,7	46,4	53,2	60,4	71,3	81,4	78,5	79,4

1) Ikke direkte sammenlignbar serie før/etter 1996 pga. ny hagebruksstatistikk

2) Blomkål, hvitkål, sommerkål, gulrot, purre, løk, salatagurk og tomat

3) Ekskl. villahageproduksjon fra og med 1979

4) Omfatter brokkoli, kinakål, rosenkål, rød kål, annen kål, salat, erter, bønner, kålrot, knollselleri, neper, reddiker, rotpersille, rødbeter, asparges, kruspersille, stangselleri, sukkermais, squash, sylteagurk, urter og paprika.

Frukt og bær

Norsk produksjon utgjør en liten del av totalforbruket av frukt og bær, import står for over 90 prosent. Tabell 3.20 presenterer engrosforbruket av frukt og bær. Etter 1998 er ikke forbruket av frukt og bær fra villahager og skogsbær, tatt med.

Tabell 3.20 Engrosforbruk av frukt og bær. Mill. kg¹

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Norsk produksjon							
Frukt	23	29	11	12	15	24	19
<i>herav registrert salg²</i>	..	8	7	10	8	15	12
Bær	20	17	10	9	10	8	9
Skogsbær ³	11	11
Forbruk norsk prod.	54	57	21	21	25	32	29
Import frisk frukt ⁴	182	189	224	307	315	316	315
<i>herav epler og pærer</i>	60	53	62	73	57	55	57
Import konservert og tørket frukt ⁴	34	40	51	76	72	71	72
Import bær ⁴	3	10	14	26	39	41	39
Eksport frukt og bær ⁴	2	3	3	2	1	2	2
Forbruk i alt⁵	271	293	307	429	449	458	453
Forbruk, kg/innb. ⁵	75,6	77,8	68,7	88	83,5	84,7	83,2

1) Ikke direkte sammenlignbar serie før/etter 1996 pga. ny hagebruksstatistikk

2) Registrert engrossalg kl. 1 til konsum

3) Ikke beregnet etter 1998

4) Nettoimport fra 2007

5) Inkl. produksjon i villahager tom. 1998

Andre planteprodukter

Posten omfatter salg av stråfôr og «andre frø til modning». «Andre frø til modning» er norskproduserte frø fra engvekster, rotvekster og grønnsaker. Stråfôr omfatter høy, rundballefôr og halm til sektorer utenom jordbruket, foruten gras til framstilling av grasmel og fôrpellets.

Tabell 3.21 Mengder, priser og verdital for andre planteprodukter

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022
<u>Salg av stråfôr, mill. kg:</u>								
Høy	4,4	11,1	18,1	33,7	65,8	102	104	106
Rundballefôr				10,4	32,9	51	52	53
Grasmel, fôrpellets, briketter	9,1	14,2	10,7	1,5	–	–	–	–
Halm, eksport	6,1	6	6	2,7	–	15	27	0
Høy, eksport	0,3	–	–	0	0,1	0	0	0
<u>Priser, øre/kg</u>								
Høy	40	107	175	200	264	297	303	350
Rundballefôr				39	42	50	51	59
Grasmel, fôrpellets, briketter	22	46	66	41				
Halm	16	30	57	51	–	–	–	–
Stråfôr i alt, mill. kr.	5	20	42	73	187	331	343	403
<u>Andre frø til modning:</u>								
Engfrø								
– tonn			3 094	2 198	2 038	1 636	2 199	2 531
– kr/kg			31,24	21,25	24,77	32,71	37,73	34,99
Rotvekst- og grønnsakfrø								
– tonn			4	1	1	1	1	1
– kr/kg			50	327	456	111	112	112
Andre frø i alt, mill. kr			97	47	51	54	83	89
Sum andre planteprod., mill. kr	8	20	187	128	295	384	426	491

Innenlandsk salg av høy og rundballefôr (og tidligere også halm til fôr) blir beregnet på grunnlag av antall hester utenom jordbruket. I de siste årene har eksporten av høy og halm vært ubetydelig.

Priser på høy og rundballefôr hentes nå inn fra noen av de største aktørene i markedet på Østlandet. Prisene er omregnet til å gjelde avlingsår.

Salget av høy og rundballefôr øker som følge av en økende hestebestand utenom jordbruket. Salget av grasmel og pellets er satt lik produksjonstallene. Se tabell 3.21 og vedleggstabell 1.3.

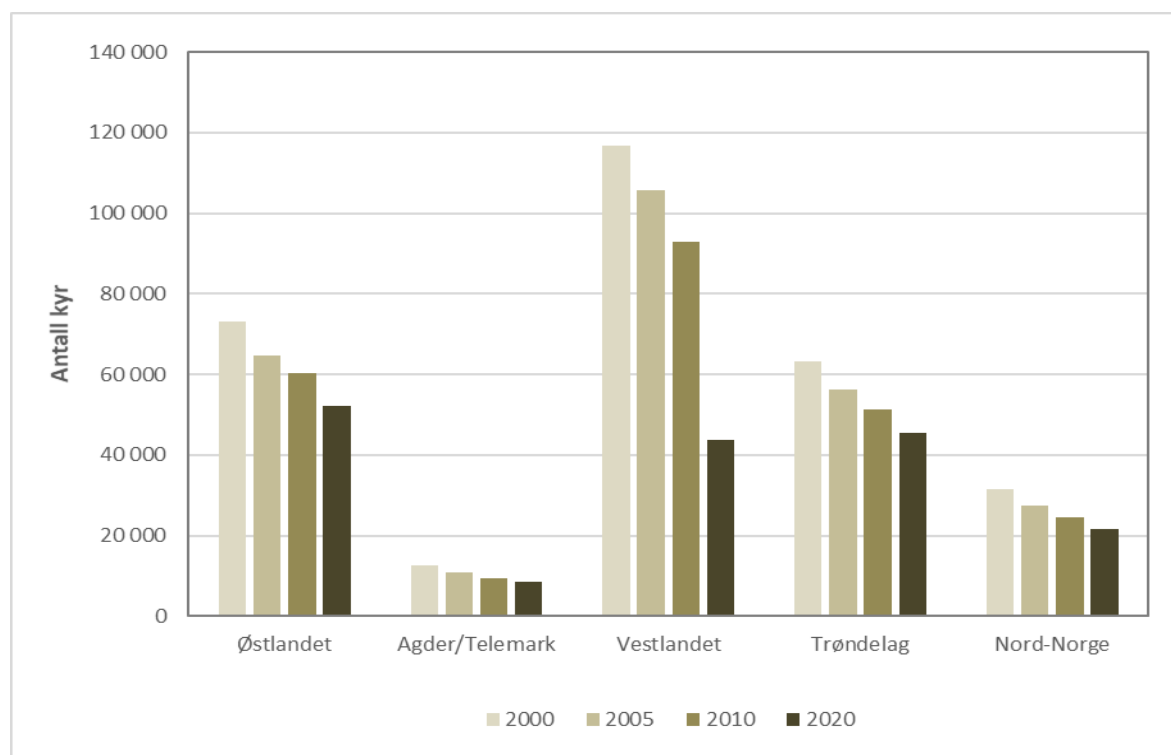
3.3 Husdyrproduksjoner

3.3.1 Melk

Produksjonsgrunnlag for kumelk

Kubestand og besetningsstørrelse: Det har vært en nedgang i antall melkekyr over lang tid og var 206 700 kyr per 1. januar 2020. I 2021 økte bestanden etter tiltak for å øke melkeproduksjon pga. koronapandemien og var på 211 000 kyr 1.1.2021. 1.1.2012 er det beregnet en bestand på 212 000 kyr. Antall ammekyr har økt over mange år og var på 99 000 1. januar 2020. Til inngangen av 2022 økte antallet til 104 000.

Den regionale fordelingen av kubestanden er vist i figur 3.5.

Figur 3.5 Antallet melkekyr i henholdsvis 2000, 2005, 2010 og 2020 fordelt på regioner

Totalt var det i Norge nær 6 900 jordbruksbedrifter med melkekyr per 1. oktober 2021, en nedgang på om lag 250 bedrifter fra 2020. Den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen var på 31,4 kyr i 2021. Året før var den på 29,9 kyr.

Regionvis varierte den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen i 2021 fra 26,4 kyr på Vestlandet (eks. Rogaland) til 36,7 kyr i Rogaland. I figur 3.5 inngår Rogaland i Vestlandet. Rogaland hadde 47 prosent av kyrne for hele Vestlandet i 2021. For 2022 er det forventet en gjennomsnittlig besetningsstørrelse per jordbruksbedrift for landet totalt på 32 kyr.

Ytelse: Ved beregningen av ytelse per ku benytter BFJ et beregnet gjennomsnittlig kutall for året, beregnet av Prognoseutvalget for melk. Fra 2020 til 2021 gikk ytelsen ned med 82 liter per årsku og er regnet å gå ned 44 liter per årsku i 2022 til en gjennomsnittlig avdrått på 7 595 liter per årsku.

Produksjon og anvendelse av kumelk

Over tid har meierileveransen blitt redusert, men har i en del år fram til og med 2018 ligget på i overkant av 1 500 mill. liter. Økningen i 2021 har sammenheng med økt innenlandsk etterspørsel etter melk som følge av koronapandemien. For 2022 er det forventet en meierileveranse på 1 477 mill. liter. Nedgangen skyldes tilpasning til internasjonale avtaler om reduksjon av subsidiert eksport av ost.

Tabell 3.22 Produksjon og ytelse, kumelk

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Nettoprod., mill. liter	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 577	1 590	1 548
Bruttoprod., mill. liter	1 731	1 872	1 980	1 824	1 623	1 610	1 623	1 580
Liter/årsku, (brutto) ¹	4 001	4 900	5 787	5 776	6 761	7 721	7 639	7 595
Endring liter/år ²	144	90	89	-1	90	98	-82	-44

1) Metoden for beregning av årskyr avviker fra etterfølgende år

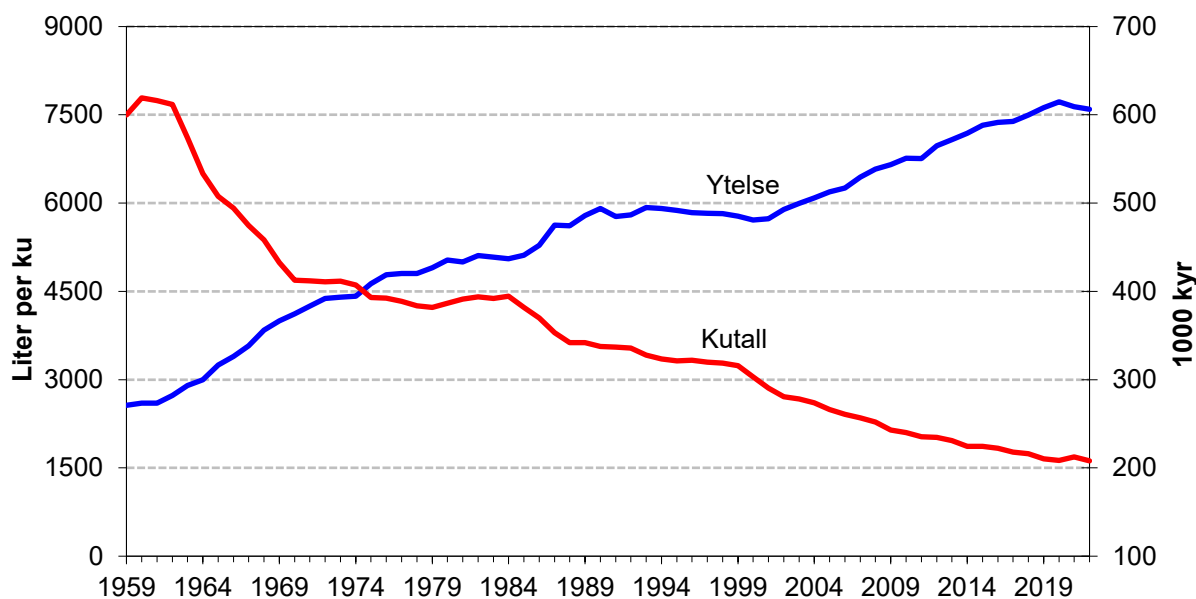
2) Endring i gjennomsnitt per år i perioden fra forrige oppgitte tall

Tabell 3.23 Produksjonen og bruken av melk. Mill. liter

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
<u>Kumelk</u>								
Nettoproduksjon	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 577	1 590	1 548
Meierileveranse ¹	1 528	1 742	1 835	1 647	1 506	1 497	1 525	1 477
Direkte salg	32	12	5	-	-	-	-	-
Hjemmeforbruk	74	28	13	7	2,4	1,1	1,0	0,9
Lokal foredling					1,1	3,2	3,7	3,8
Fôr ²	42	29	922	135	82	76	60	66
<u>Geitmelk</u>								
Nettoproduksjon	26,5	23,6	27	22	21,1	21,2	20,4	20,6
Meierileveranse	25,1	22,2	25,7	21,5	20	19,8	18,9	19,1
A. salg/lokal foredl.	1	1	0,9	0,2	0,7	1,0	1,1	1,1
Hjemmeforbruk	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-
Fôr	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

1) Inkl. salg av gårdssmør fra og med 1996

2) Beregningen er, fra og med 1989, endret fra normert behov for kalver til en restmengde: «Ikke levert meieri» og «ikke hjemmeforbruk eller svin»

Figur 3.6 Kuttall og ytelse per ku.

Priser og verditall

Verdiberegningene for melk tar utgangspunkt i regnskap fra TINE SA og Q-Meieriene AS.

Verdien av meierienes produsentveiledning inntektsføres under «melk» i totalkalkylen, men føres samtidig som en kostnad under «andre kostnader».

Inntektene i meieribruket er avhengige av salgsutviklingen for de ulike melkeproduktene. Dette gjelder først og fremst det innenlandske salget. Salg av konsummelk, som krever minst behandling på meieriene, gir de høyeste inntektene. Deretter følger ost, og til sist smør og tørrmelk.

Melkeprisene er beregnet uten distriktstilskudd og grunntilskudd. Produsentenes fraktandel er trukket direkte i melkeoppkjøret og kommer ikke til syne på verken inntekts eller kostnadssiden. I verdiberegningen føres distrikts- og grunntilskuddet som egne poster under «melk». I budsjettåret beregnes etterbetalingen som gjennomsnittet av de fem siste årenes etterbetalinger. Det gir isolert sett en nedgang i melkeprisen fra 2021 til 2022 på 36 øre/l. I prisen for 2022 er virkningen av målprisendring på ku- og geitemelk innregnet. Målprisen på melk er etter dette 5,91 kr/liter fra 1.7.2022.

Som følge av WTO-avtalen i 2015 ble eksportsubsidiene (eksport av ost) avviklet fra 1. juli 2020. Dette reduserte behovet for norsk melkeproduksjon. Som et ledd i finansieringen av avviklingen ble omsetningsavgiften økt i 2018 – 2020 for å styrke likviditeten i Omsetningsrådets fond for melk. Omsetningsavgiften var 5-6 øre per liter melk i 2015 til og med første halvår 2018. Deretter ble avgiften trappet opp til 30 øre per liter i 2020. Økt omsetningsavgift slår ut i lavere melkepris i Totalkalkylen. I 2021

ble omsetningsavgiften redusert til 10 og 9 øre per liter i første og andre halvår. I januar 2022 var omsetningsavgiften 8 øre per liter, mens avgiften har vært 3 øre per liter i månedene februar til juni.

Av tabell 3.24 framgår priser, mengder og de andre variablene som tas hensyn til når verdien av melkeproduksjonen beregnes. Posten for salg av melkekvoter gjelder betaling for kvoter som er solgt, men ikke videresolgt.

Tabell 3.24 Produksjon, priser, tilskudd og verdital i melkeproduksjon

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Kumelk								
Mill. liter (nettoprod.)	1 679	1 816	1 945	1 790	1 591	1 577	1 590	1 548
<i>herav salg og hj.forbr.</i>	1 634	1 782	1 854	1 654	1 509	1 501	1 530	1 482
Øre/liter ¹	92,2	191,9	293,8	317,9	445,3	569,4	619,7	597,8
Mill. kr	1 507	3 419	5 446	5 258	6 712	8 548	9 482	8 858
Geitmelk								
Mill. liter (nettoprod.)	26,5	23,6	27	22	21,1	21,2	20,4	20,6
<i>herav salg</i>	26,2	23,3	26,6	21,6	20,7	20,8	20,0	20,2
Øre/liter ¹	134,96	310	450,8	305,0	443,6	569,8	619,5	596,0
Mill. kr	35	72	120	66	92	119	124	120
Prod.tjenesten, mill. kr			153	133	153	73	70	64
Grunntilskudd, «				123	64	70	67	70
Distriktstilskudd, «	66	365	688	447	482	622	641	623
Andre tilskudd ² , «	32	566	1 939					
Salg av melkekvoter, «				189	2	0	431	0
Melk i alt inkl. tilskudd, mill. kr	1 639	4 321	9 176	6 216	7 505	9 431	10 814	9 734

1) Ekskl. grunntilskudd fra og med 1983. Geitmelktillegget er overført fra prisutjevningsordningen til grunntilskuddet fra 1. juli 1998. Ekskl. meierifinansiert produsenttjeneste fra 1999

2) Omfatter kvantumsavgr. tilskudd, frakttilskudd og distriktsmeieritillegg

Forbruk av melk og melkeprodukter

Konsummelk

Tabell 3.25 viser at forbruket av konsummelk har gått ned over lang tid, men er litt forskjellig fordelt på typer. Nedgangen har til en viss grad blitt oppveid av en økning i forbruket av konserverte melkeprodukter.

I tallene for helmelk er forbruket av egenprodusert melk i produsentenes husholdninger tatt med (beregnet til 1,5 mill. kg for 2015). Yoghurt er inkludert fram til 1999, men deretter skilt ut.

Fløte og rømme

Forbruket av fløte og rømme er noe høyere enn tidligere, jf. tabell 3.25.

Tabell 3.25 Forbruk av helmelk, lettmelk, skummet melk og fløte på engrosnivå¹

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*
Helmelk, ¹ mill. kg	652	269	145	95	87	86
Kg/innb.	160	64	32	19	16	16
Lettmelk, mill. kg	..	335	324	249	183	176
Kg/innb.	..	79	73	51	34	33
Skummet melk ² , mill. kg	107	136	99	161	167	163
Kg/innb.	26	32	22	33	31	30
Konsummelk i alt, mill. kg	759	739	568	505	437	424
Kg/innb.	186	175	127	103	81	78
Yoghurt ³ , mill. kg			30	46	53	54
Kg/innb.			6,7	9,6	11,0	11,1
Fløte og rømme ⁴ , mill. kg	27	29	30	46	44	42
Kg/innb.	6,6	6,9	6,7	9,4	8,2	7,8

1) Ikke direkte sammenliknbart før-etter 2010 pga. endringer i beregningen

2) Inkludert yoghurt tom. 1998

3) Inkl. ekstra lett melk. Ekskl. skummetmelk til prod. av smørbl. lettmarginer fom. 2. halvår 1998

4) Som melk

5) Beregnet som 35 prosent fett. 38 prosent fett f.o.m. 1991

Konserverte melkeprodukter

Endringer i beregningsmetoder gjør at eldre og nyere tall for forbruket av konserverte melkeprodukter ikke er helt sammenlignbare. Forbruk av slike produkter har likevel økt mye gjennom den perioden som omfattes av tabell 3.26.

Tabell 3.26 Forbruk av konserverte melkeprodukter beregnet som råvare

	1979	1989 ¹	1999 ²	2010	2020	2021*
Helmelk i kons. prod., mill. kg ³	21	35				
Skummet melk	38	44				
Fløte		0,6				
Melkefett (100 %)		0,5				
Tørket myse til konsum, mill. kg	..	0,7				
Sum konserverte melkeprodukter, mill. kg	59	80	93	158	118	145
<i>Kg per innbygger</i>	<i>15</i>	<i>19</i>	<i>21</i>	<i>32</i>	<i>22</i>	<i>27</i>

1) Ny beregningsmetode fom. 1982

2) Ny beregningsmetode fom. 1999

3) Kondensert melk, tørket melk. Inkl. melk i andre konserverte produkter (milkshake, puddinger, sauser ol.) fom. 1982

Smør

Økt forbruk av magre konsummelktyper og lavere smørforbruk, ga fra midten av 1980-tallet et overskudd av fett i melkesektoren. Dette medførte betydelig eksport av smør. Samtidig ble fettinnholdet i returmilken økt. I løpet av 1990-årene gikk både produksjonen og eksporten av smør ned, parallelt med nedgangen i melkeproduksjonen. Fra 2010 er det en liten økning i smørforbruket.

Tabell 3.27 Produksjon, eksport, import, lagerendring og forbruk av smør på engrosnivå

	1979	1989	1999	2010	2020	2021*
Produksjon, mill. kg ¹	20,5	24,2	19,6	16,8	19,2	18,6
Eksport	0,4	9,2	5,1	2,2	0,0	0,0
Import	1,7	—	0,2	0,1	0,6	0,6
Lagerendring ²	0,2	-0,7
Forbruk, mill. kg	22	14,3	14,7	14,7	19,8	19,2
Kg/innb.	5,4	3,4	3,3	3,0	3,7	3,5

1) Inkl. smør til margarinproduksjon

2) – betyr lagerøkning og + betyr lagernedgang

Ost

Tabell 3.28 viser at produksjonen er relativt stabil og at forbruket har en økende tendens.

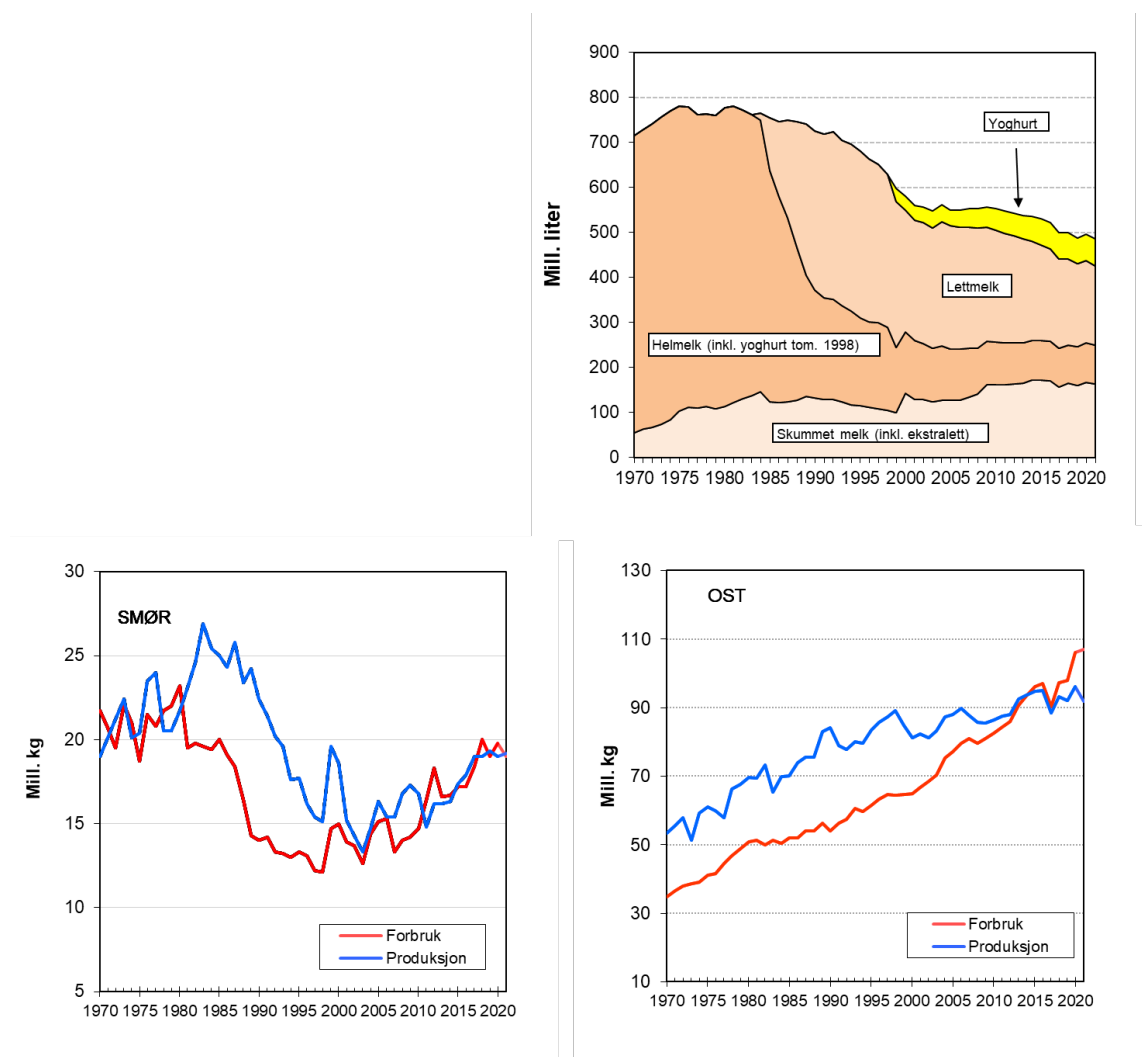
Tabell 3.28 Produksjon, eksport, import og forbruk av ost på engrosnivå

	1979	1989	1999 ¹	2010	2020	2021*
Produksjon, mill. kg ²	67,6	82,9	84,9	86,5	96,1	91,9
Eksport	20,8	23,1	23,3	13,5	7,9	4,7
Import	1,4	2,0	3,1	9,6	18,0	20,0
Lagerendring ³	0,7	-5,6
Forbruk, mill. kg	48,9	56,2	64,7	82,6	106,2	107,0
Kg/innb.	12,0	13,3	14,5	16,9	19,7	29,8
<u>herav hvitost:</u>						
mill. kg	34,6	41,7	48,1	63,7	81,2	82,2
kg/innb.	8,5	9,9	10,8	13,0	15,1	15,2
<u>herav brunost:</u>						
mill. kg	14,3	14,5	10,9	12,4	12,8	12,2
kg/innb.	3,5	3,4	2,5	2,5	2,4	2,3
<u>herav annen ost:</u>						
mill. kg			6,3	6,4	12,2	12,5
kg/innb.			1,4	1,3	2,3	2,3

1) Endret beregningsmetode fra og med 1999

2) Inkludert smelteost

3) Minus betyr lagerøkning og pluss betyr lagernedgang

Figur 3.7 Forbruk og produksjon av konsummelk, ost og smør

3.3.2 Kjøtt

Posten omfatter produksjon og forbruk av kjøtt fra følgende husdyr: Storfe, sau, gris, geit, hest og fjørfe. Priser og mengder gir verdien av produksjonen. Kjøttproduksjon på kaniner er behandlet i en egen post i totalkalkylen. Kjøttproduksjon på tamrein, vilt og hval omfattes ikke av totalkalkylen, men er tatt med i tabell 3.29, som viser all norsk produksjon av kjøtt til salg og hjemmeforbruk. I tabell 3.37, som viser forbruk av kjøtt i alt, er også biprodukter fra slakterisektoren og grensehandel tatt hensyn til.

Produksjonsutvikling

Produksjonen av kjøtt har økt mer eller mindre uavbrutt over mange år til det hittil høyeste nivået i 2021. For 2022 er det regnet med en økning på 5,1 mill. kg. Rammen for norsk kjøttproduksjon settes av innenlands forbruk samt importkvoter med tollettelser/-fritak. Importkvotene gjelder WTO (1995), EU (2012), SACU-land (1995) og GSP-land (2013).

Tabell 3.29 Produksjon av kjøtt til salg og hjemmeforbruk. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Storfe	52,1	69,6	74	94,1	81,9	83,8	86,3	89,2
Kalv	6,6	1,9	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4
Storfe i alt	58,7	71,5	75,4	95,6	83,5	85,3	87,7	90,6
Sau/lam	17,3	18,8	23,1	22,9	24,6	24,7	24,5	24,3
Geit/kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	1,9	0,8	0,8	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0
Fjørfe	5,2	9,8	20	36,5	83,1	107,0	115,6	118,0
Rein, hjort, kanin	1,6	1,8	2,9	1,9	2,4	1,4	2,0	1,7
Gris ¹	65,6	78,9	84,1	109,3	128,8	131,7	134,8	134,5
Sum kjøtt ¹	150,6	181,9	206,6	267,1	323,0	350,5	365,0	369,6

1) Ekskl. hode og labb på gris fom. 2002 og ekskl. kjøttbiprodukter.

Storfe

Slakting av ku i tonn økte med 4,2 prosent fra 2020 til 2021, 1,3 prosent for okse og 10,2 prosent for kvige. I budsjettåret ventes slaktingen av ku, okse og kvige samlet å gå opp med 3,4 prosent (inkl. hjemme-/leieslakt).

Slaktingen av kalv gikk ned med 3,6 prosent fra 2020 til 2021 (inkl. hjemme-/leieslakt). Det ventes en nedgang i slakting i budsjettåret på 5,1 prosent.

Tabell 3.30 viser produksjonen i tonn og antall slakt fra storfesektoren.

Tabell 3.30 Antall slakt og mengde av storfe

	2020		2021		2022	
	Antall	Tonn	Antall	Tonn	Antall	Tonn
Salgsproduksjon storfe						
Okse	148 156	46 954	147 601	47 545	151 046	48 870
Kvige	26 925	6 100	29 149	6 721	29 981	6 981
Ku	107 412	30 425	110 430	31 705	115 551	33 027
Sum salgsproduksjon storfe	282 493	83 479	287 180	85 971	296 578	88 878
Hjemmeforbruk storfe	1 192	276	1 298	303	1 298	303
Sum storfe i alt	283 685	83 755	288 478	86 274	297 876	89 181
Kalv						
Salgsproduksjon	11 547	1 477	11 053	1 418	10 259	1 343
Hjemmeforbruk	384	47	426	51	426	51
Kalv i alt	11 931	1 524	11 479	1 469	10 685	1 394
Storfe og kalv						
Salgsproduksjon	294 040	84 956	298 233	87 389	306 837	90 221
Hjemmeforbruk	1 576	323	1 724	354	1 724	354
I alt	295 616	85 279	299 957	87 743	308 561	90 575

Utviklingen i slaktevektene på storfe går fram av tabell 3.31. For okser og kvige har gjennomsnittlig vekt gått oppover gjennom en årrekke, blant annet på grunn av økte vektgrenser.

Tabell 3.31 Slaktevekter på storfe. Kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Okse	178,8	219,7	255,6	281,3	300,5	315,6	320,9	323,5
Kvige	143,8	173,3	192,2	201,9	221,5	225,7	229,8	232,9
Ku	205,8	229	231,5	237,9	266,6	282,3	286,2	285,8
Mellomkalv	67,4	79,5	85,2	97,0	111,9	127,9	128,3	130,9
Spedkalv	19,4	21,7	23,4	43,5				

Sau/lam

I 2021 ble det slaktet 24,5 mill. kg, mot 24,7 mill. kg i 2020. For budsjettåret er det regnet med en slaktemengde på 24,3 mill. kg.

Svin

Slaktemengden av svin gikk fra 131,7 mill. kg i 2020 til 134,8 mill. kg. i 2021. For 2022 er det regnet med en slaktemengde på 134,5 mill. kg.

Fjørfe

Fjørfekjøtt omfatter kjøtt fra kylling, høns, kalkuner, gås, and og struts (1998–2002). Produksjonstall er stilt opp i tabell 3.32, og viser at produksjonen av fjørfe har økt mye det siste tiåret. Fra 2020 til 2021 gikk produksjonen av fjørfe opp. For budsjettåret 2022 er det anslått en økning i slaktet kylling på 2,4 mill. kg.

Tabell 3.32 Produksjon av fjørfekjøtt. Tonn

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Kylling	2 790	6 568	14 367	29 456	74 397	97 237	105 943	108 379
Høns	1 983	2 437	3 279	2 700	1 507	916	514	514
Kalkun	310	753	2 177	4 254	8 485	8 137	8 569	8 569
Gås	78	39	50	28
And	15	21	115	50	418	697	586	586
Struts	40
Sum	5 176	9 818	19 988	36 528	84 807	106 987	115 612	118 048

Priser og verdi

Utbetalingsprisene på kjøtt avhenger av avsetningsforholdene. En norsk produksjon som er lik forbruket fratrukket kvoteimport, skal normalt gi grunnlag for å ta ut jordbruksavtalens målpriser. Fra 1995 medførte WTO-avtalen importkvoter med redusert toll mens det ble sterkere begrensninger på subsidiert eksport fra 2000. Fra 2016 er eksportkvoten for storfekjøtt i praksis null mens den er på 1,9 mill. kg for svinekjøtt. Ut over dette har Norge ensidig gitt importkvoter med redusert toll fra SACU-land.

Prisene er basert på oppgaver fra kjøttssamvirket (Nortura) og slakterier utenom samvirket. I prisene til produsent inngår også verdien av biproduktene (innmat, huder og skinn) og etterbetalinger. Budsjettprisene er korrigert for endringene i årets jordbruksavtale. Alle utgiftene utenom produsentenes andel av frakten,- som føres under posten «andre kostnader», er trukket ifra.

Som følge av WTO-avtalen har målprisene på kjøtt blitt avvirket og blitt erstattet med volummodellen. Prisen i volummodellen styres via «planlagt gjennomsnittlig engrospris» (PGE).

Etter at målprisene er fjernet, har ikke nemnda lenger et grunnlag for en fullstendig pristapsberegning for kjøtt. Varierende omsetningsavgifter vil normalt kunne si noe om avsetningsforholdene. Det er likevel ikke nødvendigvis samsvar mellom trekk av omsetningsavgift og behovet for regulering av den løpende produksjonen, eks. behov

for å bygge opp reguleringsfondet og motsatt. I tabell 3.33 er de produktvise omsetningsavgiftene gjengitt for beregningsårene 2018–22. Som følge av økt salg av norskprodusert kjøtt på grunn av koronapandemien, er trekket for omsetningsavgiften og pristapet i 2020 og 2021 lite.

Tabell 3.33 Omsetningsavgifter. Kr per kg

	2019	2020	2021	2022
Storfe/kalv	0,92	0,75	0,51	0,63
Sau/lam	2,39	1,38	1,61	1,41
Gris	1,80	1,00	0,50	0,62

Maksimalsatser for omsetningsavgift i 2021 er for gris kr 1,50 per kg, for sau og lam kr 3,00 kg og for storfe/kalv kr 2,50 per kg. Satsen kan endres gjennom året dersom markedssituasjonen endrer seg. Endringer av avgiften innenfor den øvre grensen behandles og fastsettes av Omsetningsrådet.

Det utbetales grunntilskudd for sau, lam og geit. Satsene varierer gjennom året. Jordbruksavtalens gjennomsnittssatser går fram av tabell 3.34.

Tabell 3.34 Satser for grunntilskudd. Kr per kg

	2018	2019	2020	2021	2022
Sau/lam	3,81	3,81	3,81	3,81	3,81
Geit	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15

Prisene til produsent vises i tabell 3.35.

Tabell 3.35 Produksjon⁵, priser¹ og inntekter for kjøtt, inkl. biprodukter

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Produksjon, mill. kg								
Storfe	52,1	69,6	74	94,1	81,9	83,8	86,3	89,2
Kalv	6,6	1,9	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4
Sau/lam	17,3	19	23,9	22,9	24,6	24,7	24,5	24,3
Geit/kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	1,9	0,8	0,8	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0
Svin ²	65,6	78,9	83,6	109,3	128,8	131,7	134,8	134,5
Fjørfe	5,2	9,8	20	36,5	83,1	107,0	115,6	118,0
I alt	148,9	180,3	203,4	265,2	320,6	349,0	363,0	367,9
Priser, kr/kg								
Storfe	8,47	22,28	32,82	27,26	39,92	51,73	55,87	60,50
Kalv	9,89	23,35	32,86	23,02	46,01	56,54	59,28	63,91
Sau/lam	8,81	22,64	27,47	27,91	37,02	41,33	44,91	49,13
Geit/kje	5,82	19,83	20,28	6,03	2,05	2,63	7,97	7,97
Hest	5,22	9,19	18,16	14,24	4,87	4,22	0,00	0,00
Svin ²	6,53	15,01	25,56	19,81	23,78	27,14	29,63	32,67
Fjørfe	6,39	14,29	21,9	15,63	17,41	21,48	22,41	22,83
Verdi, mill. kr								
Storfe	441	1 551	2 429	2 564	3 268	4 334	4 819	5 395
Kalv	65	44	45	35	75	86	87	89
Sau/lam	152	430	634	640	909	1 020	1 099	1 196
Geit/kje	1,8	5,1	6,7	1,6	0,6	0,9	2,8	2,8
Hest	9,9	6,9	14,5	8,6	2,0	0,1	0,0	0,0
Svin	428	1 185	2 150	2 164	3 062	3 575	3 996	4 396
Fjørfe	33	140	438	571	1 453	2 298	2 591	2 695
I alt	1 131	3 363	5 716	5 992	8 770	11 313	12 596	13 774
herav huder og skinn	24,9	40,5	118,8	102,5	95,2	31,7	53,4	53,4
Tilskudd mm, mill. kr.								
Grunntilskudd	513,2	376,2	96,8	91,5	90,1	90,1
Distriktstilskudd ³	..	160,5	602	540	588,5	642,2	642,4	658,0
Kvalitetstilskudd storfe	263,4	284,6	291,3
Tilskudd lam- og kjeslakt	447,4	427,9	432,0
Andre tilskudd sau ⁴	..	92,8	184,7	1,2	2,3	0,2	0,0	1,5
Prod.reg. tiltak/div. utbet.	61,4	1,0	13,7	0,0	0,0
Verdi i alt inkl. tilskudd, mill. kr	1 131	3 616	7 016	6 970	9 459	12 771	14 041	15 247

1) Ekskl. grunntilskudd fra og med 1983

2) Regnet uten hode og labber fra og med 2002

3) Inkl. ekstra distr.tilsk. N-Norge i 1979

4) Omfatter tilsk.ordn. saueholdet, kvantumsavgr. tilskudd og tilsk. friføring sau (radioaktivitet).

5) Tabellen omfatter ikke rein, hjort og kanin.

Med hensyn til prisen for fjørfekjøtt vises det til vedleggstabell 1.6.

Forbruk av kjøtt

Forbruket av kjøtt har økt over lengre tid, men de siste årene har forbruket gått noe ned.

Tabell 3.36 Produksjon, eksport, import, lagerendring og engrosforbruk av kjøtt i alt¹. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Produksjon til salg og hjemmeforbr.	150,6	182,1	206,6	267,1	323,0	350,5	365,0	369,6
Eksport	4,3	0,3	8,2	19,6	3,1	2,9	1,4	1,4
Import	4,6	15,9	1,9	5,6	9,8	26,1	38,7	15,0
<i>herav spekk</i>		1,5	1	0,8	1,3	0,7	0,9	0,8
Lagerendring ²	-0,6	0,9	0,5	4	-1,1	5,5	2,0	-0,5
Innenlandsk forbruk	150,3	198,6	200,8	257,5	328,6	379,2	404,3	382,7
Netto transittimport ³	–	4	3,5	0,3	-1,9	2,5	3,0	0
Forbruk i alt	150,3	202,6	204,3	257,8	326,7	381,7	407,3	382,7
<i>Kg/innbygger</i>	<i>39,1</i>	<i>49,3</i>	<i>48,3</i>	<i>57,8</i>	<i>66,8</i>	<i>71,0</i>	<i>75,3</i>	<i>70,3</i>
<u>Forbruk per dyreslag⁴</u>								
Storfe	49,4	77,3	72,2	88,7	89,7	104,9	110,5	101,6
Kalv	6,5	2,3	1,4	1,5	1,6			
Sau og lam	18,3	22,6	24,9	23,5	26,5	26,0	27,2	24,3
Geit og kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	1,9	0,9	0,8	0,6	0,4	0,03	0,02	0,02
Svinekjøtt	66,9	86,2	82,1	102,8	124,7	139,6	148,4	137,1
Fjørfe	5,5	10,9	19,3	37,5	81,8	106,2	115,9	117,6
Tamrein, hjort, kanin	1,6	1,8	2,9	2,4	2,4	1,4	2,0	1,7

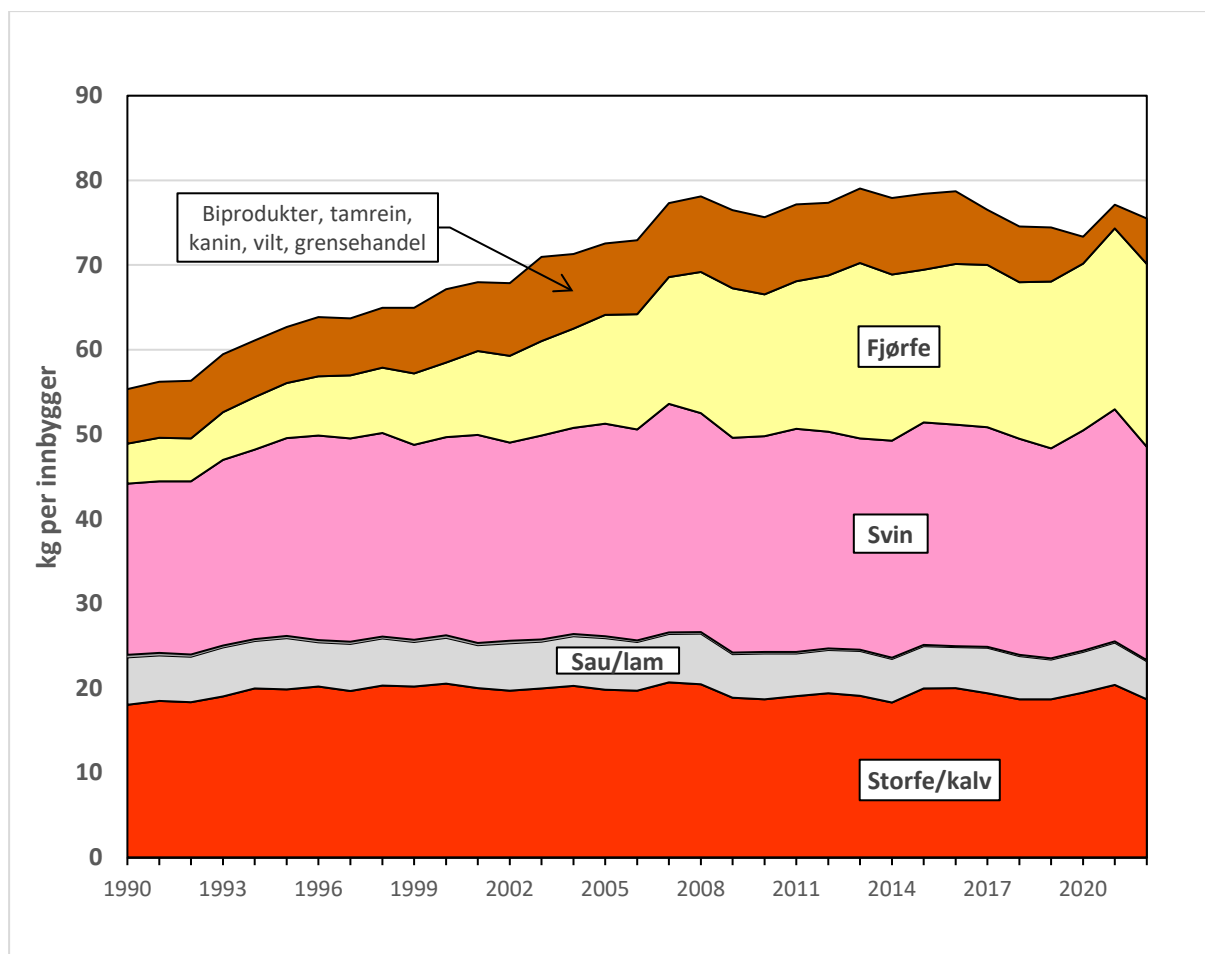
1) Inkl. tamrein og kaniner. Eksklusive grensehandel, kjøttbiprodukter og vilt.

2) Minus = økning i lager, pluss = nedgang i lager

3) Nettoforskjell mellom SSB og LMDs/Norturas statistikk

4) Omfatter ikke tallene for netto transittandel. Storfe + kalv fra 2020

Forbruket av de ulike kjøttslagene målt på engrosnivå, går fram av figur 3.8. Grensehandel/privatimport og kjøttbiprodukter er inkludert i figuren.

Figur 3.8 Engrosforbruk av kjøtt 1990–2022

Tallene i tabell 3.36 omfatter ikke grensehandelen med kjøtt, hvalkjøtt, kjøtt fra vilt og kjøttbiprodukter. I 2020 ble beregning av grensehandel lagt om, og det ble gjennomført korreksjoner av produksjonen av kjøttbiprodukter. BFJ anslår omfanget av grensehandelen med kjøtt, basert på grensehandelstall fra SSB, mens omfanget av kjøttbiprodukter beregnes ut fra tall fra Animalia. Tabell 3.37 gir en oversikt over engrosforbruket av kjøtt inkl. grensehandel, kjøttbiprodukter, vilt og hval. Fallet i grensehandelen pga. koronapandemien, medfører at forbruksutviklingen er lavere enn det som går fram av tab. 3.36.

Tabell 3.37 Engrosforbruk av kjøtt fra husdyr, vilt og hval. Inkl. spiselige biprodukter. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Kjøtt fra husdyr	150,3	202,6	204,3	257,8	326,7	381,7	407,3	382,7
Kjøtt fra vilt	2,1	4,3	6,1	8,2	8,2	7,4	7,4	7,0
Hvalkjøtt	2,5	1	0,1	0,1	0	0,0	0,0	0,0
Biprodukter	9,9	13,3	13,1	14,9	14,3	12,8	13,1	13,0
Sum forbruk kjøtt og biprodukter	164,8	221,2	223,6	281,0	349,2	401,9	427,8	402,7
Kg/innbygger	42,8	53,8	52,9	62,9	71,4	74,7	79,1	74,0
Grensehandel	–	3	5	9	20,6	2,5	3,2	16,7
Sum forbruk inkl. grensehandel	164,8	224,2	228,6	290,0	369,8	404,4	431	419,4
Kg per innbygger	42,8	54,6	54,1	64,9	75,6	75,2	79,7	77,1

3.3.3 Egg

Tabell 3.38 gir en oversikt over nettoproduksjonen og engrosforbruket av egg. Priser og verdi på egg er vist i tabell 3.39.

Beregningene av prisen er basert på oppgaver fra Nortura.

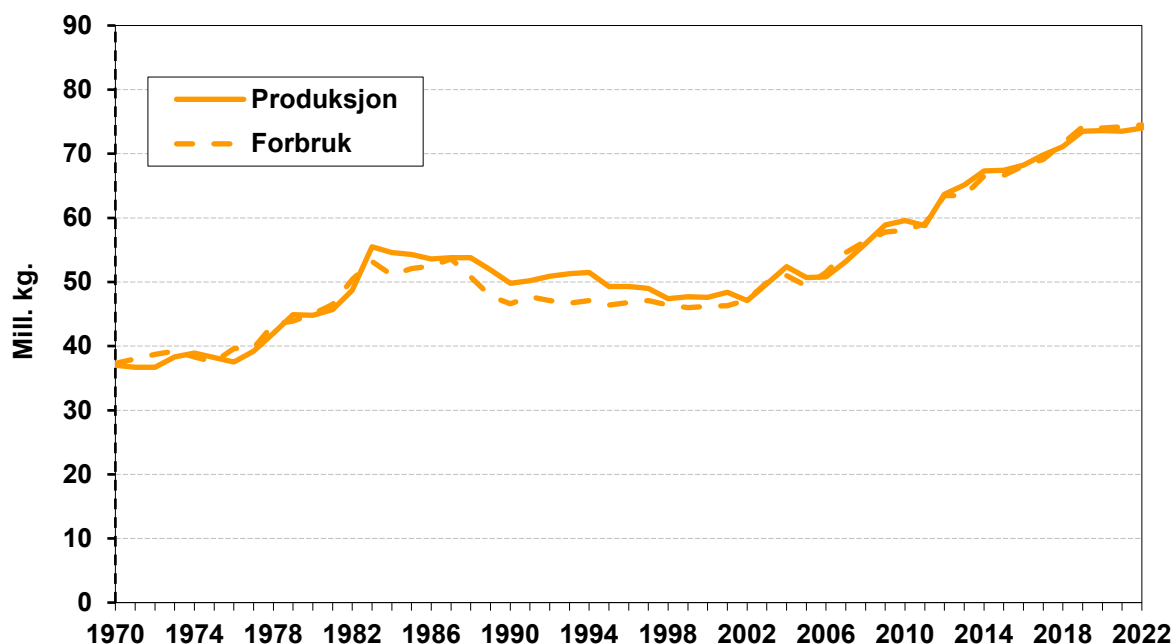
Tabell 3.38 Produksjon og engrosforbruk av egg. Mill. kg

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Nettoproduksjon	38	46,2	52,3	47,9	59,9	74,1	74,0	74,1
<i>herav salg og hj.forbr.</i>	<i>37,3</i>	<i>44,9</i>	<i>51,9</i>	<i>47,6</i>	<i>59,6</i>	<i>73,6</i>	<i>73,5</i>	<i>74,0</i>
Eksport ¹	0,4	1,6	3,7	2,2	1,5	1,2	1,2	1,2
Import	1,4	0,7	0,2	0,4	0,1	0,5	0,7	0,5
Lagerendring	..	-0,1	0,4	0,3	0	0,0	0,0	0,0
Forbruk i alt	38,3	43,9	48,8	46	58,1	72,8	73,0	73,3
<i>Kg/innbygger</i>	<i>9,9</i>	<i>10,8</i>	<i>11,6</i>	<i>10,9</i>	<i>11,9</i>	<i>13,5</i>	<i>13,5</i>	<i>13,5</i>

1) Består av skallegg, eggprodukter regnet som skallegg og eggehvite

Tabell 3.39 Priser og verdi av eggproduksjonen

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Mill. kg	37,3	44,9	51,9	47,6	59,6	73,6	73,5	74,0
Kr/kg	5,78	10,53	13,46	11,07	13,84	16,61	17,39	18,75
Mill. kr	215	473	699	528	824	1 222	1 278	1 388
Kontrakttillegg, mill. kr			46,4					
Førtidsslakt høner, mill. kr			11,6	2,7	0	6,6	4,6	13,8
Distriktstilskudd, mill. kr				2,1	8,7	3,5	3,4	3,4
Sum, mill. kr	215	473	757	533	833	1 232	1 286	1 405

Figur 3.9 Produksjon og engrosforbruk av egg

3.3.4 Ull

Tabell 3.40 gir oversikt over utbyttet fra ullproduksjonen. Nortura og ullvarefabrikkene gir oppgaver over hvor mye ull som er tatt imot ved deres anlegg. Leveransen av ull i budsjettåret er beregnet på grunnlag av et anslag for antall vinterfôrede sauer og en stipulert ullmengde per vinterfôret sau. Produksjonen har gått noe ned, men har vært jevn de siste årene. Priser innhentes fra Nortura og Fatland-Gjestal. Prisen til produsent er sammensatt av et tilskudd per kg ull og den prisen som oppnås i markedet.

Tabell 3.40 Produksjon, priser og inntekter for ull

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Tonn	4 830	4 764	4 830	5 105	4 368	3 611	3 449	3 443
Kr/kg	9,15	18,31	46,84	32,83	26,89	32,71	30,54	30,66
Mill. kr	44,2	87,2	226,2	167,6	117,5	118,1	105,3	106,6

3.3.4 Andre husdyrproduksjoner

Salg av levende dyr

Posten omfatter inntekter fra salg av levende dyr til sektorer utenfor jordbruket. Dessuten er inntektene fra eksport av livdyr med. Kostnadene til import av livdyr til

jordbruket trekkes fra. Import av hester holdes utenom her, siden disse dyrene forutsettes å gå til andre sektorer enn jordbruket.

Innenlandsk salg av hester fra jordbruket til andre sektorer er anslått på grunnlag av registreringer som er utført ved Norsk Hestesenter. Registreringene gjelder antall bedekte hopper.

Eksport- og importtall for regnskapsårene kommer fra SSB. Anslag over eksport og import i budsjettåret er innhentet fra de ulike avlsorganisasjonene. I tabell 3.42 er disse dataene presentert.

Kaninproduksjonen

Det er vanskelig å skaffe en fullstendig oversikt over produksjonen av kaniner, da det omtrent ikke forekommer organisert omsetning av kaninkjøtt. De fleste oppdrettere står selv for både slaktning og omsetning. Norsk Kanin/Norske Kaninprodukter er kilde for de anslagene som BFJ benytter for produserte mengder og priser. Se tabell 3.41.

Oppdrettshjort

Verdien av oppdrettshjort er basert på oppgaver fra Norsk Hjorteavlsforening.

Honningproduksjonen

Honningcentralen gir oppgaver over hvor mye honning som produseres i det enkelte året.

Honningcentralen og Norges Birøkterlag er kilde for prisene på honning, se tabell 3.41. Utbetalingsprisen til produsenter som leverer til Honningcentralen, består nå av en grunnpris, et etterbetalingstillegg og en eventuell etterbetalt bonus. Prisene på honning som selges direkte til forbruker, ligger høyere enn ved leveranser til Honningcentralen.

Tabell 3.41 Produksjon, priser og inntekter for andre husdyrproduksjoner

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
<u>Salg av levende dyr</u>								
Mill. kr	1,3	7,4	10,4	2,2	-1	19,2	19,6	15,3
<u>Kaninkjøtt</u>								
Tonn	220	168	217	270	240	32	32	32
Mill. kr	1,4	4,2	6,5	8,9	18	4,3	4,5	4,6
<u>Oppdrettshjort</u>								
Tonn					166	161	160	160
Mill. kr					17,8	20,7	21,1	21,1
<u>Honning</u>								
Tonn			2 128	1 000	1 330	1 730	1 690	1 690
Mill. kr	7,3	13,3	68,6	52,8	75,7	247,5	258,2	259,1
Sum, mill. kr	10,1	24,9	85,6	63,9	101,1	291,7	303,5	300,1

3.4 Andre inntekter

3.4.1 Inntekter fra kjøring med mer

Posten omfatter først og fremst kjøreinntekter ved bruk av jordbrukets maskiner. Dette gjelder inntektsføring ved bruk av maskiner i skogen, ved investeringsarbeid på driftsbygninger, ved grøfting og nydyrking, i bierverv eller til private formål. Eksempler på bierverv og privat er snøbrøyting, anleggs- og veiarbeid ol. Dessuten føres leieinntekter fra hester som er i pensjon på jordbruksbedrifter, sammen med kjøreinntektene. Dette er inntekter som jordbruket har av å holde plass for hester som tilhører folk utenom jordbruksnæringen. Travhester og hester til rekreasjon er eksempler. Inntektene ved salg av stråfôr til slike dyr hører ikke med her, men føres i stedet under «stråfôr» i totalkalkylen.

Verdien av maskinkjøring i forbindelse med investeringer i varige driftsmidler blir beregnet som prosentandel av bruttoinvesteringene i de samme driftsmidlene. Dette skyldes bruttoføring av investeringene, det vil si føring inklusive verdien av egeninnsats. Egeninnsatsen blir på tilsvarende måte kostnadsført under kapitalslit.

Det er bare verdien av egen maskininnsats ved *nyinvesteringer* som inntektsføres. For vedlikehold praktiseres nettoføring, slik at all egeninnsats holdes utenom. En oversikt over de beregnede kjøreinntektene finnes i tabell 3.42.

Tabell 3.42 Kjøreinntekter, mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Skogen	57	74	147	57	28	35	36	38
Bierverv og privat	31	108	160	253	304	303	307	311
Investeringer	22	58	43	34	81	104	108	113
Sum	109	236	342	342	410	442	452	461
Hester i pensjon	2	13	36	53	111	160	169	177
Sum kjøreinnt. m. m.	112	251	380	397	525	602	620	639

3.4.2 Arbeidsinntekter ved investeringer

Under denne inntektsposten føres verdien av eget arbeid i forbindelse med nyinvesteringer i driftsbygninger, grøfting og nydyrking. Inntektsføringen skyldes at investeringene og kapitalslitet bruttoføres, det vil si inklusive verdien av eget arbeid. Arbeidsinntektene fastsettes som bestemte prosentandeler av investeringene.

Tabell 3.43 Arbeidsinntekter ved investering i varige driftsmidler. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Driftsbygninger	44	187	249	194	272	195	212	217
Grøfter	17	17	9	15	31	56	54	58
Nydyrking	14	26	8	4	10	18	19	20
Sum	79	246	288	230	313	268	285	295

3.5 Endringer i buskap og lager av fôrmidler

3.5.1 Endringer i buskapsverdien

Beregningene gjelder endringer i buskapsverdien fra 1. januar til 31. desember. I praksis er det dyretallet per 1. januar i beregningsåret og per 1. januar i det etterfølgende året som inngår i beregningen, sammen med beregningsårets gjennomsnittspriser for de forskjellige typene av slakt. Verdien av dyrebestanden er uttrykt som markedsverdien av slaktet. Mens verdiøkning inntektsføres, blir verdireduksjon ført som fradrag i inntekten. Til en viss grad tas det hensyn til alderssammensetningen i buskapen. Lager av pelsdyrskinn inngår i husdyrverdien for pelsdyr.

Tabell 3.44 Endringer i buskapsverdi. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Hest	-15	-8	5	13	4	-3	-6	0
Storfe	-22	15	145	-133	-65	145	197	-15
Sau	-15	6	13	2	-6	-1	-9	-4
Geit	-0,6	1	-0,5	-0,2	-0,3	-0,1	0,0	0,1
Svin	-5	25	80	-16	-1	3	2	-2
Fjørfe	0,5	-0,5	1,3	1,8	12	9	7	7
Endring i alt	-57	39	244	-132	-56	153	190	-15

3.5.2 Medlemsbonus

Posten omfatter bonuser og overskudd utbetalt fra samvirkeorganisasjoner som ikke ellers framkommer som høyere produktpris for melk og kjøtt via etterbetalinger eller rabatter på driftsmidler. Budsjetåret er beregnet som gjennomsnittet av de tre foregående årene.

Tabell 3.45 Medlemsbonus. Mill. kr

1995	2000	2005	2010	2015	2020	2021*	2022**
3	3	109	170	203	359	297	268

3.5.3 Fôrregnskapet og lagerendringer av fôrmidler

Tabell 3.46 Fôrtilgang, fôrbehov og fôrbalanse. Mill. FEm

	1969	1979	1989	1999 ¹	2010	2019	2020
Fôrtilgang, brutto,	3 254	3 466	3 726	4 299	4 172	4 598	4 814
– 1 % svinn kraftfôr	13	15	16	17	18	20	20
= Fôrtilgang netto	3 241	3 451	3 710	4 272	4 155	4 577	4 794
– Fôrbehov	3 186	3 478	3 625	4 225	4 210	4 266	4 300
= Differanse	55	–27	85	47	–59	311	494

1) F.o.m. 1993 er beregningen utført i melkefôrenheter (FEm) mot tidligere fetningsfôrenheter (FFE)

Pga. endringer i SSBs avlingsstatistikk for eng fom. 2021 publiseres i år kun tall tom. 2020.

I fôrregnskapet beregnes tilgangen på og behovet for fôr. Balanseberegningen for 2019 viser et beregnet fôroverskudd på 311 mill. FEm, mens det for 2020 er regnet med et overskudd på 494 mill. FEm.

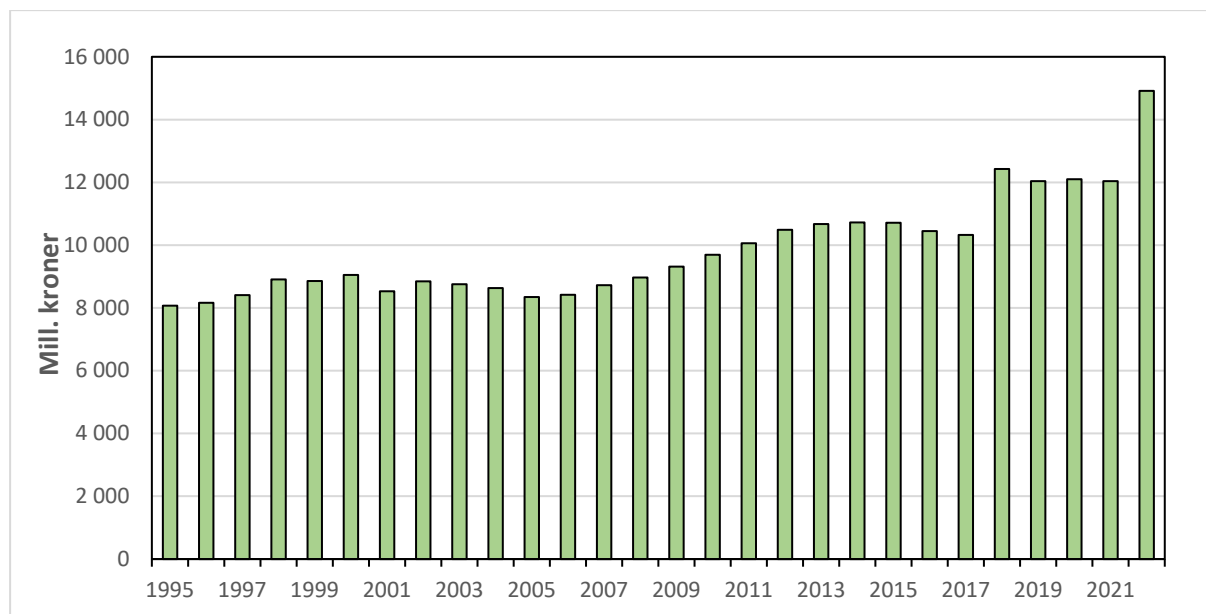
Over- eller underskudd av fôr må sees som på bakgrunn av varierende avlingsår.

Det er knyttet en god del usikkerhet til beregningsgrunnlaget for fôrregnskapet. Både størrelsen på fôravlingene, omfanget av svinn, næringsverdien i fôret og fôrbehovet til husdyrbestanden er det vanskelig å finne en sikker beregning av.

Lagerendringene gjelder årsskiftene hvert år. På grunn av usikkerheten ved datagrunnlaget har BFJ ikke verdiberegnet lagerendringene i Totalkalkylen etter 1999.

4 Direkte tilskudd

4.1 Oppsummering

Figur 4.1 Sum direkte tilskudd. 1995–2022

I tabell 4.1 er det gitt en oversikt over de forskjellige typene av direkte tilskudd som er inntektsført i totalkalkylen.

Tabell 4.1 Oversikt over ulike kategorier av direkte tilskudd til jordbruket. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Utbetalinger fra fond	54	617	234	218	523	924	773	831
Direkte tilskudd (underpost)	135	1 228	3 035	6 880	7 513	9 348	9 548	12 116
Utviklingstiltak	4	94	80	108	77	84	85	98
Velferdsordninger	0,2	417	1 288	1 614	1 512	1 530	1 511	1 544
Sum utbetalt over jordbruksavtalen (kap.1150)	193	2 356	4 637	8 821	9 626	11 999	11 978	14 589
Tilskudd investeringer utenom jordbruksavtalen	86	205	61	–	–	–	–	–
Andre ordninger	0,3	3	13	48	84	210	120	320
Sum direkte tilskudd	279	2 564	4 710	8 870	9 710	12 209	12 098	14 909

Tabell 4.2 viser de tilskuddene som er *spesifisert* i totalkalkylen. I tillegg til posten «direkte tilskudd» er alle tilskudd som føres under de enkelte inntektspostene, tatt med.

Tilskudd som framkommer som økte produktpriser, eller i form av reduserte priser på innsatsfaktorer, er imidlertid utelatt. Sum tilskudd som føres spesifisert i totalkalkylen, utgjør nå årlig over 14 mrd. kr. men kommer opp i 16 mrd. kr. i 2022

I kapitel 8 er det gitt en oversikt over alle tilskudd som har inntektseffekt i totalkalkylen, også tilskudd som ikke framgår av tabell 4.2. Der er tilskuddene gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem.

Tabell 4.2 Oversikt over tilskudd som regnskapsføres i Totalkalkylen. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
<u>Tatt med under:</u>								
Planteprod.poster	62	68	230	45	63	178	140	214
Husdyrprod.poster	97	1 084	3 470	1 678	1 245	2 141	2 586	2 171
Kostnadposter	132	44	–	–	–	–	–	–
Direkte tilskudd	279	2 564	4 710	8 870	9 710	12 209	12 098	13 649
Sum tilskudd	570	3 760	8 410	10 593	11 018	14 528	14 825	16 033

Vedleggstabell 2.1 gir en detaljert oversikt over de direkte tilskuddene for årene 2020–2022.

4.2 Generelt

Det går fram ovenfor at tilskudd til jordbruket over Landbruks- og matdepartementets budsjett, kommer til uttrykk i Totalkalkylen på forskjellige måter. Enkelte tilskudd som bevilges over samme budsjett, går til formål utenfor jordbrukssektoren og faller dermed utenfor totalkalkylens dekningsområde. Tilskudd som faller innenfor gruppen landbruksforskning og opplæring, er i sin helhet holdt utenom beregningene. Disse betraktes som offentlig konsum.

Under posten «direkte tilskudd» blir det også ført noen utbetalinger som bevilges over andre deler av statsbudsjettet enn kapittel 1150.

Inndelingen av underpostene under «direkte tilskudd» samsvarer med grupperingen i Prop. 1 S fra Landbruks- og matdepartementet.

4.2.1 Regnskapsårene

Tilskuddsbeløpene for regnskapsåret 2021 er hentet fra statsregnskapet Prop. 1 S Landbruks- og matdepartementet (2020–2021). Landbruksdirektoratet har gitt oppgaver til det foreløpige regnskapet for 2021. Der hvor utbetalingene bare delvis går til jordbruksnæringen, blir det innhentet spesifiserte oppgaver fra Landbruks- og matdepartementet, Landbruksdirektoratet og Innovasjon Norge.

For enkelte poster blir det innhentet oppgaver fra Forsvarsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Direktoratet for naturforvaltning og NIBIO.

Oppgavene over utbetalinger fra Tilskudd til erstatninger bygger i betydelig grad på anslag fra Landbruksdirektoratet.

4.2.2 Budsjettåret

Anslagene for utbetalinger i budsjettåret er i hovedsak basert på oppgaver fra statsbudsjettet og fra proposisjonen om jordbruksoppjøret. Utbetalinger fra fond er unntatt her.

For postene under Landbrukets utviklingsfond (LUF) blir utbetalingene for budsjettåret anslått ut fra utbetalinger, bevilgningsrammer, overføringer og inndragninger som er registrert for årene før. Budsjettårets post for utbetaling fra Tilskudd til erstatninger blir i hovedsak fastsatt slik at den tilsvarer gjennomsnittet for de 14 foregående årene.

4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond

I Totalkalkylen inntektsføres utbetalinger fra LUF som anses å ha inntektsvirkning i jordbrukssektoren (som næring). Utbetalinger til eks. skogbruk og bioenergi, forskning og ulike utviklingsprogrammer som gjelder eks. tilleggsnæringer i jordbruket, inntektsføres ikke. Tabell 4.3 gir en presentasjon av de utbetalingene fra LUF som tas med i totalkalkylen.

Tabell 4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond. 1 000 kr¹

	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Eldre ordn., trad. jordbruk	152,4	3,5	–	-	-	-
BU-midler, trad. jordbruk	–	89,4	279,4	669,7	541,4	566,8
BU-midler til grøfting	–	9,7	-	73,2	64,1	65,0
Rentestøtte, trad. jordbruk	–	–	58,3	30,3	9,2	18,0
Tekniske miljøinvest.	40,0	30,4	18,5	-	-	-
Tilskudd kulturlandsk.tiltak	–	38,3	50,2	-	-	-
Tilskudd SMIL-midler				98,7	95,0	105,7
Verdensarven			4,9	7,9	9,6	11,0
Organisert beitebruk	–	–	6,5	20,9	23,3	26,07
Diverse ordninger ²	0,9	4,1	7,6	-	-	-
Utvalgte kulturlandskap ³			6,6	23,5	30,0	38,5
Sum utbetalinger	193,3	175,4	432,1	924,2	772,6	831,0

1) Poster som inngår i Totalkalkylen

2) Omfatter: Beredskapslager drivsoff, tilsk. energiøk, utv.progr. geit, beiteskade gås, setersatsing, opphørte ordninger

3) Finansieres over jordbruksavtalen og Klima- og miljødept.

Nedenfor følger en kort oversikt over forvaltningen av midlene.

Miljøvirkemidlene

I de seinere årene har forvaltningen av miljøvirkemidlene vært fordelt på tre forskjellige nivåer.

Det første er nasjonalt miljøprogram,- som har generelle og landsdekkende ordninger. Areal- og kulturlandskapstilskuddet, tilskudd knyttet til økologisk produksjon, tilskudd til dyr på utmarksbeite og generelt tilskudd til dyr på beite hører til her.

Det andre er regionalt miljøprogram, denne ordningen forvaltes av fylkene.

De nevnte tilskuddene omfatter ordninger under produksjonstilskuddene som føres under underposten «Direkte tilskudd» i Totalkalkylen.

Kommunene forvalter ordningen «spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap» (SMIL). Dette dreier seg om tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet, kvalitetene i kulturlandskapet, verneverdige bygninger, reduksjon av vann- og luftforurensing og klimatiltak. I tabell 4.3 inngår SMIL-midlene i postene «tekniske miljøinvesteringer» og «tilskudd til kulturlandskapstiltak».

Ordningen «Utvalgte kulturlandskap» skal ivareta utvalgte områder med stor biologisk og kulturhistorisk verdi. Ordningen finansieres ved bevilgninger fra LUF og Klima- og miljødepartementet.

BU-midler til investeringer i tradisjonelt jordbruk

Utbetalingene omfatter midler til bruksutbygging, i hovedsak investeringer til driftsbygninger.

Rentestøtte

All rentestøtte som bevilges over jordbruksavtalen inntektsføres i Totalkalkylen. Ordningen er avviklet fra 2016, men utbetalinger vil fortsatt finne sted.

BU-midler til grøfting

Det ble innført et grøftetilskudd under SMIL-ordningen gjeldende fra 2013. Grøftetilskuddet gjelder tidligere grøftet areal med tilskuddssats på 2 000 kr per dekar fra 1.7.2017.

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

SMIL omfatter spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap (STILK), miljørettet omlegging i kornområdene (MOMLE) og investeringer i miljøtiltak (IMT). SMIL omfatter også «Områdetiltak», men det er ikke regnet med at denne ordningen har inntektsvirkning for jordbruket.

Tabell 4.4 viser hvordan utbetalinger fra SMIL fordeler seg på underpostene.

Tabell 4.4 Utbetalingene av tilskudd over SMIL. Mill. kr

	2016	2017	2018	2020	2021*	2022**
Spes. tilt. i landbr. kult.landsk. (STILK)	75,5	70,2	66,6			
Invest. miljøtiltak (IMT)	33,7	30,5	41,2			
Miljørettet oml. i kornområder (MOMLE)			0,2			
Områdetiltak	3,1	2,3	3,3			
Sum SMIL	112,3	103	111,2	125,5	118,7	132,0
Tilskudd til drenering	32,5	39,1	69,3	73,2	64,1	65,0
Sum	144,8	142	180,6	198,7	182,8	197,0
<i>Herav postert i totalalkylen:</i>						
Tilskudd til tekniske miljøinvesteringer	33,7	30,5	41,2			
Tilskudd til kulturlandskapstiltak ¹	50,4	45,2	42,4			
Spes. miljøtiltak i jordbruket				98,7	95,0	105,7
Tilskudd til drenering	32,5	39,1	69,3	73,2	64,1	65,0

1) STILK (÷fredede og verneverdige bygninger) + MOMLE

Organisert beitebruk

Ordningen omfattet i utgangspunktet investeringsstøtte til organisert beitebruk og organisert sauesanking. Fra 2010 ble investeringsstøtten til organisert beitebruk tatt ut av SMIL og overført til en egen ordning som forvaltes av Fylkesmannen.

Verdensarv

Ordningen gjelder spesielt for verdensarvområdene: Vegaøyene og Geirangerfjorden/Nærøyfjorden.

Utvalgte kulturlandskap

Ordningen omfatter skjøtsel og vedlikehold av landskap med stor historisk og biologisk verdi.

4.4 Tilskudd til erstatninger m.m.

Tabellen nedenfor viser utbetalingene for de forskjellige delordningene under ordningen Tilskudd til erstatninger m.m. Det høye erstatningsbeløpet i 2018 og dels i 2019 skyldes erstatninger som følge av tørken i 2018.

Tabell 4.5 Utbetalinger under Tilskudd til erstatninger m.m. 1 000 kr

	2019	2020	2021*	2022**
Avlingsskade	565 932	110 452	35 990	0
Svikt i honningprod.	2 600	3	1 466	0
Manglende arbeidskraft			23 794	0
Sum	568 532	112 030	61 250	212 836

4.5 Direkte tilskudd (underpost)

De direkte tilskuddene omfatter i hovedsak de tilskuddsordningene som kommer inn under produksjonstilskuddene. Formålet med produksjonstilskudd i jordbruket er å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk, innenfor de målene som Stortinget har trukket opp. Tabellen nedenfor gir en oversikt over de direkte tilskuddene for årene 2020, 2021 og 2022. Beløpene for 2022 inkluderer tilleggene avtalt ved jordbruksoppjøret som kostnadskompensasjon dette året samt ordinære omdisponeringer og overføringer.

Tabell 4.6 Direkte tilskudd (underpost). 1 000 kr

	2020	2021*	2022**
74.11 Driftstilskudd	1 663 336	1 670 567	1 760 000
74.14 Tilskudd til husdyr	2 526 534	2 594 033	3 655 900
74.16 Beitetilskudd	978 386	1 040 204	1 077 000
74.17 Areal og kulturlandskapstilskudd	3 537 732	3 570 613	4 897 200
74.19 Regionale miljøprogram	523 692	548 690	601 000
74.20 Tilskudd til økologisk landbruk	118 427	124 235	125 800
Sum	9 348 107	9 548 342	12 116 900

Driftstilskudd

Tilskuddet omfatter ku- og geitmelkproduksjon samt ammekyr. For kumelk gis tilskuddet pr. bedrift etter AK-sone mens det for geitmelk gis med samme sats over hele landet. For ammekyr gis tilskuddet etter AK-sone pr. dyr inntil 40 ammekyr og pr. bedrift for bedrifter med mer enn 40 kyr.

Tilskudd til husdyr

Tilskuddet beregnes på grunnlag av dyretall og satser per dyr. Tilskuddet omfatter også tilskudd for verneverdige husdyrraser. Bedrifter med bihold og minimum 25 kuber kom inn i ordningen fra 2009. Beløpet for 2022 er inkl. tillegget på 828,8 mill. kr. avtalt ved jordbruksoppgjøret.

Beitetilskudd

Tilskudd til dyr på utmarksbeite (utmarksbeitetilskudd) gis til dyr som i beitesesongen går minst 5 uker på utmarksbeite og som da har hoveddelen av det daglige grovfôrinntaket fra beiting av utmark.

Tilskudd til dyr på beite (beitetilskudd) omfatter alle beitedyr som i løpet av beitesesongen går minst 12 eller 16 uker på beite, avhengig av i hvilken arealsone søkeren har driftssenter. Dette beitetilskuddet kan gis for beiting både på utmarksbeite, innmarksbeite, overflatedyrket og fulldyrket jord.

Begge beitetilskuddene kan oppnås for samme dyr dersom total beitetid tilfredsstiller minimumskravene til antall uker på beite.

Areal- og kulturlandskapstilskudd

Ordningen er 2-delt og består av en kulturlandskapsdel som blir gitt til alt jordbruksareal med felles sats og en arealdel for de ulike vekstene etter soner og arealstørrelser.

Formålet med *kulturlandskapstilskuddet* er å stimulere til skjøtsel, vedlikehold og utvikling av kulturlandskapet, gjennom aktiv drift og beiting på jordbruksarealene.

Arealtilskuddet skal medvirke til et aktivt jordbruk over hele landet. Dessuten skal tilskuddet styrke inntektene og jevne ut inntektsforskjeller mellom ulike produksjoner, bruksstørrelser og distrikter.

Tilskuddet for 2022 er inkl. tillegget på 619,3 mill. kr. avtalt ved jordbruksoppgjøret.

Regionale miljøprogram

Formålet med ordningen er å sikre miljøkvaliteter og kulturlandskap, og å hindre erosjon og avrenning av næringssalter til vann. Ordningen har regionale og lokalt tilpassede regelverk for økonomisk støtte.

Tilskudd til økologisk jordbruk

Formålet med tilskuddet er å stimulere til økt andel økologisk jordbruksproduksjon.

Posten omfatter ordningene omleggingstilskudd, arealtilskudd ved økologisk drift og husdyrtilskudd ved økologisk drift. Disse tilskuddene gis i tillegg til ordinære husdyr-, areal- og kulturlandskapstilskudd.

4.6 Utviklingstiltak

Betegnelsen omfatter ordninger som er underposter i kap. 1150 post 77. Tabell 4.7 gjelder de ordningene som er postert under «direkte tilskudd» i Totalkalkylen.

Tabell 4.7 Utviklingstiltak. 1 000 kr

	2020	2021*	2022**
77.11 Tilskudd til dyreavl	76 597	77 812	82 155
77.12 Tilskudd til engfrø mm.	7 661	6 965	16 201
Sum	84 258	77 116	98 356

Tilskudd til dyreavl

De deler av ordningen som føres under «direkte tilskudd» omfatter tilskudd til dekning av kostnadene ved inseminering og utjevning av reisekostnadene ved veterinærtjenesten. Ordningen omfatter også tilskudd til avlsarbeid innen spesialisert storfekjøttproduksjon.

Tilskudd til engfrø

Tilskuddene under denne ordningen tar sikte på å fremme norsk engfrøavl og omfatter lagringstilskudd, pristilskudd og arealtilskudd og diverse andre tilskudd. Pristilskudd, arealtilskudd og diverse andre tilskudd blir utbetalt til produsentene gjennom såvareforretningene. Lagringstilskuddet som går til såvareforretningene blir ikke tatt med i Totalkalkylen.

4.7 Velferdsordninger

Tabell 4.8 Velferdsordninger. 1 000 kr

	2 020	2 021*	2 022**
78.11 Tilsk. avløsning ferie og fritid	1 205 080	1 217 785	1 226 933
78.12 Tilskudd til avløsning ved sykdom	148 871	124 299	140 000
78.14 Sykepengeordningen i jordbruket	43 500	32 600	41 200
78.15 Andre velferdstiltak	68 065	68 228	68 228
78.16 Tidligpensjonsordning for jordbr.	64 973	68 510	68 000
Sum Velferdsordninger	1 530 488	1 511 421	1 544 361

Ordningen «Andre velferdstiltak» omfatter de to delordningene «tilskudd til landbruksvikar» og «tilskudd til landbrukets HMS-tjeneste». Av disse ordningene er det bare «tilskuddet til landbruksvikar» som føres i Totalkalkylen.

Tilskuddet til sykepengeordningen og den administrative delen av tilskudd til landbruksvikar blir ført med tilsvarende motposter på kostnadssiden. Dermed blir inntektsvirkningen nøytralisert.

De øvrige tilskuddene føres uten motposter, slik at de gir full inntektsvirkning.

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Tilskudd til avløsning under ferie og fritid er en refusjonsordning som beregnes etter satser per dyr.

Tilskudd til avløsning ved sykdom

Tilskuddet til avløsning under sykdom er en refusjonsordning. Tilskuddet blir fastsatt ut fra faktiske utgifter til avløsning, opp til en maksimal dagsats per bruk.

Tilskudd til sykepengeordningen

Tilskudd til sykepengeordningen gjelder refusjon av tilleggspremier til folketrygden. Disse tilleggspremiene kreves innbetalt for at sykepenger skal komme opp i 100 prosent av pensjonsgivende inntekt etter 16 dager.

Andre velferdstiltak

Andre velferdstiltak omfatter to ordninger:

Administrasjonstilskudd til avløserlag består av den administrative delen av tilskuddet til landbruksvikar.

Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet har til formål å skaffe arbeidshjelp under korttids sykdom for gårdbrukere som ikke kan skaffe arbeidshjelp på annen måte.

Tidligpensjonsordningen

Utbetalingene i 2019 og 2020 ble henholdsvis 69,0 mill. kr og 65,0 mill. kr.

For 2021 regnes det med en utbetaling på 72,6 mill. kr.

4.8 Ordninger utenom jordbruksavtalen

Her føres noen tilskudds- og erstatningsordninger under «direkte tilskudd» som ikke er omfattet av jordbruksavtalen.

4.8.1 Erstatninger ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer

Tabell 4.10 viser hvordan erstatningsbeløpene fordeler seg på forskjellige underposter.

Tabell 4.9 Erstatninger dyre- og plantesykdommer. 1 000 kr

	2020	2021*	2022**
Planteskadegjørere	3 114	2 051	7 300
Husdyr	56 351	10 758	46 823
SUM	59 465	12 809	54 123

Beløpene over er eksklusive tilskuddet til tiltak mot radioaktivitet som ikke føres under «direkte tilskudd».

4.8.2 Tilskudd til avløsning ved repetisjons- og heimevernsøvelser

Ifølge Forsvaret finnes ikke oppgaver som viser de samlede faktiske utbetalingene. Det er derfor forutsatt at utbetalingene tilsvare innvilgningene.

Aktiviteten på området har vært liten i de siste årene med små utbetalinger. For 2019, 2020 og 2021 regnes det med en utbetaling på 1,0 mill. kr.

4.8.3 Erstatninger for rovviltskader

Jordbruket mottar erstatninger fra staten som kompensasjon for skader som husdyrene blir påført av rovdyr. Utbetalt totalbeløp varierer mye fra år til år. Både variasjon i skadeomfang og endringer i kravene til dokumentasjon av skader ligger bak svingningene i årlig utbetaling. Sett over en lengre periode har utbetalingene økt, men de har vært mer stabile de siste årene.

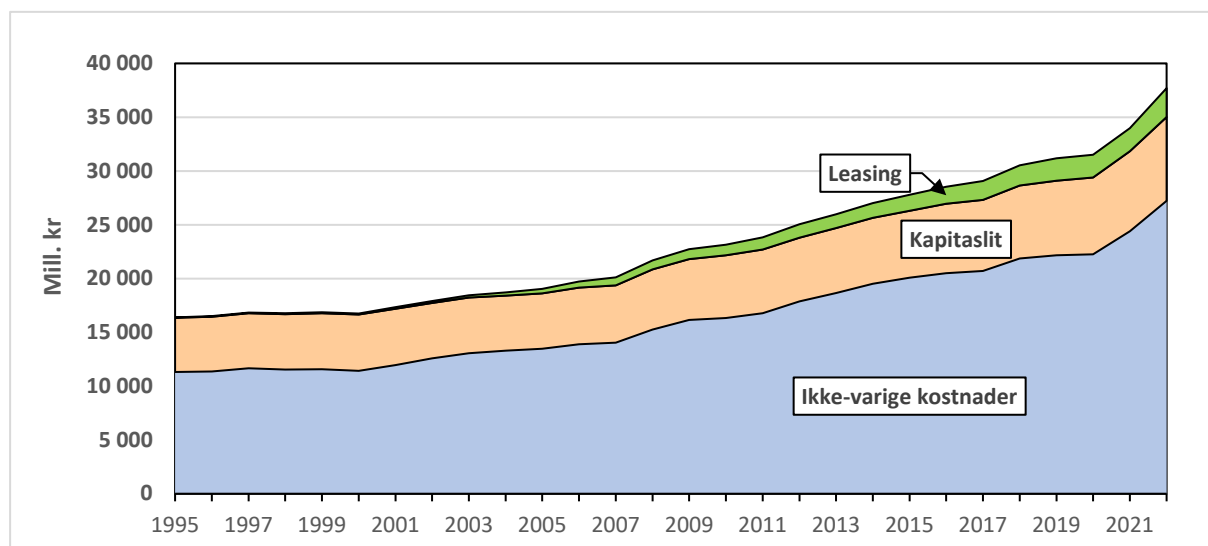
Utbetalingen i 2020 var 37,2 mill. kr og 44 mill. kr i 2021. På grunnlag av utviklingen for utbetalingene i tidligere år er det for 2022 antatt at erstatningsbeløpet for husdyr vil ligge på 41,9 mill. kr.

4.8.4 Driftsplanlegging

Denne posten omfatter godtgjørelse til brukere som gir oppgaver til NIBIOs driftsgranskinger. De siste årene er det regnet med en utbetaling i på 0,7 mill. kr.

5 Kostnader

5.1 Innledning

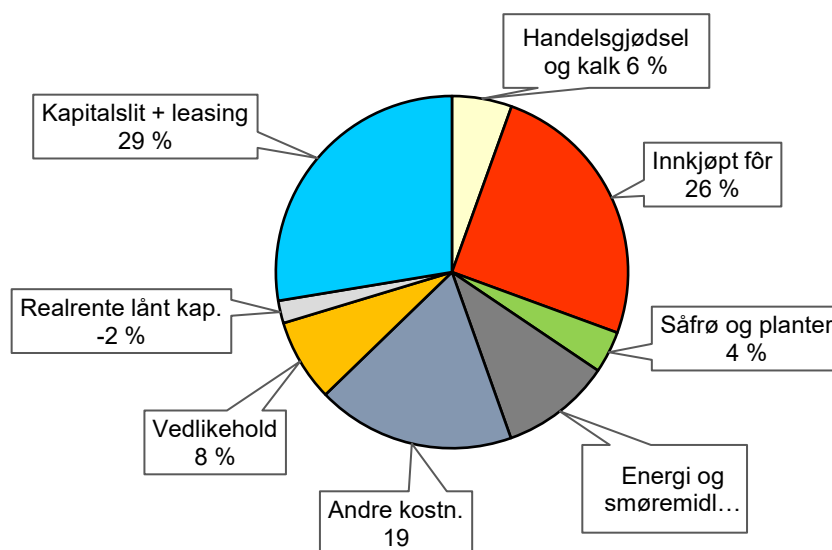

Figur 5.1 Sum kostnader. 1995–2022

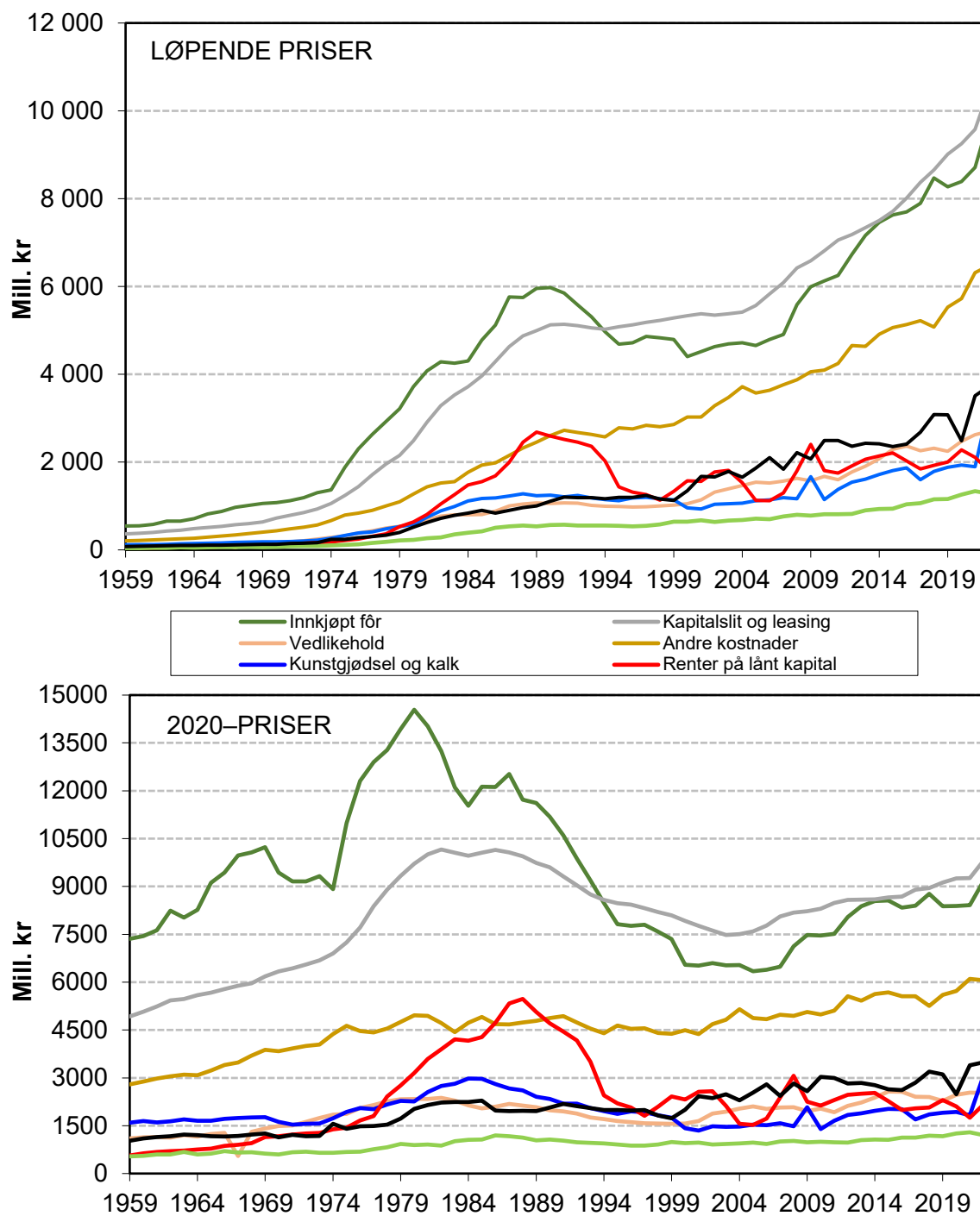
I Totalkalkylen er kostnadene gruppert på hovedpostene ikke-varige og varige driftsmidler. Til de ikke-varige driftsmidlene hører handelsgjødsel og kalk, innkjøpt fôr, såfrø og planter, elektrisk kraft, drivstoff og smøremidler, vedlikehold av varige driftsmidler og posten «andre kostnader». «Andre kostnader» er en samlepost for en rekke forskjellige kostnader ved plante- og husdyrproduksjon, for eksempel frakt, emballasje, veterinær og medisiner, forsikring og regnskapsføring.

Kostnadene til varige driftsmidler kommer fram gjennom beregningen av det årlige kapitalslitet på bygninger, maskiner og redskaper, biler og grøfter/hydrrotekniske anlegg. Kostnadene til leasing tas også med her.

Figur 5.2 viser hvor stor andel av totalkostnaden de forskjellige kostnadstypene utgjør. I figur 5.3 framgår utviklingen i kostnadene målt i løpende og faste priser.

Figur 5.2 Kostnadene i jordbruket fordelt på kostnadsposter. 2021

Figur 5.3 Utviklingen i kostnadene i løpende og faste priser

5.2 Ikke-varige kostnader

5.2.1 Handelsgjødsel og kalk

Tabell 5.1 Handelsgjødsel og kalk. Mengder, priser og kostnader

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Handelsgjødsel, mill. kg	494	588	538	516	384	472	480	454
Kr/100 kg	39	87	203	204	271	367	360	679
Mill. kr	195	510	1 095	1 054	1 042	1 728	1 728	3 082
Mikronæringsstoffer, mill. kr	0	1	2	6	1			
Veksthusgjødelse, mill. kr	4	7	17	17	21	27	17	15
Kalk, mill. kg ¹	85	243	448	275	168	276	236	236
Kr/100 kg	8	21	36	42	65	68	70	76
Mill. kr	7	52	162	115	109	188	165	180
Handelsgj. og kalk, mill. kr	206	570	1 276	1 192	1 173	1 9415	1 908	3 274
Tilsk. mindre bruk, mill. kr	-23	-44						
Rabatter, mill. kr			-44	-50	-30	-14	-14	-14
Sum handelsgj. og kalk, mill. kr	183	526	1 232	1 142	1 143	1 932	1 894	3 261

¹⁾ Inkl. skjellsand fra og med 1988

Tabell 5.1 presenterer utviklingen i mengder, priser og kostnader for handelsgjødsel og kalk etter 1969.

Forbruket av handelsgjødsel i Totalkalkylen er basert på mineralgjødelsestatistikken fra Mattilsynet. Mattilsynets statistikk følger salgsåret, dvs. perioden 1.7–30.6. I Totalkalkylen blir salget av handelsgjødsel kostnadsført på det kalenderåret hvor gjødsla forutsettes brukt. Det vil for eksempel si at forbruket i kalenderåret 2021 er basert på salget i perioden 1.7.2020 til 30.6.2021. Mattilsynet utarbeider statistikk over kalkomsetningen, sist for 2017. Deretter er omsetningen regnet fram etter oppgaver fra aktører.

Veksthusgjødelse og mikronæringsstoffer inngår ikke i Mattilsynets oppgaver. Forbruket av disse typene beregnes dermed som et tillegg. Intensiteten er økt noe med stimulans både innen korn- og grovfôrproduksjon. Omsetningen av gjødelse i tonn ligger likevel på et stabilt nivå da gjødselnormene er noe endret og N-innholdet i fullgjødelsen høyere enn tidligere.

Tabell 5.2 viser forbruket av verdistoffer i handelsgjødsel fra 1969 og fram til 2021 med prognose for 2022.

Tabell 5.2 Innholdet av næringsstoffer i handelsgjødsel. Tonn og kg per daa jordbruksareal

	Nitrogen		Fosfor		Kalium		Sum
	Tonn	Kg/daa	Tonn	Kg/daa	Tonn	Kg/daa	Tonn
1969	68 430	6,9	23 027	2,3	49 393	5	140 850
1979	102 245	10,6	27 233	2,8	67 888	7,1	197 366
1989	110 138	11,1	17 376	1,7	56 353	5,7	183 867
1999	106 017	10,2	13 092	1,3	50 862	4,9	169 971
2010 ¹⁾	83 982	8,3	7 831	0,8	31 943	3,2	123 756
2016	104 214	10,6	9 295	0,9	34 674,0	3,5	148 183
2017	102 460	10,4	9 116	0,9	34 224,0	3,5	145 800
2018	99 674	10,1	8 718	0,9	33 468,0	3,4	141 860
2019	102 392	10,4	8 892	0,9	33 984,0	3,4	145 268
2020	106 765	10,8	8 901	0,9	34 422,0	3,5	150 088
2021*	105 884	10,7	8 996	0,9	34 171,0	3,5	149 051
2022**	107 282	10,9	9 475	1,0	35 306,0	3,6	152 063

1) Korrigert for hamstring i 2007/08

Kilde: Mattilsynet

I Mattilsynets statistikk inngår forbruk av gjødsel kun i jordbruket. Skogbruk, parker, plener, prydager, villahager og veksthus er holdt utenom Mattilsynets statistikk. For å komme fram til hva som benyttes i jordbruket samlet legges et anslag for veksthus til.

Gjennomsnittsprisen på handelsgjødsel økte 0,01 prosent fra 2019 til 2020 og ble redusert med 2% fra 2020 til 2021 (foreløpig regnskap). Prognosen for budsjettåret 2022 viser en svært sterk prisoppgang på 89,3 prosent.

Prisberegningen baseres på omsetningstallene for de forskjellige gjødselslagene for hele sesongen fra 1. juli til 30. juni, etter oppgaver fra Felleskjøpene. Det regnes ut gjennomsnittspriser for de enkelte gjødselslagene. I 2022 ble det hentet inn flere prisoppgaver og vurderinger av omsetningen og totalvolum for å reflektere den voldsomme kostnadsveksten.

I tabell 5.3 er det gitt en oversikt over gjennomsnittspris per kg næringsstoff for de forskjellige hovedgruppene av handelsgjødsel.

Tabell 5.3 Gjennomsnittspriser per kg N+P+K for hovedgruppene av handelsgjødsel

	1969	1979	1988	1999	2010	2020	2021*	2022**
<u>N-gj. (Kalksalp. 15,5 % N):</u>								
Kr/kg N	1,7	3,4	7,88	7,36	12,03	16,06	14,32	28,57
Relative tall	100	200	473	433	707	945	843	1 682
<u>P-gjødsel (Super fosfat P8 %)¹</u>								
Kr/kg P	2,2	6,78	16,72	20,54	39,31	24,98	23,54	41,80
Relative tall	100	308	760	910	1 787	1 136	1 070	1 900
<u>K-gjødsel (Kaliumklorid 49 %)</u>								
Kr/kg K	0,72	1,42	3,91	4,9	9,09	11,34	12,22	14,41
Relative tall	100	197	543	680	1 263	1 575	1 697	2 001
<u>Tosidig gj. (PK-gjødsel 5-17)²</u>								
Kr/kg verdistoff				10,13	22,68	14,67	13,96	25,10
Relative tall				98	219	142	135	242
<u>Fullgj. (NPK 21-4-10/22-3-10)</u>								
Kr/kg verdistoff	1,44	2,78	6,16	5,03	8,4	11,12	10,80	18,47
Relative tall	100	193	428	349	584	772	750	1283

1) P8 fra 1996

2) 1998 = 100

Forbruket av kalk og skjellsand har økt litt de siste årene, men er på et lavere nivå enn for en del år tilbake. Forbruket er beregnet til ca. 29 kg/daa i 2021 og det regnes med det samme i budsjettåret. Dette følger av at en antar likt volum i budsjettåret som foreløpig regnskapsår.

Flere forhold påvirker omsetningen av jordbrukskalk. Blant disse er tidspunktet for høsting, værforholdene høst og vår og økonomien i jordbruket generelt.

I tabell 5.4 er det gitt en oversikt over forbruket av ulike kalkslag.

Tabell 5.4 Forbruket av kalk. Tonn

	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
<u>Mg-holdig kalk:</u>						
Grovdolomitt	60 727	45 534	17 250			
Brent dolomitt	15 911	17 808	6 069			
Grov kalkdolomitt	8 237	6 168				
Kalkdolomittmel	3 185	2 217				
Dolomittmel	450	182				
Granulert dolomittmel	30 523	8 095				
<u>Ikke Mg-holdig:</u>						
Kalksteinsmel	51 350	54 564	18 333			
Grovkalk	88 976	42 666	52 975			
Konverteringskalk	49 331	20 169	0			
Brent kalk	4 826	1 194	6 305			
Hydratkalk	2 832	3 988	0			
Skjellsand	113 183	80 077	21 154			
<u>Andre (gj.sn. av alle):</u>						
Kalk i alt	447 753	295 098	169 131			
Fratr. hobby/hagekalk	-20 000	-20 000	-846			
Kalk til jordbruket	427 753	275 098	168 286	275 956	236 173	236 173
Kg/daa jordbruksareal	43	30,9	16,7	34,2	29,2	29,2

Kilde: Mattilsynet

5.2.2 Innkjøpt fôr

Tabell 5.5 viser kostnadene til innkjøpt fôr i perioden 1989–2022. Prisberegningene gjøres på bakgrunn av felleskjøpenes omsetningstall på årsbasis, spesifisert for hvert enkelt kraftfôrprodukt. Mengdetallene hentes fra Landbruksdirektoratets tall for totalt salg.

Tabell 5.5 Innkjøpt fôr. Mengder, priser og kostnader

	1989	1999	2010	2019	2020	2021*	2022**
<u>Kraftfôr i blandinger</u>							
Mill. kg	1 619	1 697	1 788	2 007	1 993	2 017	2 026
Kr/100 kg ¹	373	268	328	387	398	407	458
Mill. kr	6 033	4 545	5 859	7 772	7 938	8 209	9 269
<u>Grøpp av salgskorn</u>							
Mill. kg	28	11	3	1	1	1	1
Kr/100 kg	323	274	298	319	333	333	374
Mill. kr	90	30	8	4	4	4	4
<u>Leiemalt i blandinger</u>							
Mill. kg	-92	-5	0	0	0	0	0
Kr/100 kg	277	189	–				
Mill. kr	-255	-9	0	0	0	0	0
Rabatter, mill. kr	-253	-140	-38	-15	-15	-16	-17
Småsekke tillegg mill. kr		113					
<u>Innkjøpt kraftfôr i alt</u>							
Mill. kg	1 554	1 704	1 791	2 008	1 994	2 018	2 027
Kr/100 kg	361	266	325	387	398	406	455
Mill. kr	5 614	4 539	5 829	7 761	7 926	8 196	9 256
Annet innkjøpt fôr, mill. kr	430	293	384	511	462	511	534
Sum innkjøpt fôr, mill. kr	6 044	4 832	6 212	8 272	8 388	8 708	9 790

1) Bulkpris fra og med 1995. Fra og med 2000 benyttes veid snittpris av bulk/sekker

Forbruket av innkjøpt kraftfôr har vært økende etter 2000. Forbruket av drøvtyggerfôr har vært relativt stabilt siden 2020 og er budsjettert til 1 040 mill. kg i 2022. Forbruket av svinefôr har vært relativt stabilt fra 2019 og var 469 mill. kg i 2021. Det er budsjettert med 468 mill. kg i 2022. Forbruket av fjørfôr gikk noe ned i 2015 pga. produksjonsnedgang for kylling, men har deretter økt igjen til 506 mill. kg i 2021. Det er budsjettert med 514 mill. kg i 2022.

Tabell 5.6 Samlet kraftfôrforbruk fordelt på blandinger og grøppet vare. Mill. Kg¹

	1989	1999	2010	2019	2020	2021*	2022**
<u>Kraftfôrblandinger</u>							
Drøvtyggere	978	1 005	907	1 060	1 043	1 038	1 040
Svin	398	421	487	465	465	469	468
Fjørfe	224	256	385	478	480	506	514
Andre (hest, kanin m.m)	19	15	10	4	4	4	4
Sum kraftfôr i blandinger	1 619	1 697	1 788	2 007	1 993	2 017	2 026
Grøpp av salgskorn	28	11	3	1	1	1	1
Sum kraftfôr i alt	1 646	1 708	1 791	2 008	1 994	2 018	2 027
Leiemalt kraftfôr	92	5	0	0	0	0	0
Innkjøpt kraftfôr i alt	1 554	1 703	1 791	2 008	1 994	2 018	2 027

1) Statistikk fra Landbruksdirektoratet fra 2008 mot tidligere Mattilsynet

Kraftfôrprisene avhenger av flere faktorer; priser på norsk korn, prisnedskrivings-tilskuddet på korn til kraftfôr, priser på importerte råvarer, frakttilskudd, kostnadsutviklingen i kraftfôrindustrien og endringer i sammensetningen av kraftfôret. I budsjettåret 2022 er det prisutviklingen på importerte råvarer som i langt sterkere grad enn tidligere er avgjørende for kraftfôrprisen.

Prisendringer på korn i jordbruksoppkjørene får en tredjedels effekt samme år. Dette skyldes at norsk korn til kraftfôr normalt ikke blir tatt i bruk før i september måned i produksjonsåret.

Gjennomsnittlig pris per 100 kg for alt innkjøpt kraftfôr steg fra 398 kr i 2020 til 407 kr i 2021, og er beregnet til 456 kr per 100 kg i 2022.

Detaljert oversikt over prisutvikling og kostnadsutvikling for de enkelte innkjøpte fôrslagene for årene 2020, 2021 og 2022 er gitt i vedleggstabellene 3.2 og 3.3.

5.2.3 Såfrø og planter

Posten omfatter innkjøpt såkorn og norskprodusert og importert frø av engvekster, rotvekster og grønnsaker. Importerte blomsterløker, knoller og planteskoleartikler som stauder, busker og podekvister hører også med her. Oppgaver fra Landbruksdirektoratet viser jordbrukets innkjøp av såkorn gjennom såvarefirmaene.

Detaljert oversikt over prisutvikling og kostnadsutvikling for de enkelte såfrø- og planteslag for årene 2020, 2021 og 2022 er gitt i vedleggstabell 3.4.

Tabell 5.7 Kostnader til såfrø og planter. Mill. kr.

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Såkorn, tonn	26 573	51 024	60 303	59 537	53 654	53 909	59 971	56 382
Mill. kr	38	125	306	246	254	357	406	383
Oljefrø, mill. kr.	0,4	0,4	1,3	2	1,8	3,8	3,1	4,0
Erter, mill. kr.	3,4	4,0	3,3	3,3
Engfrø, mill. kr	8	26	100	111	108	152	152	159
Rotv.- og grønns.frø, mill. kr	1,3	5	18	30	57	106	119	107
St.kontr. settepoteter ¹ mill. kr	39	83,1	92,4	0,0
Andre planteart, frø mv, mill. kr	17	57	104	247	352	491	491	491
Sum såfrø og planter, mill. kr	65	214	533	643	815	1 260	1 338	1 284

1) Fra og med 2000

5.2.4 Energi og smøremidler

Tabell 5.8 viser kostnadene til energi og smøremidler.

Kostnadene til elektrisk kraft kan variere mye på grunn av prisendringer. Kostnaden økte i 2021 pga. kraftig prisøkning på slutten av året. Pga. strømstøtten er det ikke prognosert noen økning i 2022.

For diesel er det også prisøkning pga. internasjonale forhold både i 2021 og 2022. Prisen er forventet å øke med 27 prosent i 2022.

Kostnadene til fyringsolje i veksthus avhenger sterkt av prisforholdet mellom fyringsolje og elektrisk kraft. Energiformene gass og bioenergi inngår i fyringskostnadene i veksthus.

Tabell 5.8 Kostnader til energi og smøremidler. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Diesel	23	102	271	306	833	1 188	1 372	1 745
Elektrisk energi	42	127	501	588	1 246	984	1 538	1 513
Annet (fyringsolje, bioenergi, gass, bensin, smøremidler)	65	170	233	234	414	315	603	577
Sum energi og smøremidler	130	399	1 004	1 128	2 493	2 488	3 513	3 725

5.2.5 Andre kostnader

«Andre kostnader» omfatter de ikke-varige kostnadene i jordbruket som ikke er tatt med som egne poster andre steder i Totalkalkylen. Noen av de største enkeltpostene er kort omtalt nedenfor. Et mer detaljert bilde av «Andre kostnader» for årene 2019, 2020 og 2021 finnes i vedleggstabell 3.6.

Tabell 5.9 Andre kostnader. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Planteproduksjon	113	359	845	911	1 236	1 903	2 104	2 242
Husdyrproduksjon	149	391	666	802	1 217	1 795	1 953	2 017
Bygninger, maskiner, tekn. utstyr, admin., kjøp av tjenester mm.	183	441	1 121	1 259	1 697	2 024	2 257	2 214
Sum	445	1 191	2 632	2 972	4 150	5 722	6 314	6 473

Kostnader ved planteproduksjon

Plastfolie i jordbruk utenom hagebruk benyttes først og fremst til rundballer og til ammoniakkbehandling av halm. Kostnaden til plastfolie i den delen av jordbruket som ikke regnes som hagebruk, var på 525 mill. kr. i 2021 og er budsjettert å øke ytterligere til 658 mill. kr i 2022 grunnet prisøkning på plast.

Kostnadene til *emballasje i hagebruket* omfatter sortering, pakking og emballasje av hagebruksprodukter. Dette har motstykke i prisene på inntektssiden.

Beregningen av *plantevernmidler* er basert på Mattilsynets statistikk over salg fra detaljist. Det korrigeres for hamstring dersom resultatene er påvirket av for eksempel avgiftsøkninger. For budsjettåret er kostnaden beregnet til 474 mill. kr.

Bruk av *ensileringsmidler* innebar en kostnad på 102 mill. kr i 2021 mens det i budsjettåret er regnet med 129 mill. kr. Over tid har det vært en nedgang i bruken.

Kostnader i husdyrholdet

Antall besøk av *veterinær* går ned, men behandlingstkostnaden og økende besetningsstørrelse bidrar til høyere kostnad. Budsjettanslaget for 2022 er på 492 mill. kr.

For *medisin til dyr* er jordbrukets kostnad for 2022 beregnet til 640 mill. kr.

Til sammen er kostnaden til *inseminering av storfe og gris* anslått til 385 mill. kr. i budsjettåret. Ca. 80 prosent av kostnadene til inseminering gjelder storfeholdet.

Frakt av kraftfôr er kostnadsberegnet til 406 mill. kr for 2021 og 442 mill. kr for 2022. Økningen over tid er en effekt av både mengde og prisøkning.

Forsikring

Beregningene som er basert på netto forsikringskostnader, kan variere mye pga. varierende utbetalinger mellom år. *Nettokostnaden ved forsikring av maskiner og annet driftsløsøre* er budsjettet til 119 mill. kr, *husdyrforsikringer* 45 mill. kr, *yrkesskadeforsikring* 15 mill. kr. og for *driftsbygninger* 248 mill. kr.

Kostnader til administrasjon, kjøp av tjenester med mer

Antall regnskap synker med antall bedrifter fra år til år, mens prisen per regnskap har hatt en klart økende tendens. Prisøkningen har også sammenheng med økende produksjon på de gjenværende jordbruksbedriftene. For 2022 er regnskapskostnadene beregnet til 707 mill. kr.

Kostnadene til teletjenester i jordbruket har sunket de siste årene. Dette henger sammen med færre bønder og lavere priser på teletjenester, mens økt bruk av teletjenester per jordbruksbedrift trekker noe i motsatt retning.

Under «Andre kostnader» gjøres et *verdipåslag* på 12,8 prosent som skal ta hensyn til andre ikke-spesifiserte poster. Verdipåslaget blir 729 mill. kr i budsjettåret 2022.

To ulike *velferdsordninger* blir kostnadsført som motposter til statstilskudd. Det gjelder utgifter til sykelønnsordning og administrasjonstilskudd til avløserlag. Summen for disse ordningene er budsjettet til 42 mill. kr i 2022.

5.2.6 Vedlikehold

Beregningen av vedlikeholdet er basert på bl.a. SSBs landbruksundersøkelser som sist ble foretatt i 2017. Undersøkelsene gir «fastpunkter» for seriene som regnes fram. Tabellen under viser utviklingen i vedlikeholdskostnadene fordelt på bygninger, maskiner og redskaper og biler. Bygningsvedlikeholdet utgjør mer enn 2/3 av total vedlikeholdskostnad.

Med resultatene fra SSBs undersøkelser som basis, har vedlikeholdskostnadene for maskiner og redskaper vært framregnet på grunnlag av utviklingen for traktorbestanden. Fra og med beregningen til Totalkalkylen for 2009, har prisutviklingen fulgt lønnsutviklingen i industrien.

Mellom tellingsårene i SSBs landbruksundersøkelser benytter nemnda vedlikeholdskostnadene i driftsgranskingene samt antallet bruk i Totalkalkylen som framregningsgrunnlag.

Vedlikeholdet for biler er basert på SSBs tellinger, sist i 2017.

Tabell 5.10 Vedlikehold. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Bygninger	101	325	582	595	1 190	1 937	2 082	2 148
Maskiner og redskaper	19	163	426	367	375	415	427	438
Biler	26	49	59	57	108	119	118	114
Sum vedlikehold	146	537	1 067	1 019	1 673	2 472	2 626	2 699

5.3 Leasing

I Totalkalkylen er det registrerings over tegnede leasingkontrakter fra 1991. Før 1990 er det regnet med at leasing talte lite og kostnadene inngår i kapitalslit og rentekostnadene.

Ved beregningen av kostnadene til leasing blir avdragsdelen av kostnadene beregnet tilsvarende som kapitalslitet for kjøpte maskiner, dvs. ved saldoavskrivning over levetiden.

Beregningsprinsippet medfører at leasingavtalene i Totalkalkylen blir behandlet som finansiell leasing (en finansieringsmåte). Skattemessig og i nasjonalregnskapet blir leasing i jordbruket behandlet som operasjonell leasing (ren leie). Føringsmessig er det lagt opp til at kostnadsutviklingen mellom år i Totalkalkylen skal være uavhengig av om maskinutstyr kjøpes (eies) eller leases (leies).

Den sterke økningen for tegninger av leiekontrakter en har hatt, medfører at kostnadene ved leasing er fordoblet flere ganger i de senere årene.

Kostnadene for 2021 er beregnet til 2 143 mill. kr mot 2 116 mill. kr for 2020. Det er regnet med en kostnadene for leasing på 2 317 mill. kr i 2022.

Tabell 5.11 Kostnader ved leasing. Mill. kr.

	1990	1995	2 000	2005	2010	2015	2020	2021*	2022**
Sum tegnede leiekontrakter		185	191	1 287	1 332	2 317	2 241	2 990	2 948
Kapitalslit A	11	38	88	381	902	1 422	2 008	2 170	2 306
Renter B	4	8	22	52	160	150	176	165	199
Effekt av finansiering C	1	3	10	21	80	86	69	192	188
Sum kostnad D=A+B-C	14	43	100	412	982	1 786	2 116	2 143	2 317

5.4 Investeringer og kapitalslit

5.4.1 Innledning

Under denne posten beregnes bruttoinvesteringer i avskrivbare og ikke avskrivbare driftsmidler og kapitalslit. De varige kostnadene, eller kapitalslitet, omfatter de årlige

kostnadene som skal dekke verdiforringelsen av de avskrivbare investeringene og større reparasjoner på jordbrukets driftsbygninger, maskiner og redskaper, biler, grøfter og hydrotekniske anlegg.

5.4.2 Bruttoinvesteringer

Tabell 5.12 viser bruttoinvesteringene i jordbruket.

Tabell 5.12 Investeringer i jordbruket. Løpende priser. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Driftsbygninger	402	1 584	2 298	1 749	4 513	4 867	5 291	5 437
Maskiner og redskaper	495	1 745	1 993	2 665	2 383	2 964	2 762	3 104
Biler	26	69	155	138	94	59	61	62
Grøfter ¹	67	123	83	146	279	373	362	385
Nydyrking ²	57	151	62	60	128	178	193	201
Senking og kanalisering ²	5	70	37					
Planering ²	..	22	3					
Sum investeringer	1 052	3 764	4 634	4 742	7 397	8 442	8 669	9 190
<i>herav i avskrivbare driftsmidler</i>	<i>990</i>	<i>3 522</i>	<i>4 531</i>	<i>4 698</i>	<i>7 268</i>	<i>8 264</i>	<i>8 475</i>	<i>8 989</i>

1) Inkl. hydrotekniske anlegg fra 1989

2) Det beregnes ikke kapitalslit av disse investeringene

Tabell 5.13 Investeringer i jordbruket i 2020-priser. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Driftsbygninger	7 990	10 663	6333	3 574	6 012	4 867	4 865	4 794
Maskiner og redskaper	7 913	8 692	5 248	5 471	3 648	2 965	2 617	2 690
Biler	229	239	250	187	113	59	58	58
Grøfter ¹	744	601	238	305	370	373	333	340
Nydyrking ²	547	597	155	89	169	178	178	178
Senking og kanalisering ²	37	184	48					
Planering ²		41	2					
Sum investeringer	17 460	21 017	12 274	9 626	10 312	8 442	8 051	8 060
<i>herav i avskrivbare driftsmidler</i>	<i>16 876</i>	<i>20 195</i>	<i>12 069</i>	<i>9 537</i>	<i>10 143</i>	<i>8 264</i>	<i>7 873</i>	<i>7 882</i>

1) Inkl. hydrotekniske anlegg fra 1989

2) Det beregnes ikke kapitalslit av disse investeringene

De samlede bruttoinvesteringer i løpende priser i jordbruket går fram av tabell 5.12. Tabell 5.13 viser investeringene i faste priser og gir dermed uttrykk for den volummessige endringen i investeringene.

De siste årene har investeringene i driftsbygninger ligget på rundt 5 mrd. kr årlig.

Bruttoinvesteringene i maskiner har de siste årene vært på 2,5 – 3 mrd. kr. For 2022 er det regnet med 3,1 mrd. kr. Investeringene må ses i sammenheng med at inngåtte leiekontrakter (leasing) har økt. Økende bedriftsstørrelse resulterer i større investeringer per bedrift.

Tabell 5.14 Prisutviklingen på investeringsgrupper. Prosent

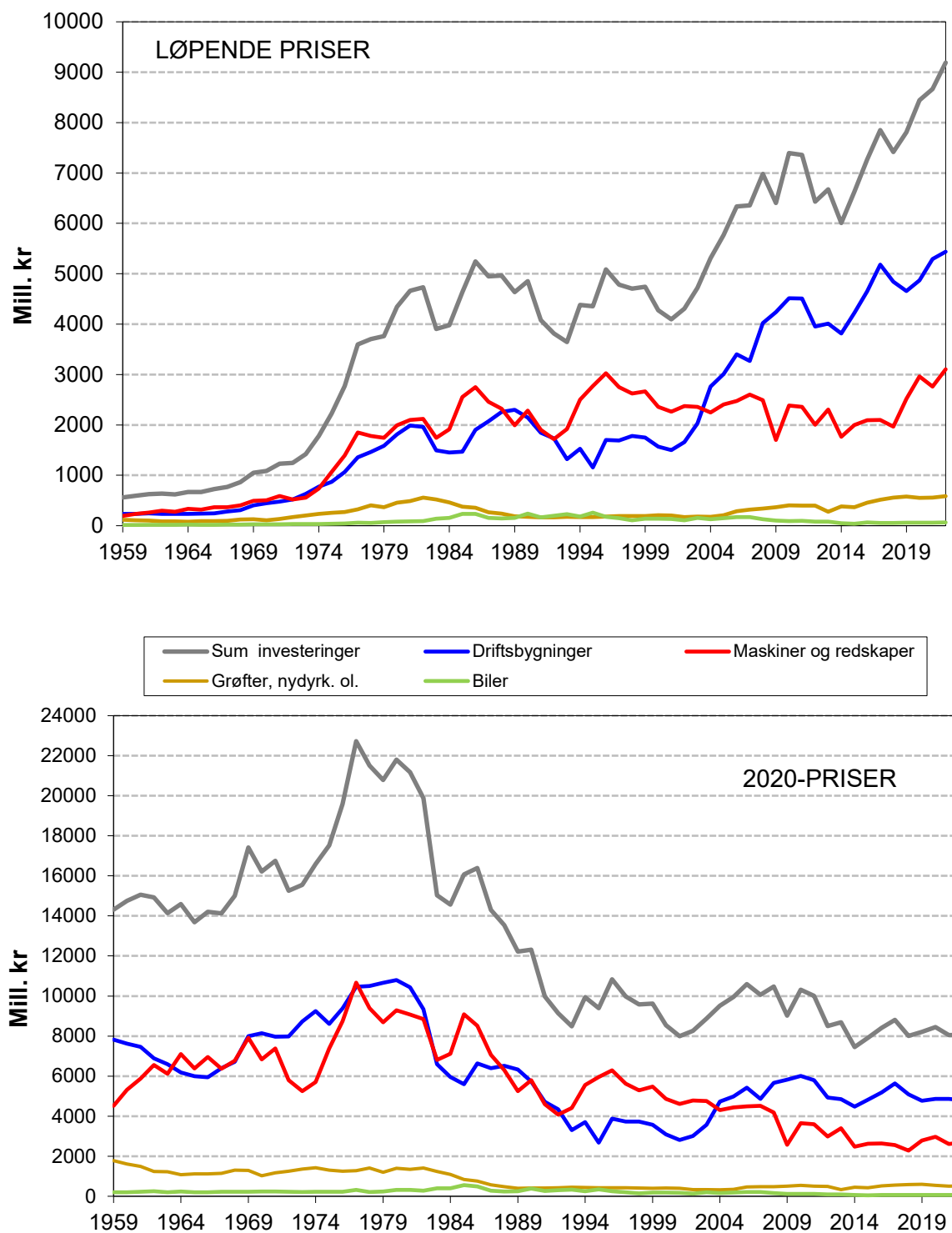
	1969– 1979 ¹	1979– 1989 ¹	1989– 1999 ¹	1999– 2009 ¹	2009– 2015 ¹	2020	2021*	2022**
Bygninger	11,4	9,3	3	4	3,1	2,4	8,7	4,3
Maskiner og redskaper	12,4	6,6	2,5	3,1	2,4	10,7	5,6	9,3
Biler	9,9	7,9	1,8	1,2	0,8	1,3	3,5	3,3
Grøfting	8,6	5,8	2,8	4,3	2,7	2,4	8,7	4,3
Nydyrking ekskl. grøfting	10,6	2,6						
Senking og kanalisering	11,9	1,7						

1) Gjennomsnittlig økning per år

Omfanget av nydyrking, planering, senking og kanalisering er såpass begrenset at grunnlaget for å lage en representativ prisindeks for dette mangler. Prisindeksen for maskiner og redskaper utarbeides av NIBIO. For grøfter settes prisutviklingen fra 2010 lik utviklingen for bygninger.

Ved prisanslagene for maskiner for budsjettåret har BFJ lagt til grunn de prisendringer som gjaldt fram til beregningstidspunktet for Totalkalkylen.

Valutakursene er særlig avgjørende for prisutviklingen for maskiner. De fleste landbruksmaskinene importeres fra Euro-landene, Danmark og Sverige.

Figur 5.4 Bruttoinvesteringer i jordbruket i løpende og faste priser

Generelt om investeringsberegningene

Investeringsberegningene for bygninger, biler og grøfter bygger på resultater fra Statistisk sentralbyrås landbrukstillinger/-undersøkelser, sist i 2017 for året 2016. For maskiner og redskaper benyttes antallet førstegangsregistrerte traktorer, importstatistikk og oppgaver fra forhandlere og fabrikanter. SSBs landbrukstillinger/-undersøkelser benyttes for vurdering av beregningene og avansepåslag.

Investeringer i driftsbygninger

Mellom SSBs tellinger benyttes SSBs tall for arealet av igangsatte bygg som grunnlag for å regne fram utviklingen etter tellingene.

Investeringene i driftsbygninger er delt i to; bygningsdel og tekniske installasjoner. I 2017 utgjorde investeringer i tekniske installasjoner ca. 41 prosent av totalinvesteringene i bygninger iflg. SSB.

SSBs seinere tellinger viser at investeringene i melkeproduksjon har økt litt over tid og var på 23 prosent av totalinvesteringene i 2017. Investeringene i kjøttproduksjon på storfe har også økt og var på 18 prosent. Kraftfôrproduksjonene svin og fjørfe har hatt en nedgang fra rundt 30 til i overkant av 20 prosent i 2017 mens sau har økt fra 10 prosent til oppunder 20 prosent i 2017. Kornproduksjon varierer rundt 10 prosent mens andre driftsformer ligger rundt 15 prosent andel.

Som prisindeks for bygningsinvesteringer benyttes fra og med 1999 SSBs byggekostnadsindeks for boliger. Denne steg med 2,4 prosent i 2020 og 8,7 prosent i 2021. For 2022 har BFJ regnet med en prisstigning på 4,3 prosent.

Investeringer i maskiner og redskaper

Beregningen bygger på oppgaver antall førstegangsregistrerte traktorer fra Vegdirektoratets motorvognregister, SSBs importstatistikk, landbruksmaskinprodusenter og forhandlere. For prisutviklingen på maskiner blir NIBIOs maskinkostnadsindeks lagt til grunn. Beregningene blir vurdert på grunnlag av SSBs investeringstillinger.

Investeringer i maskiner og redskaper er ekskl. tegnede leiekontrakter ved leasing. Leasingkostnader føres som en egen kostnadspost.

Tas de tegnede leiekontraktene (leasing) med, steg verdien av investeringene i 2021 med 7,6 prosent mot en økning på 0,4 prosent året før. I budsjettåret er det regnet med en økning på 2,8 prosent.

Verdien av investeringer i traktorer økte 8,9 prosent i 2021. Fra 2020 til 2021 økte salget av traktorer 2,1 prosent. Antall solgte traktorer har gått ned 29 prosent fra 2010 til 2021.

For øvrige importerte maskiner har det vært en økning i salget hvert år fra 2012 til 2021, unntatt i 2017. Det var økninger på 3,7 og 3,1 prosent i henholdsvis 2020 og 2021.

For skurtreskere økte verdien av salget 32 prosent i 2021 og 65 prosent i 2020, etter en halvering av salget fra 2018 til 2019.

Statistikken viser at det kan være en økning i verdien selv med små endringer eller nedgang i antallet maskiner. Dette tyder på en betydelig forskyvning mot større og dyrere maskiner.

Oppgaver over innenlandsomsetningen av norskproduserte maskiner fra de største fabrikkene viser også svingninger.

Antall traktorer og skurtreskere blir fastsatt på grunnlag av SSBs fullstendige jordbrukstillinger og utvalgstillinger, sist for 2012. Mellom tellingsårene blir antall traktorer framregnet på grunnlag av importtallene, utviklingen i antall jordbruksbedrifter og antall traktorer etter næring per 31.12 ifølge Motorvognregisteret. Antall skurtreskere framregnes med basis i endringene mellom tellingsårene og importtallene. Utviklingen i antall traktorer og skurtreskere i jordbruket ved utgangen av hvert år, går fram av tabell 5.15.

Tabell 5.15 Antall traktorer og skurtreskere i jordbruket

År	Traktorer		Skurtreskere	
	Import/1 gangsreg. ¹	Per 31.12.	Import ²	Per 31.12.
1959	5 234	47 250	519	5 116
1969	7 218	88 470	645	10 881
1979	5 697	130 735	977	16 360
1989	2 672	158 000	139	17 100
1999	2 987	134 000	220 (209)	13 800
2010	2 660	106 000	122 (42)	10 700
2013	2 954	100 000	144 (3)	
2014	2 286	99 000	73 (-93)	
2015	2 288	96 000	125 (-48)	
2016	2 224	94 000	154 (8)	
2017	2 398	92 000	164 (11)	
2018	2 244	91 000	167 (3)	
2019	2 354	90 000	80 (-93)	
2020	1 846	88 000	99 (78)	
2021*	1 884	88 000	154 (11)	
2022**	1 606	87 000	95 (-41)	

1) Beregnet nettoimportert tom. 2005, 1 gangsreg. fom. 2006

2) Bruttoimport etter 1995, nettoimport i parentes

Pga. eksport av eldre treskere vil nettoimporten av treskere være en del lavere enn bruttoimport og negativ i enkelte år.

Investeringer i biler

Mellom SSBs tellingsresultater framregnes investeringsserien med utviklingen i antallet nyregistrerte nyttekjøretøyer i primærnæringer fra Vegdirektoratet, samt SSBs konsumprisindeks for kjøp av transportmidler.

Investeringer i grøfter og hydrotekniske anlegg

Fom. 2013 bygger grøftet areal på statistikk fra grøftetilskuddet på tidligere grøftet jord samt SSBs investeringsundersøkelse for grøfter fra 2017. Grøftet areal ligger nå på 50 000 - 60 000 daa årlig.

Investeringer i hydrotekniske anlegg er slått sammen med investeringer i grøfter. Det regnes med samme levetid og kostnadsutvikling som for grøfter.

Investeringer i jordkapital

Det beregnes ikke kapitalslit på investeringer i jordkapital utenom grøfter og hydrotekniske anlegg, dvs. nydyrking, senking, kanalisering og planering. Investeringene til slike formål er også tatt med i tabell 5.12. Det årlige nydyrkede arealet er satt til 22 000 daa for årene 2020, 2021 og 2022.

5.4.3 Kapitalslit

Kapitallslitet beregnes etter saldo prinsippet.

Beregningene er basert på en anslått kapitalmengde i året 1959 og tidsserier for bruttoinvesteringer i årene deretter.

Kapitalmengdene korrigeres for kapital på bruk som går ut av drift. Saldoen inflasjonsjusteres med konsumprisindeksen. Valget av konsumprisindeksen i stedet for spesialindekser er i hovedsak begrunnet med to forhold: For det første benyttes Totalkalkylen i stor grad i en inntekts- og levekårssammenligning mellom bønder og andre grupper i samfunnet. En har antatt at en justering med konsumprisindeksen er det beste for å anslå utvikling i den kjøpekraft jordbruket gir grunnlag for. For det andre er grunnlaget for konsumprisindeksen bedre enn grunnlaget for spesialindeksene.

Konsumprisindeksen økte med 1,3 prosent i 2020 og med 3,5 prosent i 2021. For 2022 er det på grunnlag av SSBs rapport om konjunkturtendensene fra mars i år, regnet med en økning på 3,3 prosent.

Kapitalmengden på bruk ut av drift er anslått blant annet på grunnlag av opplysninger om bygninger og maskiner på driftsenheter som har gått ut av drift siden 1979. Det er regnet med at kapitalmengden per jordbruksbedrift som går ut av drift tilsvarer henholdsvis 30 prosent og 25 prosent av gjennomsnittlig kapitalsaldo per jordbruksbedrift for bygninger og maskiner.

Avskrivingssetene i Totalkalkylen går fram av tabell 5.16. Totalkalkylens avskrivingsseter skal gjenspeile den driftsmessige levetiden av et driftsmiddel. Driftsmessige seter vil kunne avvike fra skattemessige seter.

Tabell 5.16 Avskrivingssetter i Totalkalkylen. prosent

Driftsbygninger		Maskiner og redskaper	Grøfter og hydrotekn. anl.	Biler
Bygningsdel	Tekn. inst.			
4,0	10,0	10,0	6,06	13,3

Beregnet kapitalslit for driftsmidler i Totalkalkylen går fram av tabell 5.17.

Tabell 5.17 Kapitalslit i jordbruket. Mill. kr

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2021*	2022**
Driftsbygninger ¹	238	767	1 876	1 978	2 746	4 070	4 275	4 476
Maskiner og redsk.	333	1 217	2 711	2 806	2 676	2 656	2 739	2 869
Biler	21	56	178	197	164	98	96	93
Grøfter ²	47	113	228	212	243	313	328	342
Sum kapitalslit	639	2 154	4 992	5 192	5 830	7 136	7 437	7 781

1) Inkl. tekniske installasjoner

2) Inklusiv hydrotekniske anlegg fra 1989

5.4.4 Bokført kapital

Beregningen av bokført kapital for de avskrivbare driftsmidlene er fra og med i år kun basert på kapitalen som framkommer av beregningen av kapitalslitet i Totalkalkylen. Tidligere ble også NIBIOs Driftsgranskinger benyttet.

Bokført kapital beregnes etter to prinsipper: «Historisk-kost» og «Prisjustert saldo».

Ved «historisk-kost-prinsippet» verdsettes kapitalen etter historiske kostpriser (priser på anskaffelsestidspunktet) før avskrivning.

Prisjusterte saldoverdier innebærer at den avskrivbare kapitalen årlig prisjusteres (med konsumprisindeksen) før avskrivning.

Totalkalkylens avskrivningssatser ligger til grunn for begge beregningene,- både historisk kost og prisjustert saldo.

For verdien av jord legges fortsatt statusverdiene pr. da eid jord i Driftsgranskningene til grunn for all jord i Totalkalkylen.

Husdyrkapitalen har vært fastsatt etter verdien i åpningsstatus i Totalkalkylen og beregnes i nominelle priser. For ikke varige produksjonsmidler blir halvparten verdi-beregnet som kapital (nominelle priser).

I vedleggstabell 3.13.1 og 3.13.2 er de to beregningsprinsippene av kapitalen i jordbruket lagt til grunn. Disse er med først og fremst med pga. opplysningsverdien av å vise kapitalen i jordbruket sammenstilt.

Etter «historisk-kost-prinsippet» er kapitalen i jordbruket beregnet til 134,6 mrd. kr for 2021. Fratrasket lånekapitalen på 72,7 mrd. kr gir dette en egenkapital på 61,9 mrd. kr.

For prisjustert saldo gir beregningen en total kapital på 165,3 mrd. kr for 2021. Fratrasket lånekapital, gir dette en egenkapital på 92,6 mrd. kr.

Avvikene mellom de to beregningene skyldes de to forskjellige prinsippene for verdsetting av realkapitalen.

Kapitalberegningene det er gjort rede for foran avviker noe fra Statistisk sentralbyrås beregninger i nasjonalregnskapet. SSB nytter spesifikke indekser ved prisjusteringen for de forskjellige avskrivbare driftsmidlene. Kapitalen for jordbruket i nasjonalregnskapet omfatter dessuten ikke jord- og vareinnsats, foruten at dyre- og plantekapitalen beregnes forskjellig.

5.5 Rentekostnader på lånt kapital

I Totalkalkylen beregnes lånekostnaden som lånekostnad ved realrente. Dette har sammenheng med at saldogrunnlaget i kapitalslitsberegningen i Totalkalkylen prisjusteres hvert år. Realrenten framkommer som nominell rentekostnad fratrukket prisstigningen («effekt av finansiering»). Samlet jordbruksgjeld er i 2021 budsjettert til 61,4 mrd. kr. En prosent endring i jordbrukets realrente vil derved endre kostnaden med 614 mill. kr. Bruk av realrente må ses sammen med beregningen av kapitalkostnadene, se avsnittet «effekt av finansiering» under.

Tabell 5.18 viser gjeld, rentekostnad og renteprosenten for samlede utlån i jordbruket, splittet på investeringslån, rentebærende IN-lån og lån fra andre långivere.

Tabell 5.18 Rentekostnader på lånt kapital

	1979	1990	2000	2010	2020	2021*	2022**
IN-lån, mill. kr		3 725	2 004	3 048	4 117	4 041	3 880
Rentesats		13,10 %	5,95 %	3,88 %	2,57 %	2,15 %	2,66 %
Rentekostnad, mill. kr		488	119,2	118,3	105,9	86,9	103,3
Investeringslån, mill. kr		1 456	1 494	885	65,5	35,5	20,5
Rentesats		0	0	0	0	0	0
Rentekostnad, mill. kr		0	0	0	0	0	0
Andre lån, mill. kr		17 197	21 982	40 666	66 451	68 629	70 821
Rentesats		5,76 %	6,56 %	4,01 %	3,01 %	2,51 %	3,11 %
Rentekostnad, mill. kr		2 032	1 442	1 631	2 000	1 726	2 205
Sum lånt kapital, mill. kr	7 861	22 378	25 480	44 599	70 633	72 706	74 721
Nominell rente	8,14 %	11,26 %	6,13 %	3,92 %	2,98 %	2,49 %	3,09 %
Sum lånekostn. nom. rente, mill. kr.	639	2 520	1 561	1 749	2 106	1 812	2 308
– Effekt av finansiering, mill. kr	379	919	797	1 091	892	2 527	2 466
Sum lånekostn. realrente, mill. kr.	260	1 602	764	658	1 213	-715	-158
Realrente	3,31 %	7,16 %	3,00	1,47 %	1,72 %	-0,98 %	-0,21 %

Beregning av nominelle rentekostnader

Beregningene av rentekostnadene er basert på data fra skattestatistikken over betalte renter og samlet gjeld hvert år. Statistikken foreligger med to års etterslep, 2019 er dermed siste år med oppgaver i år. Oppgavene er basert på enkeltpersonforetak og ansvarlige selskap, som ANS og DA, og aksjeselskap (AS) i jordbruket i produksjonstilskuddsstatistikken. Det gjøres tillegg for ikke-søkere. Siden skattestatistikken omfatter alle rentekostnader og lån for husholdningene, beregnes kun gjeld knyttet til jordbruket som næring. Dette gjøres ved å ta utgangspunkt i fordelingen av statusverdier i jordbruk, privat, skogbruk og andre næringer i driftsgranskingene.

Samlet gjeld omfatter også, i den grad det er ført opp, skyldig merverdi- og investeringsavgift og skattegjeld. Slik gjeld trekkes ut av gjeldsmassen. Dette påvirker kun gjeldsnivået, ikke rentekostnadene, siden det ikke er renter på slik gjeld.

En del brukere har et betydelig omfang av næringsvirksomhet utenom det tradisjonelle jordbruket. Siden den del av totalgjelda som skal belastes jordbruket er regnet ut på bakgrunn av statusverdier for jordbruk, privat, skogbruk og annen næringsvirksomhet i driftsgranskingene, må en regne med at slik gjeld er underrepresentert i driftsgranskingene siden dette materialet omfatter mer yrkesaktivt drevne bruk enn gjennomsnittsbrukene i totaljordbruket. For å unngå at for mye gjeld og renter knyttet til annen næringsvirksomhet kommer med, korrigeres det derfor for dette ved å redusere de totale gjeld og rentekostnadene med 3,5 prosent.

Gjeld og renter for foreløpig regnskapsår og budsjettåret beregnes på grunnlag av tallene for 2020. Gjelda beregnes på grunnlag av investeringsutviklingen ifølge Totalkalkylen. Renta for foreløpig regnskapsår er basert på oppgaver fra Statistisk sentralbyrå og Innovasjon Norge. For budsjettåret er renta beregnet med utgangspunkt i anslag for utlånsrente for rammelån i «Konjunkturtendensene nr. 1/2022» fra Statistisk sentralbyrå. Denne er anslått til å være 2,1 prosent i 2021 og 2,6 prosent i 2022.

Effekt av finansiering

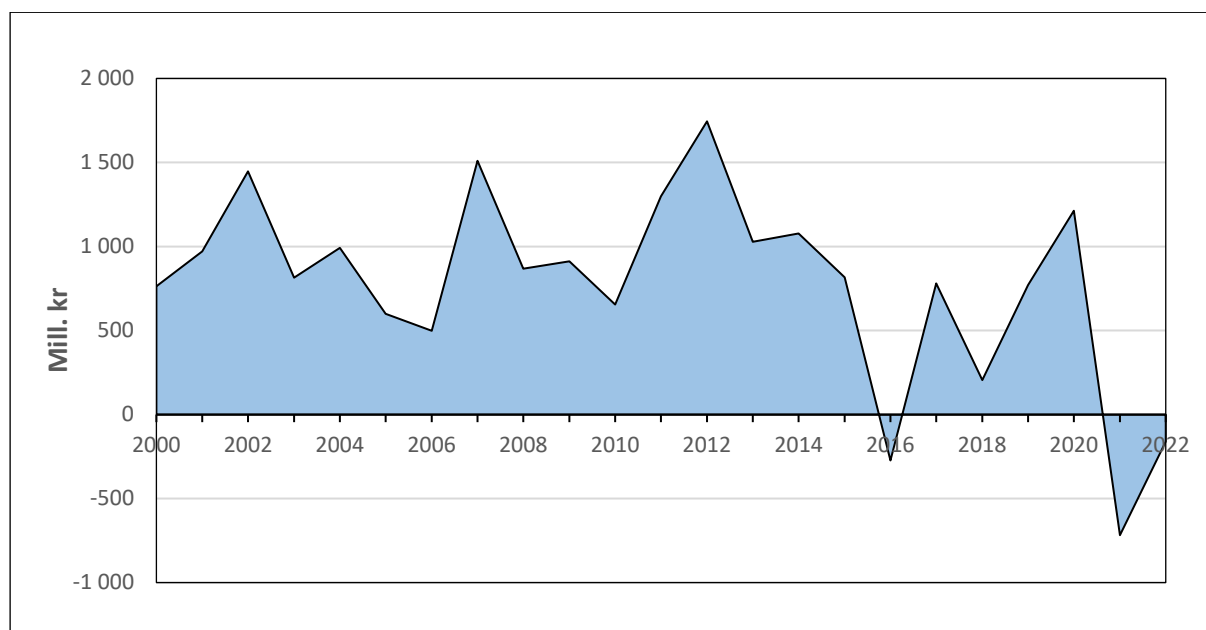
I Totalkalkylen utgiftsføres de nominelle rentekostnadene (betalte renter) mens en inntektsfører en effekt av finansiering. Dette gjøres fordi en i kapitalslitsberegningen prisjusterer hele kapitalsaldoen med konsumprisindeksen. Når kapitalslitet er regnet i årets pengeverdi, oppstår det en prisstigningsgevinst på den lånte delen av kapitalen. Effekt av finansiering som inntektsføres for å finne realrentekostnaden er regnet slik:

Effekt av finansiering = lånt kapital * prosentvis økning i konsumprisindeksen/100.

Realrentekostnader er lik registrerte, nominelle, rentekostnader minus effekt av finansiering.

Effekt av finansiering kan endres mye mellom år ettersom veksten i konsumprisindeksen varierer. I normaliserte regnskaper er effekt av finansiering glattet ved å legge til grunn gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

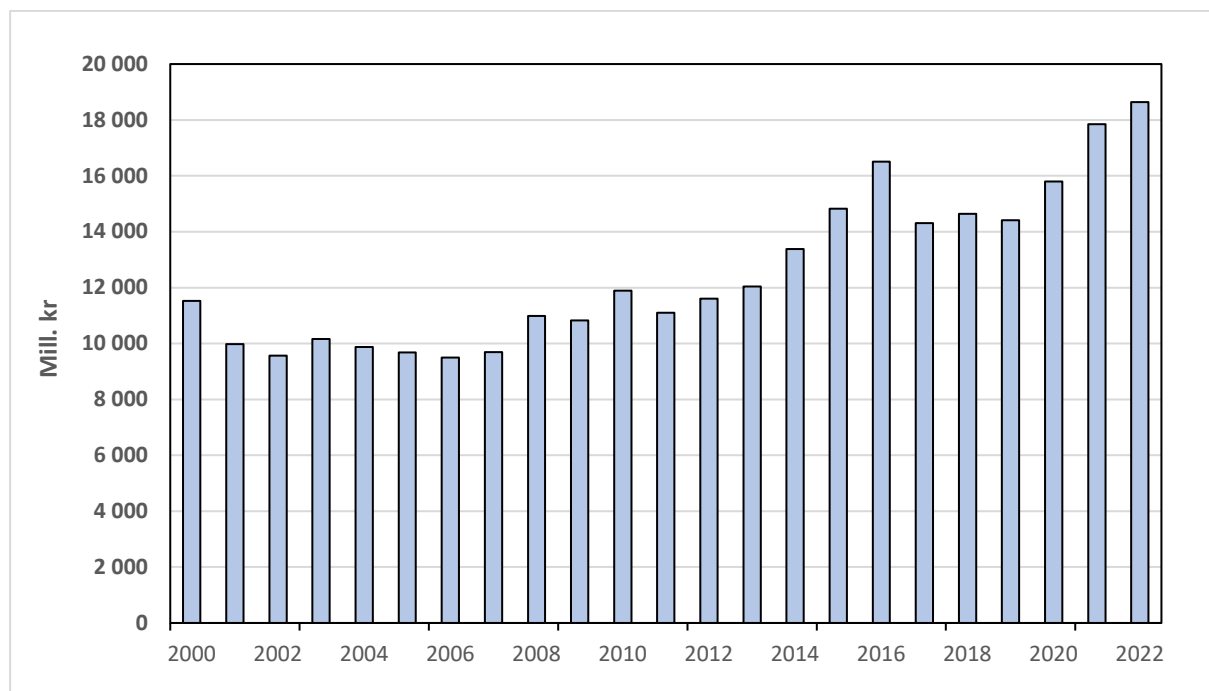
Figur 5.5 gir utviklingen i realrentekostnadene.

Figur 5.5 Sum realrentekostnader. 2000–2022

6 Det økonomiske resultat

6.1 Innledning

Figur 6.1 Registrerte regnskaper. Vederlag til arbeid og egenkapital. 2000–2022

I tabell 6.1 er det gitt et sammendrag av årets total kalkyleberegninger. Sum produksjonsinntekter minus sum kostnader pluss direkte tilskudd utgjør det samlede vederlag for det arbeid og den realkapital som er lagt ned i jordbruket i Norge. Vederlaget gjelder da leid arbeid, brukerens og familiens arbeid og all kapital, inklusiv lånefinansiert. Ved å trekke realrenter på lånt kapital, jf. kap. 5.5, fra samlet vederlag til alt arbeid og kapital, får en igjen vederlaget til arbeid og egenkapital.

6.2 Totalkalkylen og skatt

Jordbruksfradraget regnes separat for registrert og normalisert regnskap.

Tabell 6.1 Virkningen av jordbruksfradraget i registrerte regnskaper

	2017	2018	2019	2020	2021*	2022**
Effektivt jordbruksfradrag, mill. kr	3 031	2 950	2 881	3 123	3 145	3 524
Spart skatt, mill. kr	727	678	634	687	692	775,5
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 219	1 134	1 056	1 145	1 149	1 286
Antall årsverk	43 300	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050
Inntektseffekt per årsverk, kr	28 100	26 500	25 000	26 800	27 300	31 300
Utnyttelsesgrad	45 %	45 %	44 %	42 %	43 %	48 %
Vederlag til arbeid og kapital - registrert (A)	15 086	14 841	15 186	17 004	17 135	18 876
Endring i vederlag, prosent fra 2020					0,8 %	11,0 %
Antall jordbruksbedrifter	40 338	39 678	39 090	38 713	38 269	37 851
Endring i antall jordbruksbedrifter, prosent fra 2020					-1,1 %	-2,2 %
Vederlag til arbeid og kapital - per jordbruksbedrift	373 990	374 036	388 488	439 232	447 751	498 692
Endring i vederlag per jordbruksbedrift, prosent fra 2020					1,9 %	13,5 %

Tabell 6.2 Virkningen av jordbruksfradraget i normaliserte regnskaper

	2017	2018	2019	2020	2021*	2022**
Effektivt jordbruksfradrag, mill. kr	3 031	3 072	2 827	3 091	3 110	3 506
Spart skatt, mill. kr	728	706	622	680	684	771
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 219	1 181	1 037	1 133	1 136	1 279
Antall årsverk	43 300	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050
Inntektseffekt per årsverk, kr	28 100	27 600	24 500	26 500	27 000	31 200
Utnyttelsesgrad	45 %	47 %	43 %	42 %	43 %	47 %
Vederlag til arb. og kap. - registrert (A)	15 086	14 841	15 186	17 004	17 135	18 876
Vederlag til arb. og kap. - normalisert (B)	15 087	15 456	14 901	16 833	16 941	18 772
Korrigeringsfaktor (B/A)	1,000	1,041	0,981	0,990		
Antall jordbruksbedrifter	40 338	39 678	39 090	38 713	38 269	37 851
Endring i antall jordbruksbedrifter, prosent fra 2020					-1,1 %	-2,2 %
Vederlag til arbeid og kapital - per jordbruksbedrift	374 015	389 536	381 197	434 815	442 682	495 945
Endring i vederlag per jordbruksbedrift, prosent fra 2020					1,8 %	14,1 %

Totalkalkylen er et sektorregnskap hvor resultatet er målt før skatt.

Fra og med skatteåret 2000 ble det innført et jordbruksfradrag i alminnelig inntekt for skatteyttere med positiv næringsinntekt fra jordbruket.

Gjennomsnittlig marginalsatt for skatteyttere med jordbruksfradrag går for de enkelte år fram av tabell 6.3.

Tabell 6.3 Gjennomsnittlig marginalsatt for skatteyttere med jordbruksfradrag

År	Marginalsatt
2000 – 2005	37
2006 – 2010	36
2011	36,3
2012 – 2013	39,3
2014 – 2015	38,7
2016	40,6
2017	40,3
2018	40,2
2019 – 2020	40,0
2021	39,8
2022	39,7

Fra 2008 økte det generelle jordbruksfradraget fra 45 000 kr til 54 200 kr, mens det maksimale fradraget er uendret. Det var nødvendig med en jordbruksinntekt på 328 575 kr for å få maksimalt fradrag. Til og med 2011 gjelder samme grenseverdier som for 2008.

Fra 2012 økte det generelle jordbruksfradraget til 63 500 kroner og den øvre grensen for fradraget økte fra 142 000 kroner til 166 400 kroner. Økningen hadde sammenheng med økningen i trygdeavgiften fra 7,8 prosent til 11 prosent. Procentsatsen i fradraget økte fra 32 prosent til 38 prosent. Det er nødvendig med en jordbruksinntekt på 334 289 kroner for å få maksimalt fradrag fra og med 2012.

Fra 2020 øker det generelle jordbruksfradraget til 90 000 kroner og den øvre grensen for fradraget øker fra 166 400 kroner til 190 400 kroner.

Fra 2022 øker det generelle jordbruksfradraget til 93 000 kroner og den øvre grensen for fradraget øker fra 190 400 kroner til 195 000 kroner.

I tabellene ovenfor er det korrigert for at færre jordbruksbedrifter vil nyte godt av jordbruksfradraget i 2021 og 2022 som følge av den årlige nedgangen i antall jordbruksbedrifter. Det er også korrigert for at inntekten per jordbruksbedrift i gjennomsnitt er beregnet å øke fra 2020 til 2021 og til 2022. Skattemeldingsdataene for 2020 viste at om lag 24 prosent av jordbruksbedriftene hadde over 354 211 kroner i jordbruksinntekt, og ikke oppnår økt jordbruksfradrag ved en inntektsøkning til 2021 og 2022. Fra 2022 oppnår jordbruksforetak økt jordbruksfradrag opp til en inntekt på 361 421 kroner. I 2020 hadde 38 prosent av dem som ellers kunne oppnådd jordbruksfradrag, ikke fradrag fordi jordbruksdriften gikk med underskudd eller ikke ville ha nytte av jordbruksfradraget fordi de hadde nok andre fradrag. Totalt hadde om lag 38 prosent av jordbruksbedriftene en jordbruksinntekt mellom 1 og 354 211 kroner, og de fleste av disse vil oppnå en effekt på 38 prosent. Om lag 25 prosent av en inntektsøkning per jordbruksbedrift vil gi grunnlag for økt fradrag i 2020.

Virkingen av jordbruksfradraget er ikke innarbeidet i resten av publikasjonen.

6.3 Vederlag til arbeid og kapital

Vederlaget til arbeid og kapital (faktorinntekten) økte med 131 mill. kr fra 17 004 mill. kr i 2020 til 17 135 mill. kr i 2021. Inntektene økte samlet sett med 2 592 mill. kr. mens kostnadene økte med 2 462 mill. kr. På inntektssiden bidro særlig melk og kjøtt til økning mens korn gikk en del ned. På kostnadssiden økte energikostnadene særlig mye.

Fra 2021 til 2022 er det beregnet en økning i vederlag til arbeid og kapital på 1 741 mill. kr til 18 876 mill. kr når endringene ved jordbruksoppgjøret i 2022 er innregnet. Inntektene øker med 5 101 mill. kr. Mye av dette kommer på direkte tilskudd etter særskilt kostnadskompensasjon. mesteparten kommer på melk og kjøtt. Kostnadene øker med 3 361 mill. kr, her bidrar gjødsel og kraftfôr til økningen.

Tabell 6.4 Sammendrag. Totalkalkylen. Mill. kr¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2022**
Korn, erter og oljefrø	3 560	3 500	2 018	3 928	4 118	3 790	5 134
Poteter	814	722	2 138	799	942	1 001	1 190
Hagebruksprodukter	5 146	4 945	795	5 295	5 746	5 909	6 503
Andre planteprodukter	370	424	5 087	377	384	426	491
Sum planteprodukter	9 890	9 591	373	10 399	11 190	11 126	13 318
Melk	9 486	9 241	8 392	8 971	9 431	10 814	9 734
Kjøtt	12 309	12 608	9 579	12 401	12 771	14 042	15 248
Egg	1 048	1 112	12 665	1 144	1 232	1 286	1 405
Ull	149	133	1 132	117	118	105	106
Andre husdyrproduksjoner	184	204	232	274	292	303	300
Sum husdyrprodukter	23 176	23 299	23 736	22 907	23 844	26 551	26 793
Sum plante- og husdyrprodukter	33 066	32 889	32 128	33 306	35 034	37 677	40 112
Kjøreinntekter m.v.	554	557	568	601	602	620	639
Arbeidsinntekter ved invest.	248	276	267	262	269	285	295
Sum andre inntekter	802	832	836	863	871	906	934
Endringer i buskapsverdien	186	-121	-235	0	153	190	-15
Medlemsbonus	248	238	219	146	360	297	268
Sum produksjonsinntekter	34 301	33 839	32 947	34 315	36 417	39 070	41 298
Direkte tilskudd	10 450	10 331	12 425	12 039	12 097	12 037	14 910
Sum inntekter inklusive tilskudd	44 752	44 169	45 372	46 354	48 515	51 107	56 208
Handelsgjødsel og kalk	1 866	1 598	1 789	1 880	1 932	1 894	3 261
Innkjøpt kraftfôr	7 276	7 442	7 749	7 761	7 925	8 196	9 256
Annet innkjøpt fôr	421	450	720	511	462	511	534
Såfrø og planter	1 040	1 062	1 150	1 158	1 259	1 337	1 283
Energi og smøremidler	2 411	2 678	3 083	3 073	2 488	3 513	3 725
Andre kostnader	5 130	5 223	5 074	5 530	5 722	6 314	6 478
Vedlikehold	2 363	2 261	2 316	2 245	2 471	2 626	2 699
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	20 508	20 714	21 880	22 158	22 259	24 392	27 228
Leasing av maskiner	1 560	1 760	1 872	2 058	2 116	2 143	2 317
Kapitalslit	6 455	6 609	6 780	6 952	7 136	7 437	7 781
Sum kapitalkostnader	8 015	8 369	8 651	9 010	9 252	9 580	10 098
Sum kostnader	28 523	29 083	30 531	31 168	31 510	33 972	37 333
Vederlag til arbeid og kapital	16 229	15 086	14 841	15 186	17 004	17 135	18 876
Realrente lånt kapital	-274	780	205	771	1 212	-718	-160
Vederlag til arbeid og egenkapital	16 503	14 306	14 636	14 416	15 792	17 853	19 036
Antall årsverk	44 000	43 300	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	375 100	330 400	342 000	340 800	369 800	424 100	463 700
Endring pr. årsverk. Kr.		-44 700	11 600	-1 200	29 000	54 300	39 600

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

Ekskl. virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen. De tre nederste linjene er ikke i mill. kr

6.4 Vederlag til arbeid og egenkapital

Vederlag til arbeid og egenkapital for 2020 er beregnet til 15 792 mill. kr, for 2020 til 17 853 mill. kr og for budsjettåret 2022 til 19 036 mill. kr. Tallet for 2022 er inkl. endringene ved jordbruksoppgjøret i 2022. Årsaken til ulik utvikling i forhold til vederlag til arbeid og kapital er endringen i realrentekostnaden på lånt kapital.

6.5 Justeringer av tidligere serier

For å få samsvar med de beregningsprinsipper og det datagrunnlag som er nyttet i årets totalkalkyle, er det foretatt enkelte justeringer i de serier som tidligere er publisert. De viktigste korreksjonene som er utført i årets beregning går fram av tabell 6.5.

Tabell 6.5 Korrigering av sammenlignbare regnskaper 2016–2020. Mill. kr¹

	2016	2017	2018	2019	2020
Inntekter:					
Korn, erter og oljefrø	0	0	0	0	46
Poteter	0	0	0	7	-17
Kjøtt og fjørfeslakt	0	0	0	3	31
Egg	0	0	0	0	0
Sum korreksjon inntektsposter	1	-1	-2	-9	-37
Kostnader:					
Energi og smøremidler	0	0	0	0	38
Andre kostnader	0	0	2	4	54
Vedlikehold	0	0	0	0	206
Sum korreksjon kostnadsposter	0	0	1	15	292
Realrente lånt kapital	-2	-29	-145	-174	-3
Netto vederlag, arbeid og egenkap.	3	28	142	151	-328

1) Kun poster med større endringer er tatt med. Sumposter viser total endring

Nedenfor omtales kort årsaken til de største endringene.

Korn, erter og oljefrø: Oppjustering pga. endelige avlingstall.

Kjøtt og fjørfeslakt: Økning pga. prisoppgaver fra flere slakterier.

Energi og smøremidler: Oppjustering av el-kostnader i veksthus.

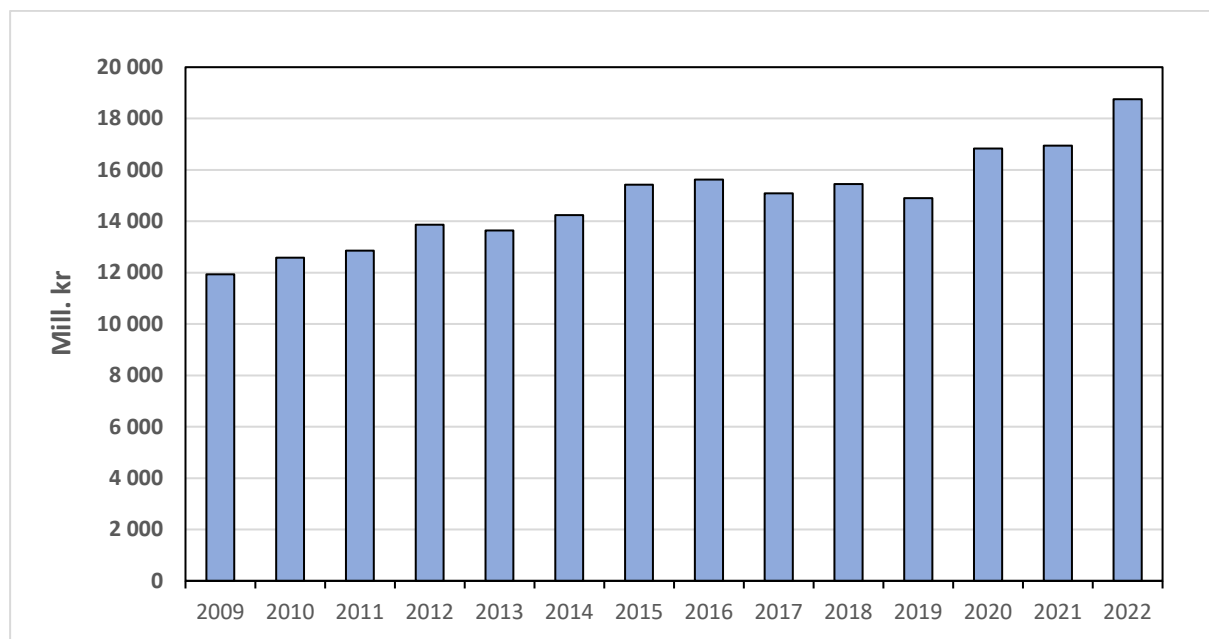
Andre kostnader: Økning pga. justeringer av flere poster.

Vedlikehold: Økning skyldes nye kostnadsoppgaver fra Driftsgr.

Renter: Reduksjon som effekt av oppdaterte gjeldstall.

7 Normaliserte regnskaper

7.1 Innledning

Figur 7.1 Normaliserte regnskaper. Vederlag til arbeid og egenkapital. 2009–2022

Normaliserte regnskaper bygger på totalregnskapet for jordbruket. De normaliserte regnskapene er utarbeidet av to grunner:

- Jevne ut tilfeldige inntektssvingninger som bla. har årsak i avlingsvariasjoner pga. værforhold og enkelte andre forhold som kan variere mellom år uten at det sier noe om den underliggende inntektsutviklingen.
- Gi grunnlag for beregninger av produktivitetsutviklingen i jordbruket.

I prinsippet skal normaliserte regnskap være bygd opp på samme måte som totalregnskapet, men de enkelte tallseriene skal være justert til de forhold som en kan anta vil rå under et normalår. I praksis er dette en såpass omfattende oppgave at normaliseringen er avgrenset til et mindre antall poster. Det gjelder de postene som har størst betydning for inntektsvariasjoner og som påvirker produktivetsberegningene på en uheldig måte.

For å komme fram til normalisert regnskap er totalregnskapet i hovedsak endret slik:

- Mengder er justert for å tilsvare antatte mengder i et normalår
- Priser er justert for å tilsvare antatte priser i et normalår
- Mengder er justert som en følge av at en har benyttet andre beregningsprinsipper enn i totalkalkylen.

Når en ser bort fra endringer i beregnings- og posteringsprinsipper, skal normalisert budsjett være nær identisk med totalkalkylens budsjett.

Som for de registrerte regnskapstallene vil priser og tilskudd i 2021 være påvirket av jordbruksoppgjøret i 2021.

7.2 Prinsippene for normaliseringen

7.2.1 Planteproduksjonen

Avling og areal

Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt med utgangspunkt i beregnede normalårsavlinger basert på årene i perioden 2005–2019. Dette er den vesentligste endringen i forhold til Totalkalkylen. Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt som en lineær trend på de siste 12 tre års glidende gjennomsnitt av registrerte avlinger. På denne måten er de årlige variasjonene i avlingene jevnet ut.

For korn er avlingstallene regnet om til avlinger med 15 prosent vann.

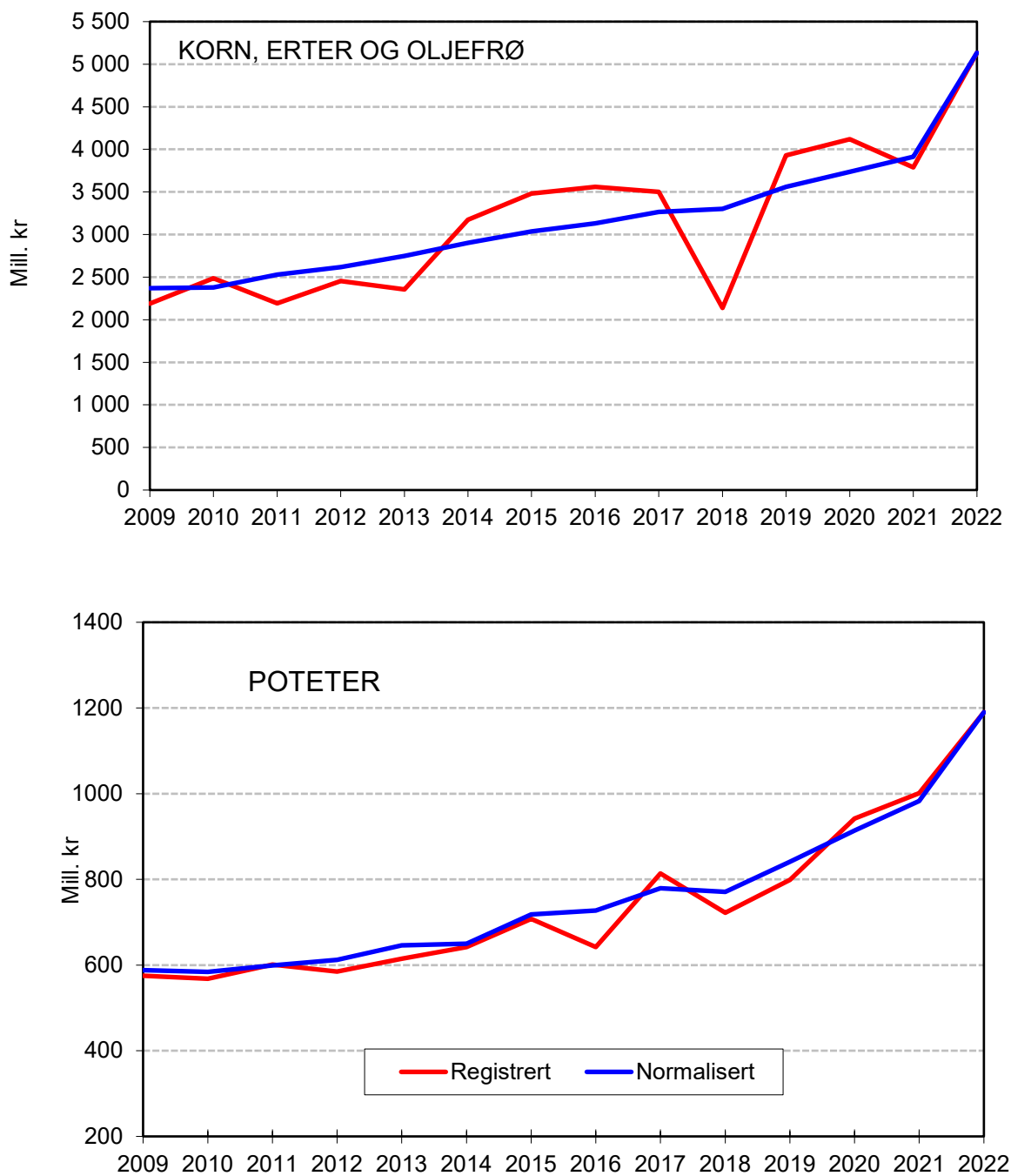
Registrerte arealer, ifølge Statistisk sentralbyrå, er lagt til grunn som normalt areal for året. Innen den grønne sektor (poteter og hagebruksvekster) er imidlertid treårs glidende gjennomsnitt nyttet som uttrykk for normalt areal.

Priser

For planteproduktene er det bare for salg av stråfôr at totalkalkylens priser er nyttet direkte. For vekstene i den grønne sektor der treårs glidende gjennomsnitt er nyttet på arealet, er treårs glidende gjennomsnitt også nyttet på prisene. For 2021 er budsjettprisen 2022 nyttet direkte (samme framgangsmåte er nyttet for arealet). For korn er budsjettprisen før avtale året etter vedkommende år, nyttet. Dette gir den mest korrekte pris vedkommende år under forutsetning av normalårsavlinger. For 2022 er budsjettprisen i 2022 nyttet direkte.

Utslag

I figur 7.2 er resultatene fra normaliseringen av postene med de største årlige variasjoner stilt sammen med de faktisk registrerte tall etter totalregnskapet. For korn kan utslaget av normaliseringen være relativt stor, men viser også utslag for poteter. Det vises ellers til tabell 6.2 og tabell 7.1.

Figur 7.2 Registrerte og normaliserte regnskapstall for korn og poteter

7.2.2 Husdyrproduksjonen

For husdyrproduktene er Totalkalkylens mengde- og pristall nyttet uendret i normaliserte regnskaper.

7.2.3 Kostnader

Bare enkelte poster under «Energi og smøremidler» og under «Andre kostnader» er normalisert.

Under «Energi og smøremidler» har en justert noen poster som henger sammen med endringer i avlingstallene i forbindelse med normaliseringen. Dette gjelder forbruket av fyringsolje til veksthus og korntørker som vil variere med temperaturforholdene og vanninnholdet i de enkelte årene.

Under «Andre kostnader» er postene frakt av korn og forsikring normalisert i år. For frakt av korn skyldes dette at avlingene kan variere sterkt mellom år og for forsikring at kostnadene kan variere sterkt fra år til år.

Ved ekstraordinære utslag på enkelte kostnadsposter, kan disse bli jevnet ut mellom år. Dette har vært tilfelle ved hamstring pga. avgiftsomlegginger på plantevernmidler.

For alle andre kostnadsposter er totalkalkylens prisserier nyttet.

7.2.4 Direkte tilskudd

I normaliserte regnskaper er tallseriene for direkte tilskudd, med unntak av utbetalinger fra «Tilskudd til erstatninger», hentet direkte fra totalkalkylens regnskaper og budsjett. Det vil si at det er forutsatt at de direkte tilskuddene ikke påvirkes av unormale avlingsforhold. Utbetalinger fra «Katastrofefondet for planteproduksjon» inngår i normaliserte regnskaper. Det nyttes en glattet serie for utbetalingene, der det enkelte års utbetaling i normaliserte regnskaper er beregnet som gjennomsnittet av de siste 14 års faktiske utbetalinger. For årene 2018 og 2019 er utbetalingene av avlingsskadeerstatninger for grovfôr til husdyr pga. tørken i 2018, lagt til.

7.2.5 Leasing

Kostnadene til leasing i normalisert regnskap glattes på tilsvarende måte som for renter på lånt kapital. Dvs. at prisstigningsgevinstdelen (effekt av finansiering) av leasingkostnaden glattes over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

7.2.6 Renter på lånt kapital

Pga. de sterke relative utslagene prisstigningen kan ha på realrenten mellom år, glattes prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital av i normaliserte

regnskaper. Glattingen skjer over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

Tabellen nedenfor viser hvordan endret beregning påvirker realrentekostnaden i normaliserte regnskaper.

Tabell 7.1 Nominelle og reelle rentekostnader på lånt kapital. Mill. kr og prosent

	2017	2018	2019	2020	2021*	2022**
Jordbruksgjeld	60 471	60 181	68 106	70 633	72 706	74 721
Rentekostnader	1 918,6	2 006,3	2 280,0	2 105,9	1 812,4	2 307,9
Renteprosent	3,17	3,33 %	3,35 %	2,98 %	2,49 %	3,09 %
KPI-endring i %, registrert	1,83	2,75	2,21	1,26	3,48	3,30
KPI-endring i %, normalisert	2,53	2,73	2,27	2,08	2,32	2,68
Registrert regnskap:						
– Effekt av finansiering	1 109,0	1 654,30	1 507,9	892,5	2 527,2	2 465,8
Realrente	809,6	352	772,1	1 213,4	-714,8	-157,9
Normalisert regnskap:						
– Effekt av finansiering	1 527,7	1 641,50	1 543,0	1 466,0	1 685,2	2 002,4
Realrente	393,2	364,8	736,9	639,9	127,3	305,5

7.3 Resultater av beregningene

I tabellen nedenfor er det gitt et sammendrag av årets beregninger for normaliserte regnskaper.

Tabell 7.2 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. kr¹

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Korn, erter og oljefrø	2 370	2 379	2 528	2 617	2 747	2 903	3 037
Poteter	588	584	599	612	646	650	718
Hagebruksprodukter	3 872	3 815	3 861	4 169	4 166	4 313	4 676
Andre planteprodukter	264	289	302	320	345	363	367
Sum planteprodukter	7 093	7 066	7 291	7 717	7 904	8 229	8 799
Melk	7 141	7 505	7 735	8 117	8 161	8 705	9 422
Kjøtt	9 214	9 459	9 699	10 139	10 876	11 174	11 717
Egg	805	833	863	1 012	973	1 028	1 042
Ull	124	117	112	115	118	119	128
Andre husdyrproduksjoner	112	109	103	106	99	130	139
Sum husdyrprodukter	17 396	18 023	18 512	19 490	20 228	21 156	22 448
Sum plante- og husdyrprodukter	24 489	25 089	25 803	27 207	28 132	29 385	31 247
Kjøreinntekter m.v.	505	525	524	517	513	524	531
Arbeidsinntekter ved invest.	295	313	317	244	194	199	216
Sum andre inntekter	800	838	841	762	707	724	747
Endringer i buskapsverdien	31	-63	-117	52	-104	100	203
Medlemsbonus	140	170	139	197	203	189	203
Sum produksjonsinntekter	25 461	26 034	26 667	28 217	28 937	30 398	32 401
Direkte tilskudd	9 305	9 649	10 008	10 497	10 601	10 756	10 742
Sum inntekter inklusive tilskudd	34 766	35 683	36 675	38 714	39 538	41 154	43 143
Handelsgjødsel og kalk	1 669	1 143	1 378	1 540	1 613	1 718	1 808
Innkjøpt kraftfôr	5 718	5 829	5 894	6 375	6 773	7 057	7 198
Annet innkjøpt fôr	273	295	357	354	389	400	431
Såfrø og planter	784	815	812	816	899	931	940
Energi og smøremidler	2 072	2 486	2 510	2 375	2 442	2 423	2 349
Andre kostnader	4 166	4 059	4 244	4 457	4 514	4 789	4 992
Vedlikehold	1 570	1 673	1 597	1 774	1 904	2 079	2 291
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	16 252	16 300	16 792	17 691	18 534	19 396	20 009
Leasing av maskiner	926	971	1 100	1 215	1 307	1 398	1 487
Kapitalslit	5 658	5 830	5 932	5 942	6 058	6 122	6 226
Sum kapitalkostnader	6 584	6 801	7 031	7 156	7 366	7 520	7 713
Sum kostnader	22 836	23 101	23 823	24 847	25 899	26 916	27 722
Vederlag til arbeid og kapital	11 930	12 582	12 852	13 867	13 639	14 238	15 421
Realrente lånt kapital	869	501	983	1 336	1 430	1 329	830
Vederlag til arbeid og egenkapital	11 061	12 081	11 868	12 531	12 209	12 909	14 591
Antall årsverk	52 000	49 700	48 600	47 400	46 200	45 500	44 750
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	212 700	243 100	244 200	264 400	264 300	283 700	326 100
Endring pr. årsverk. Kr.		30 400	1 100	20 200	-100	19 400	42 400

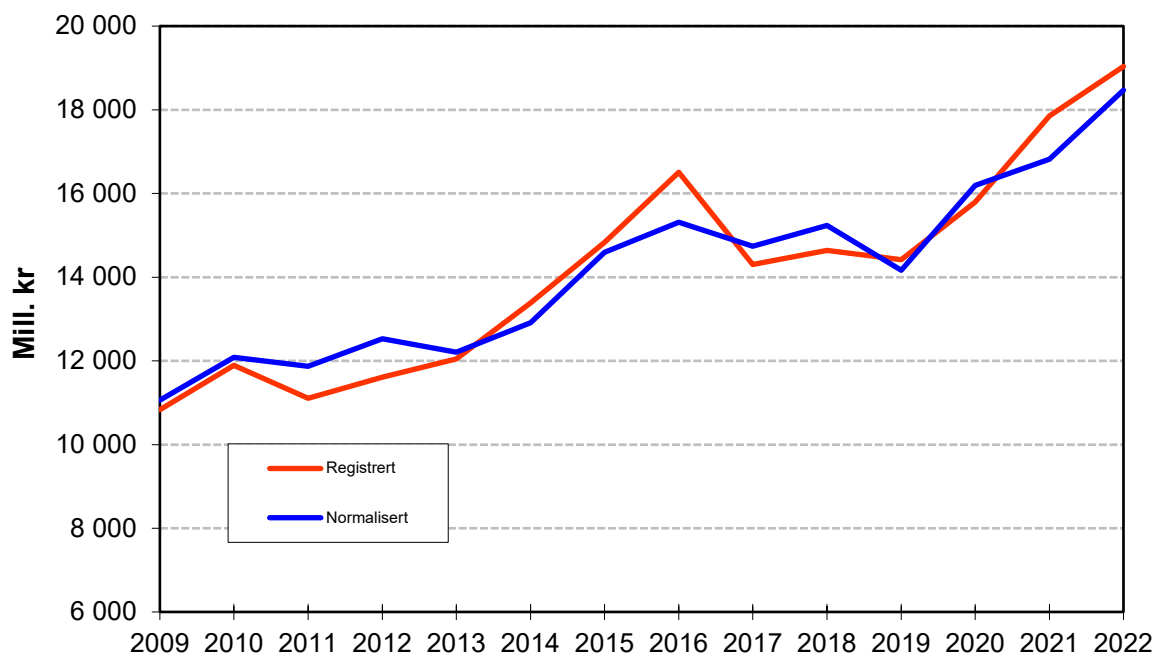
Tabell 7.2 forts. Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. kr¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021*	2022**
Korn, erter og oljefrø	3 130	3 266	3 302	3 561	3 735	3 913	5 134
Poteter	727	779	771	841	914	983	1 190
Hagebruksprodukter	5 063	5 097	5 192	5 433	5 741	5 782	6 503
Andre planteprodukter	381	424	366	387	381	410	477
Sum planteprodukter	9 301	9 565	9 631	10 222	10 771	11 088	13 304
Melk	9 486	9 241	9 579	9 052	9 593	10 572	9 734
Kjøtt	12 309	12 608	12 665	12 401	12 771	14 042	15 248
Egg	1 048	1 112	1 132	1 144	1 232	1 286	1 405
Ull	149	133	129	117	118	105	106
Andre husdyrproduksjoner	184	204	232	274	292	303	300
Sum husdyrprodukter	23 176	23 299	23 736	22 988	24 006	26 308	26 793
Sum plante- og husdyrprodukter	32 478	32 864	33 367	33 210	34 776	37 396	40 097
Kjøreinntekter m.v.	554	557	568	601	602	620	639
Arbeidsinntekter ved invest.	248	276	267	262	269	285	295
Sum andre inntekter	802	832	836	863	871	906	934
Endringer i buskapsverdien	186	-121	-235	0	153	190	-15
Medlemsbonus	248	238	219	146	360	297	268
Sum produksjonsinntekter	33 713	33 813	34 186	34 219	36 160	38 789	41 284
Direkte tilskudd	10 497	10 259	11 726	10 497	12 094	12 082	14 812
Sum inntekter inklusive tilskudd	44 210	44 072	45 945	44 210	48 253	50 871	56 096
Handelsgjødsel og kalk	1 866	1 598	1 789	1 880	1 932	1 894	3 261
Innkjøpt kraftfôr	7 276	7 442	7 749	7 761	7 925	8 196	9 256
Annet innkjøpt fôr	421	450	720	511	462	511	534
Såfrø og planter	1 040	1 062	1 150	1 158	1 259	1 337	1 283
Energi og smøremidler	2 422	2 685	3 113	3 060	2 482	3 521	3 724
Andre kostnader	5 156	5 150	5 339	5 421	5 682	6 200	6 434
Vedlikehold	2 363	2 261	2 316	2 245	2 471	2 626	2 699
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	20 544	20 649	22 176	22 037	22 212	24 286	27 191
Leasing av maskiner	1 588	1 728	1 873	2 055	2 071	2 207	2 352
Kapitalslit	6 455	6 609	6 780	6 952	7 136	7 437	7 781
Sum kapitalkostnader	8 043	8 337	8 652	9 007	9 208	9 644	10 133
Sum kostnader	28 586	28 985	30 828	31 044	31 420	33 930	37 324
Vederlag til arbeid og kapital	15 623	15 087	15 456	14 901	16 833	16 941	18 772
Realrente lånt kapital	308	349	219	736	639	124	303
Vederlag til arbeid og egenkapital	15 316	14 738	15 237	14 165	16 195	16 817	18 469
Antall årsverk	44 000	43 300	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	348 100	340 400	356 000	334 900	379 300	399 500	449 900
Endring pr. årsverk. Kr.	22 000	-7 700	15 600	-21 100	44 400	20 200	50 400

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Ekskl. virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen. De tre nederste linjene er ikke i mill. kr

I figur 7.3 er utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital etter normaliserte og registrerte regnskapstall stilt sammen. Figuren viser at forskjellen mellom seriene ikke er spesielt stor og at begge seriene har klare «knekkpunkter». De normaliserte tallene viser likevel en noe jevnere utvikling enn de registrerte tallene.

Figur 7.3 Utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital ifølge registrerte og normaliserte regnskapstall. Løpende priser

I tabell 7.3, 7.4 og 7.5 er de ulike resultatmålene for jordbruket totalt og regnet per årsverk, gjengitt.

Tabell 7.3 Det økonomiske resultat i jordbruket totalt iflg. registrerte og normaliserte regnskapstall.¹ Mill. kr

	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
	Registrert	Normalisert	Registrert	Normalisert
2009	11 743	11 930	10 832	11 061
2010	12 545	12 582	11 890	12 081
2011	12 401	12 852	11 104	11 868
2012	13 352	13 867	11 607	12 531
2013	13 075	13 639	12 047	12 209
2014	14 459	14 238	13 382	12 909
2015	15 644	15 421	14 828	14 591
2016	16 229	15 623	16 503	15 316
2017	15 086	15 087	14 306	14 738
2018	14 841	15 456	14 636	15 237
2019	15 186	14 901	14 416	14 165
2020	17 004	16 833	15 792	16 195
2021*	17 135	16 941	17 853	16 817
2022**	18 876	18 772	19 036	18 469

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 7.4 Vederlag til arbeid og kapital i nominelle og faste kroner.¹ Kr per årsverk

	Nominelle kroner				2020-kroner	
	Registrert	Endring	Normalisert	Endring	Normalisert	Endring
2009	225 800		229 400		286 300	21 800
2010	252 400	26 600	253 200	23 700	308 400	28 900
2011	255 200	2 800	264 400	11 300	318 000	13 600
2012	281 700	26 500	292 600	28 100	349 600	33 600
2013	283 000	1 300	295 200	2 700	345 400	3 100
2014	317 800	34 800	312 900	17 700	358 600	20 300
2015	349 600	31 800	344 600	31 700	386 600	35 600
2016	368 800	19 200	355 100	10 500	384 600	11 300
2017	348 400	-20 400	348 400	-6 600	370 600	-7 100
2018	346 700	-1 700	361 100	12 700	373 800	13 100
2019	359 000	12 300	352 300	-8 900	356 700	-9 000
2020	398 200	39 200	394 200	42 000	394 200	42 000
2021*	407 000	8 800	402 400	8 200	388 900	7 900
2022**	459 800	52 800	457 300	54 900	427 800	51 400

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital i nominelle og faste kroner. Kr per årsverk¹

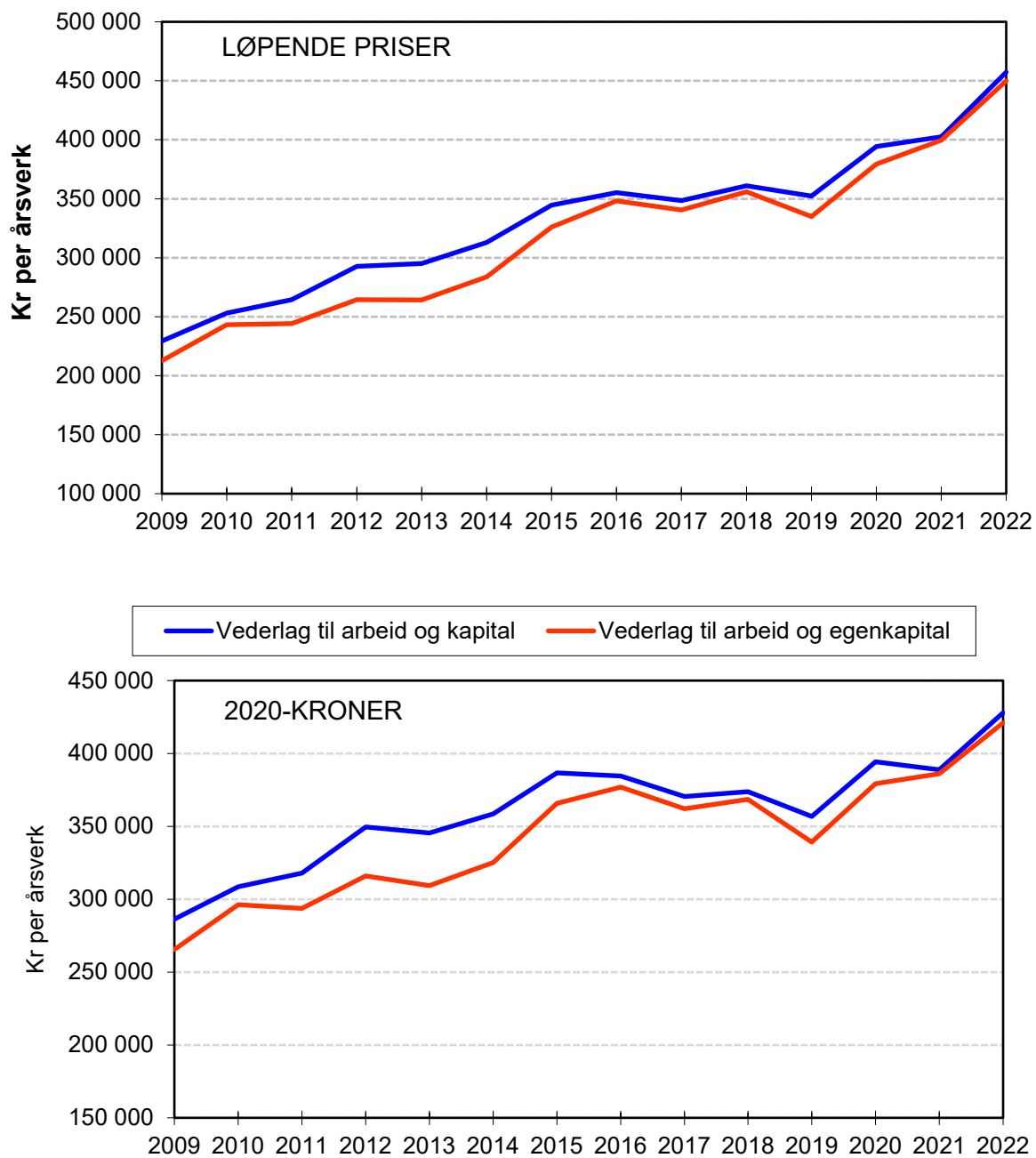
	Nominelle kroner				2020-kroner	
	Registrert	Endring	Normalisert	Endring	Normalisert	Endring
2009	208 300		212 700	28 100	265 500	
2010	239 200	30 900	243 100	30 400	296 100	37 000
2011	228 500	-10 800	244 200	1 100	293 700	1 400
2012	244 900	16 400	264 400	20 200	315 900	24 100
2013	260 800	15 900	264 300	-100	309 200	-100
2014	294 100	33 400	283 700	19 400	325 100	22 300
2015	331 400	37 200	326 000	42 300	365 800	47 500
2016	375 100	43 700	348 100	22 000	377 000	23 900
2017	330 400	-44 700	340 400	-7 700	362 000	-8 200
2018	342 000	11 600	356 000	15 600	368 500	16 200
2019	340 800	-1 200	334 900	-21 100	339 100	-21 400
2020	369 800	29 000	379 300	44 400	379 300	44 400
2021*	424 100	54 200	399 500	20 200	386 000	19 500
2022**	463 700	39 700	449 900	50 500	420 900	47 200

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

De ulike resultatmålene i løpende og fast kroneverdi per årsverk er tegnet inn i figur 7.4.

Figur 7.4 Inntekt per årsverk etter normaliserte regnskaper i løpende priser og faste priser (deflatert med konsumprisindeksen)

8 Budsjettoverføringer til jordbruket

I tabell 4.2 er det gitt en oversikt over de tilskuddsbeløpene som er inntektsført under hhv. plante- og husdyrproduksjonspostene og de direkte tilskudd i Totalkalkylen. Denne oversikten får imidlertid ikke med de tilskuddene, pristilskudd og kostnadsreducerende tilskudd, som framkommer som høyere produktpriser i Totalkalkylen. Oversikten i tabell 4.2 er heller ikke spesifisert på de enkelte tilskuddspostene. I dette kapitlet er det gitt en fullstendig og spesifisert oversikt over de tilskudd som er vurdert å ha inntektsvirkning i Totalkalkylen, dvs. pristilskudd, direkte- og kostnadsreducerende tilskudd og investeringstilskudd.

I tillegg til tilskudd over statsbudsjettet er jordbruket skjermet mot import gjennom toll på importerte varer. Verdien av skjermingsstøtten inngår i OECDs beregninger av jordbruksstøtten i hvert enkelt land som følge av de ulike landbrukspolitiske tiltak og virkemidler via grensevernet og over de offentlige budsjetter. Støtten beregnes i forhold til et sett av verdensmarkedspriser. Formålet med beregningene er å sammenligne utviklingen av landbrukspolitikken i hvert enkelt land over år. OECDs beregninger går fram av en av BFJs andre publikasjoner, «Resultatkontrollen».

I tabell 8.1 er det først satt opp en oversikt over tilskuddene i Totalkalkylen gruppert etter tilskuddsføringen i Totalkalkylen, dvs. tilskudd som kommer fram som høyere produktpriser eller tilskudd som er ført særskilt under hver post. Tilskudd som i Totalkalkylen er ført under posten «direkte tilskudd» går fram av vedleggstabell 2.1. Endringene som følger av jordbruksoppgjøret i 2020 er innarbeidet i budsjettallene for 2020.

Tilskudd til «Prisnedskrivning korn» er kalenderårsbeløp slik det framkommer i budsjettproposisjonen, mens tilskuddet i Totalkalkylen er knyttet til avlingsårets kornsalg (01.07–30.06.). Det kan også være grunn til å påpeke at det ikke er helt entydig å definere hvilke tilskudd som indirekte bidrar til høyere produktpriser eller reduserte kostnader i norsk jordbruk. Det kan være glidende overganger der flere grupper nyter godt av et tilskudd.

I tillegg til budsjettutgiftene til norsk korn gjennom Markedsordningen for korn, innebærer korn- og kraftfôrpolitikken også en inntekt for staten. Dette skyldes at rimeligere importert korn og lignende og norske råvarer fra sektorer utenom jordbruket (fisk) ilegges toll/avgift ved salg til kraftfôrindustrien. Dette innebærer at nettoutlegget for staten av tilskudd til landbruket er lavere enn det som framgår av tilskuddsbeløpene i tabell 8.1 og tabell 8.2. Tollinntektene for importert korn og andre fôrråstoffer, som er den største inntektsposten under markedsordningen for korn, går fram av Finansdepartementets budsjetter. Avgiftsinntekter fra norskproduserte fôrråstoffer fra sektorer utenom jordbruket, hovedsakelig fra fisk, går fram av Landbruks- og matdepartementets budsjett post 4150.85. Prisene på soya og proteinråvare på

verdensmarkedet har vært såpass høye at det har vært begrensede beløp til prisutjevning de siste årene, for 2019 var det 3,2 mill. kr. mens det for 2020 og 202 var 50 000 kr. hvert av årene.

Tabell 8.1 Tilskudd i Totalkalkylen. Mill. kr¹

A. Tilskudd i Totalkalkylen som direkte påvirker produktprisen/reduserer kostnaden

	2019	2020	2021*	2022**
Markedsregulering	265,8	269,0	232,1	237,4
Prisnedskrivning korn	738,4	1016,4	1081,7	1198,6
Tilskudd fellesanlegg frukt	14,0	15,0	16,0	17,0
Tilskudd til ull	116,8	109,7	115,0	110,0
Tilskudd kvalitetstiltak settepotetavl	9,2	9,8	10,7	9,9
Frakttilskudd	339,3	369,8	405,4	400,1
Sum A:	1 483,5	1 789,7	1 860,9	1 973,0

B. Tilskudd i Totalkalkylen som føres under de enkelte poster

	2019	2020	2021*	2022**
Distr.tilsk. poteter Nord Norge	3,8	5,3	7,5	8,5
Distriktstilsk. frukt, bær, grønns, poteter	143,7	172,2	132,9	211,3
Grunntilskudd melk	70,1	69,8	66,8	70,0
Distriktstilskudd melk	594,7	621,9	640,6	623,0
Salg av melkekvoter ²	24,2	-0,1	430,8	-0,4
Distriktstilskudd slakt	659,5	642,2	642,4	658,0
Grunntilskudd slakt	93,9	91,5	90,1	90,1
Kvalitetstilskudd storfe	252,6	263,4	284,6	291,3
Tilskudd lam- og kjeslakt	460,4	447,4	427,9	432,0
Tilsk. friføring av sau, mv.	0,9	0,2	0,0	1,5
Distriktstilskudd egg	3,4	3,5	3,4	3,4
Sum B:	2 307,2	2 317,3	2 727,0	2 388,7
Sum A + B	3 790,7	4 107,0	4 587,9	4 361,7
Sum tilskudd ført under direkte tilskudd	12 039,0	12 097,5	12 036,9	14 910,2
Sum tilskudd med inntektsvirkning i totalkalkylen	15 829,7	16 204,5	16 624,8	19 271,9

1) Ekskl. produksjonsregulerende tilskudd finansiert av omsetningsavgiftsmidler eller uten offentlig finansiering. Sum tilskudd er høyere i denne tabellen enn i tabell 4.2 pga. at tilskudd som ligger inne i prisene (A) er tatt med i denne tabellen, men ikke i tabell 4.2

2) Inntektene i Totalkalkylen inntektsføres det året salget skjer

I tabell 8.2 er den fullstendige oversikt over tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen satt opp, gruppert etter statsbudsjettets kapitelsystem. Mange av tallene vil ikke finnes i Prp. 1S om statsbudsjettet. For fond er det utbetalingene som blir ført i Totalkalkylen mens bevilgninger til fondet brukes i statsbudsjettet.

Tabell 8.2 Tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem. Mill. kr

Budsj.post	Tilskuddsordning	2019	2020	2021*	2022**
1143.73	Erst. ved tiltak mot dyre-/pl.syk.	89,0	59,5	12,8	54,1
1150.50.11	Utbetalinger fra Landbr. utv.fond	841,6	924,3	772,6	831,0
1150.70.11	Avsetningstiltak	27,4	31,4	31,4	31,4
1150.70.12	Tilskott råvareprisordning	238,4	237,6	200,7	206,0
1150.71	Tilsk. erstatninger	568,5	112,0	61,3	221,8
1150.73.11	Tilskudd til norsk ull	116,8	109,7	115,0	110,0
1150.73.13	Pristilsk. melk og melkeprod.	664,8	691,7	707,4	693,0
1150.73.15	Pristilskudd kjøtt	1 466,4	1 444,5	1 445,0	1 471,4
1150.73.16	Distriktstilskudd egg	3,4	3,5	3,4	3,4
1150.73.17	Dist.tilsk. frukt, bær, gr.s. og poteter	147,5	177,5	140,4	219,8
1150.73.18	Frakttilskudd	340,2	370,0	405,4	401,6
1150.73.19	Prisnedskrivning korn	738,4	1 016,4	1 081,7	1 198,6
1150.74.11	Driftstilskudd melkeproduksjon	1 591,1	1 663,3	1 670,6	1 760,0
1150.74.14	Prod.tilskudd husdyr	2 416,1	2 526,5	2 594,0	3 655,9
1150.74.16	Beitetilskudd	895,5	978,4	1 040,2	1 077,0
1150.74.17	Areal- og kulturlandskapstilskudd	3 430,3	3 537,7	3 570,6	4 897,2
1150.74.19	Regionale miljøprogram	490,6	523,7	548,6	601,0
1150.74.20	Tilskudd til økologisk landbruk	115,9	118,4	124,2	125,8
1150.77.11	Tilskudd til dyreavl mv.	71,8	76,6	77,8	82,2
1150.77.12	Tilsk. til frøavl mm.	5,3	7,7	7,0	16,2
1150.77.13	Tilsk. til rådgiving	0,7	0,7	0,7	0,7
1150.77.15	Tilsk. kvalitetstiltak	9,2	9,8	10,7	9,9
1150.77.17	Tilskudd fellesanlegg frukt	14,0	15,0	16,0	17,0
1150.77.18	Oppkjøp av melkekvoter 1)	24,2	-0,1	430,8	-0,4
1150.78.11	Refusjon avløserutg. ferie/fritid	1 164,7	1 205,1	1 217,8	1 226,9
1150.78.12	Refusjon avl.utg. ved sykdom	129,1	148,9	124,3	140,0
1150.78.14	Tilsk. sykepengeordn. i landbr.	48,3	43,5	32,6	41,0
1150.78.15	Tilsk. Landbruksvikarordning	65,9	68,0	68,2	68,2
1150.78.16	Tidligpensjonsordning	69,0	65,0	68,5	68,0
1427.73	Erstatning rovdyrskader 2)	44,6	37,2	44,0	41,9
1725	Avl.tilsk. rep. og HV-øvelse 3)	1,0	1,0	1,0	1,0
Sum		15 829,7	16 204,5	16 624,7	19 271,6

- 1) Inntektene i Totalkalkylen inntektsføres det året salget skjer
- 2) Klima- og miljødepartementet
- 3) Forsvarsdepartementet

Budsjettnemnda for jordbruket
Oslo 21.6.2022

Knut Børve

Steinar Helgen

Nora Vågnes Traaholt

Sigrun Pettersborg

Maria Finne Krekling

Kristoffer Fodnes

Ole Nikolai Skulberg

Per Arne Skjeflo

Eli Berge Ness

Kristoffer Fodnes

Berit Bjørlo

Anders Huus

Torgeir Dahl Jørgensen

Harald Moksnes Weie (observatør)

Oddmund Hjukse

Vedlegg I

INNTEKTER

**REVIDERT REGNSKAP
2020**

**FORELØPIG REGNSKAP
2021**

**BUDSJETT
2022**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.1 Korn, ertre og oljefrø

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	225 500	361,90	816 085	187 000	372,46	696 500	164 144	472,46	775 515
Hvete. Salg, f�rkornkvalitet	83 000	311,31	258 387	62 000	319,60	198 152	108 351	409,60	443 806
Hvete. Salg, st�kornkvalitet	16 619	413,60	68 736	15 318	425,20	65 132	14 956	526,80	78 788
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	325 119	351,63	1 143 208	264 318	363,12	959 784	287 451	451,59	1 298 109
Rug. Salg, matkornkvalitet	7 600	326,41	24 807	16 000	330,10	52 816	20 020	430,10	86 106
Rug og rughvete f�rkorn.Salg	25 700	281,52	72 351	22 000	276,83	60 903	20 733	366,83	76 055
Rug og rughvete st�korn. Salg	905	354,00	3 204				119	429,00	511
Rug/rughvete. Salg/hjemmeffb.	34 205	293,41	100 362	38 000	299,26	113 719	40 872	398,00	162 672
Bygg. Salg	611 900	300,13	1 836 495	579 000	308,92	1 788 647	596 175	398,92	2 378 261
Bygg. Salg, st�kornkvalitet	27 776	356,50	99 021	25 284	364,50	92 160	33 159	456,50	151 371
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	639 676	302,58	1 935 516	604 284	311,25	1 880 807	629 334	401,95	2 529 632
Havre. Salg	296 600	276,54	820 218	254 000	284,14	721 716	263 075	384,14	1 010 576
Havre. Salg, st�kornkvalitet	21 287	349,00	74 292	16 871	362,00	61 073	14 858	464,00	68 941
Havre. Salg og hjemmeforbruk	317 887	281,39	894 510	270 871	288,99	782 789	277 933	388,41	1 079 517
Erter til modning. Salg	3 800	391,07	14 861	4 000	418,87	16 755	4 000	528,87	21 155
Erter til modning. St�vare	244	438,73	1 071						
Sum ertre til modning	4 044	393,97	15 932	4 000	418,88	16 755	4 000	528,88	21 155
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 320 931	309,59	4 089 528	1 181 473	317,73	3 753 854	1 239 590	410,71	5 091 085
Korreksjon for vann/kvalitet			-55 269			-39 775			-76 618
Oljefr� og f�kerb�nner	15 323	530,99	81 364	13 000	570,51	74 166	15 480	760,51	117 727
Sum korn, oljefr� (u/tilsk.)	1 336 254	308,00	4 115 623	1 194 473	317,15	3 788 245	1 255 070	408,92	5 132 194
Lokale tillegg			2 000			2 000			2 000
Korn, ertre og oljefr�			4 117 623			3 790 245			5 134 194

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.2 Poteter

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	71 758	626,00	449 205	75 441	648,00	488 858	66 479	717,00	476 654
Salg. Poteter til potetmel	31 158	99,00	30 846	31 158	92,00	28 665	30 883	101,00	31 192
Salg. Poteter til mos/flakes	12 649	234,00	29 599	12 850	270,00	34 695	11 189	372,00	41 623
Salg. Poteter til pommes fr.	57 138	292,00	166 843	58 518	326,00	190 769	60 959	435,00	265 172
Salg. Poteter til chips	52 207	296,00	154 533	44 614	306,00	136 519	56 580	430,00	243 294
Salg. Vakuump. pot. mm.	10 363	290,00	30 053	9 540	327,00	31 196	9 177	428,00	39 278
Sum poteter til mos/chips mv	132 357	287,88	381 028	125 522	313,24	393 179	137 905	427,37	589 367
Hjemmeforbruk. Matpoteter	116	598,00	694	122	619,00	755	122	686,00	837
Salg settepoteter	11 285	665,00	75 045	11 740	697,00	81 828	11 740	710,00	83 354
Sum poteter (uten tilskudd)	263 754	355,19	936 818	258 463	384,30	993 285	263 129	448,98	1 181 404
Distr.tilsk. for Nord-Norge			5 349			7 507			8 500
Poteter			942 167			1 000 792			1 189 904

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.3 Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	8 441	14,55	122 817	8 021	14,02	112 454	7 996	16,75	133 933
Sommerkål	1 765	6,93	12 231	2 409	7,09	17 080	2 521	8,61	21 706
Vinterkål	15 197	6,93	105 315	15 013	7,09	106 442	14 052	8,61	120 988
Sum hodekål	16 962	6,93	117 546	17 422	7,09	123 522	16 573	8,61	142 694
Gulrot	53 017	9,09	481 925	47 593	9,31	443 091	49 824	10,92	544 078
Purre	2 771	18,32	50 765	2 290	19,01	43 533	2 570	21,84	56 129
Løk	21 853	7,28	159 090	16 345	8,07	131 904	20 711	8,99	186 192
Salatagurk (slangeagurk)	19 600	23,95	469 420	20 926	24,81	519 174	19 191	28,34	543 873
Tomater	14 239	32,45	462 056	14 743	37,38	551 093	13 914	37,70	524 558
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	136 883	13,61	1 863 619	127 340	15,12	1 924 771	130 779	16,30	2 131 457
Rosenkål	1 068	26,86	28 686	1 526	23,96	36 563	1 336	31,11	41 563
Kinakål	2 459	16,66	40 967	2 096	17,16	35 967	2 501	19,66	49 170
Rødkål	1 921	4,66	8 952	1 743	5,43	9 464	1 766	6,09	10 755
Brokkoli	3 604	29,60	106 678	3 549	30,69	108 919	3 778	34,97	132 117
Hageerter	4 428	3,28	14 524	3 447	3,39	11 685	4 005	3,88	15 539
Knollselleri	4 273	15,56	66 488	4 395	15,75	69 221	3 964	18,98	75 237
Stilkselleri	1 032	20,91	21 579	1 052	22,40	23 565	1 045	25,34	26 480
Agurker, friland	1 588	7,99	12 688	1 220	8,27	10 089	1 609	9,47	15 237
Rødbeter	4 120	5,15	21 218	3 387	6,43	21 778	3 438	7,39	25 407
Persillerot	359	43,85	15 742	350	49,58	17 353	324	57,56	18 649
Reddiker	145	78,05	11 317	89	80,68	7 181	114	92,42	10 536
Kruspersille	47	113,37	5 328	21	132,55	2 784	33	152,09	5 019
Kålrot til mat	12 483	9,43	117 715	11 775	9,54	112 334	11 586	10,89	126 172
Sum andre grønns.(u/salat)	37 527	12,57	471 882	34 650	13,47	466 903	35 499	15,55	551 881
Salat veksthus	2 326	93,70	217 946	2 636	98,37	259 303	2 354	112,86	265 672
Issalat/Isbergsalat	9 605	14,69	141 097	8 496	15,68	133 217	9 092	18,86	171 475
Annen salat friland	12 752	24,15	307 961	12 902	26,00	335 452	12 970	28,71	372 369
Andre veksthusgrønnsaker			249			1 561			1 490
Urter i veksthus	1 522	54,97	83 664	1 705	56,81	96 861	1 588	65,13	103 426
Kjøkkenhager/uspes.vekster			387 849			374 725			464 605
Sum andre grønnsaker, m.v.			1 610 648			1 668 022			1 930 918
Sum grønnsaker			3 474 267			3 592 793			4 062 375
Epler	12 691	11,35	144 043	19 689	11,67	229 771	16 190	14,11	228 441
Pærer	451	18,06	8 145	542	18,66	10 114	480	21,38	10 262
Plommer	673	35,58	23 945	2 433	33,26	80 922	1 852	38,09	70 543
Surkirsebær	128	45,42	5 814	135	45,88	6 194	137	52,58	7 203
Søtkirsebær (moreller)	563	76,93	43 312	815	77,73	63 350	683	89,02	60 801
Sum frukt	14 506	15,53	225 259	23 614	16,53	390 351	19 342	19,50	377 250

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
 Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.3 forts. Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Jordb`r	7 057	60,97	430 265	6 002	69,74	418 579	6 368	59,64	379 788
Bringe b`r	2 073	80,02	165 881	1 736	81,10	140 790	1 996	74,64	148 981
Solb`r	676	15,86	10 721	526	17,83	9 379	659	18,03	11 882
Andre b`r	200	12,22	2 444	162	14,91	2 415	147	14,91	2 192
B`r i veksthus	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306
Sum hage b`r	10 093	60,60	611 617	8 513	67,36	573 469	9 257	58,89	545 149
Snittblomster	69 510	3,02	209 920	67 590	2,83	191 280	66 261	3,06	202 759
Blomstrende potteplanter	26 731	18,64	498 266	23 100	19,80	457 380	23 100	21,64	499 884
Dekorasjonsplanter	1 732	15,82	27 400	1 830	18,73	34 276	1 768	20,79	36 757
Utplantingsplanter	38 629	8,22	317 530	38 395	8,52	327 125	38 900	9,18	357 102
Sum blomster, store gartneri	136 602	7,71	1 053 116	130 915	7,72	1 010 061	130 029	8,43	1 096 502
Blomsterprod. i smt gartneri	1 366	7,71	10 532	1 309	7,71	10 092	1 300	8,43	10 959
Sum blomster i gartnerier			1 063 648			1 020 153			1 107 461
Planteskoler	25 856	7,71	199 350	25 855	7,71	199 342	23 651	8,43	199 378
Sum blomster	163 824	7,71	1 262 998	158 079	7,71	1 219 495	154 980	8,43	1 306 839
Distr./kval.tilsk. fr/b`r/gr			172 170			132 907			211 300
Hagebruksprodukter			5 746 311			5 909 015			6 502 913

A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.4 Andre planteprodukter

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	102 490	296,60	303 985	104 085	302,90	315 273	105 888	350,00	370 608
Rundballer. Salg	51 245	50,00	25 623	52 043	51,40	26 750	52 944	59,00	31 237
Sum innenl. salg av stråfrø	153 735	214,40	329 608	156 128	219,07	342 023	158 832	253,00	401 845
Høy. Eksport	59	1 301,10	768	71	1 386,00	984	60	1 300,00	780
Halm. Eksport	171	59,50	102	51	294,00	150	120	150,00	180
Sum eksport av stråfrø	230	378,26	870	122	929,51	1 134	180	533,33	960
Stråfrø	153 965		330 478	156 250		343 157	159 012		402 805
Engfrø	1 636	32,71	53 514	2 199	37,73	82 968	2 531	34,99	88 560
Rotvekst- og grønnaksfrø	1	76,00	76	1	77,00	77	1	81,00	81
Sum andre frø til modning	1 637		53 590	2 200		83 045	2 532		88 641
Sum andre planteprodukter			384 068			426 202			491 446

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.5 Melk

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	1000 liter	kr/liter	1000 kr	1000 liter	kr/liter	1000 kr	1000 liter	kr/liter	1000 kr
Kumelk. Meierileveranse	1 496 911	569,41	8 523 561	1 525 409	619,72	9 453 265	1 477 000	597,80	8 829 506
Kumelk. Hjemmeforbr.helmelk	1 080	569,41	6 150	959	619,72	5 943	889	597,80	5 314
Kumelk. Lokal foredling	3 246	569,41	18 483	3 714	619,72	23 016	3 800	597,80	22 716
Sum kumelk	1 501 237	569,41	8 548 194	1 530 082	619,72	9 482 224	1 481 689	597,80	8 857 536
Geitmelk. Meierileveranse	19 774	569,75	112 662	18 891	619,51	117 032	19 101	596,01	113 844
Geitmelk. Annet salg	1 036	569,75	5 903	1 081	619,51	6 697	1 100	596,01	6 556
Sum geitmelk	20 810	569,75	118 565	19 972	619,51	123 729	20 201	596,01	120 400
Produsenttjeneste, meierifin			72 857			70 343			63 930
Grunntilskudd melk			69 805			66 836			70 000
Sum ku/geitmelk m. gr.tilsk.			8 809 421			9 743 132			9 111 866
Distriktstilskudd			621 940			640 639			623 000
Salg av melkekvoter			-56			430 606			-419
Ku- og geitmelk			9 431 305			10 814 377			9 734 447

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.6 Kjøtt

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Storfe. Registrert salg	83 494	51,73	4 319 145	85 963	55,87	4 802 753	88 878	60,50	5 377 119
Storfe. Hjemmefb./returslakt	276	51,63	14 250	303	55,77	16 898	303	60,40	18 301
Sum storfe	83 770	51,73	4 333 395	86 266	55,87	4 819 651	89 181	60,50	5 395 420
Kalv. Registrert salg	1 478	56,54	83 566	1 419	59,28	84 118	1 343	63,91	85 831
Kalv. Hjemmefb./returslakt	47	56,44	2 653	51	59,18	3 018	51	63,81	3 254
Sum kalv	1 525	56,54	86 219	1 470	59,28	87 136	1 394	63,91	89 085
Sau/lam. Registrert salg	24 169	41,34	999 146	24 034	44,91	1 079 367	23 906	49,13	1 174 502
Sau/lam. Hj.fbr./r.s./d.salg	498	41,24	20 538	444	44,81	19 896	443	49,03	21 720
Sum sau/lam	24 667	41,34	1 019 684	24 478	44,91	1 099 263	24 349	49,13	1 196 222
Geit/kje. Registrert salg	312	2,64	824	310	7,98	2 474	310	7,98	2 474
Geit/kje. Hj.fb./returslakt	37	2,54	94	39	7,88	307	39	7,88	307
Sum geit/kje	349	2,63	918	349	7,97	2 781	349	7,97	2 781
Hest. Registrert salg	16	4,22	68						
Sum hest	16	4,25	68						
Sum kjøtt (u/gris,fj>rfe,tam	110 327	49,31	5 440 284	112 575	53,38	6 008 831	115 285	57,97	6 683 508
Gris. Reg.salg u. hode/labbe	131 387	27,14	3 565 843	134 432	29,64	3 984 564	134 135	32,68	4 383 532
Gris. Hj.fbr./r.s. u. h./l.	325	27,04	8 788	409	29,54	12 082	409	32,58	13 325
Sum gris	131 712	27,14	3 574 631	134 841	29,64	3 996 646	134 544	32,68	4 396 857
Sum kjøtt (u/fj>rfe,tamrein)	242 039	37,25	9 014 915	247 416	40,44	10 005 477	249 829	44,35	11 080 365
Hønseslakt. Registrert salg.	916	1,47	1 347	514	1,47	756	514	1,35	694
Sum hønseslakt.	916	1,47	1 347	514	1,47	756	514	1,35	694
Kylling (fra 1982). Salg	97 237	21,16	2 057 535	105 943	21,88	2 318 033	108 379	22,26	2 412 517
Sum høns,kylling,broilersl.	98 153	20,98	2 058 882	106 457	21,78	2 318 789	108 893	22,16	2 413 211
Ender.	697	36,30	25 301	586	37,88	22 198	586	38,55	22 590
Kalkuner. Salg	8 137	26,18	213 027	8 569	29,20	250 215	8 569	30,20	258 784
Sum annet fj>rfe	8 834	26,98	238 328	9 155	29,76	272 413	9 155	30,73	281 374
Sum fj>rfe,slakt	106 987	21,47	2 297 210	115 612	22,41	2 591 202	118 048	22,83	2 694 585

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.6 forts. Kjøtt

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
			1000 kr			1000 kr			1000 kr
Grunntilskudd kjøtt			91 528			90 122			90 100
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	349 026	32,67	11 403 653	363 028	34,95	12 686 801	367 877	37,69	13 865 050
Distriktstilskudd kjøtt			642 226			642 406			658 000
Kvalitetstilskudd storfe			263 421			284 584			291 300
Tilskudd lam- og kjeslakt			447 413			427 880			432 000
Tilskudd friføring av sau			170			47			1 500
Utkjøpsordning avlsgris			12 320						
Diverse utbetalinger			1 394						
Sum tilskudd			1 366 944			1 354 917			1 382 800
Kjøtt og fjørfeslakt			12 770 597			14 041 718			15 247 850

Vedleggstabell 1.7 Egg

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Egg. Registrert salg.	65 364	16,31	1 066 087	65 298	17,11	1 117 249	65 758	18,45	1 213 235
Egg. Direkte salg.	8 146	19,00	154 774	8 137	19,60	159 485	8 195	21,17	173 488
Egg. Sum salg	73 510	16,61	1 220 861	73 435	17,39	1 276 734	73 953	18,75	1 386 723
Egg. Hjemmeforbruk, mat	74	16,21	1 200	75	17,01	1 276	75	18,35	1 376
Egg. Salg og hjemmeforbruk	73 584	16,61	1 222 061	73 510	17,39	1 278 010	74 028	18,75	1 388 099
Distriktstilskudd. Egg			3 538			3 364			3 440
Godtgjøring. f.ørtidsslakt, høner			6 622			4 588			13 800
Egg			1 232 221			1 285 962			1 405 339

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.8 Ull

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Ull	3 611	32,71	118 116	3 449	30,54	105 332	3 443	30,66	105 562

Vedleggstabell 1.9 Andre husdyrproduksjoner

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Innenlandsk salg. Hester	1 050	18 000,00	18 900	1 150	21 500,00	24 725	1 250	25 000,00	31 250
Eksport. Hester	6	53 000,00	318	13	53 000,00	689	12	53 000,00	636
Eksport. Andre dyr			21 450			20 339			20 000
Eksport. Embryo storfe			198			300			
Sum eksport. Husdyr			21 966			21 328			20 636
Import. Andre dyr			-21 407			-25 636			-35 570
Import. Embryo storfeA	-31	8 000,00	-248	-90	9 000,00	-810	-100	10 000,00	-1 000
Sum import. Husdyr			-21 655			-26 446			-36 570
KaninkjøttB	32	135,00	4 320	32	140,00	4 480	32	145,00	4 640
Sum kaniner			4 320			4 480			4 640
OppdrettshjortB	161	129,00	20 769	160	132,00	21 120	160	132,00	21 120
Sum hjort			20 769			21 120			21 120
Salg til HonningcentralenB	691	75,46	52 143	584	72,89	42 568	630	73,00	45 990
Honning. Direkte salgB	1 039	188,00	195 332	1 106	195,00	215 670	1 060	201,00	213 060
Sum birøkt			247 475			258 238			259 050
Andre husdyrproduksjoner			291 775			303 445			300 126

A Kvantumsenhet: Antall stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/kg

Vedleggstabell 1.10 Kjøreinntekter m.v.

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Kjøring v/invest. driftsbyggn	48 684		52 920		54 370	
Kjøring v/invest. grøfter	37 351		36 237		38 509	
Kjøring v/invest. nydyrking	17 761		19 313		20 139	
Sum kjøreinnt. v/investering	103 796		108 470		113 018	
Kjøring i skogen	35 110		36 326		37 518	
Kjøring på bierverv m.v.	302 822		307 087		310 875	
Innt. hester i full pensjon	160 421		168 576		177 153	
Kjøreinntekter m.v.	602 149		620 459		638 564	

Vedleggstabell 1.11 Arbeidsinntekter ved invest.

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Invest.arb. driftsbygninger	194 742		211 710		217 532	
Invest.arb. grøfter	56 067		54 347		57 819	
Invest.arb. nydyrking	17 747		19 305		20 111	
Arbeidsinnt. v/investeringer	268 556		285 362		295 462	

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 1.12 Endringer i buskapsverdien

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	-237	11 130,00	-2 638	-439	13 290,00	-5 834			
Storfe under 1 år	8 656	4 050,00	35 057	3 500	4 310,00	15 085	-2 400	4 660,00	-11 184
Okser over 1 år	-5 198	18 510,00	-96 215	1 900	20 280,00	38 532	900	22 140,00	19 926
Kviger			43 437			26 630			43 509
Kyr			162 507			116 633			-67 519
Sum storfe			144 786			196 880			-15 268
Sauer	-4 000	280,00	-1 120	-15 000	590,00	-8 850	-6 207	690,00	-4 283
Geiter	-601	140,00	-84	27	240,00	6	330	240,00	79
Slaktesvin	7 518	1 460,00	10 976	4 410	1 660,00	7 321	-871	1 900,00	-1 655
Avlssvin over 6 mnd.	-2 160	3 840,00	-8 294	-1 339	4 260,00	-5 704	-150	4 750,00	-713
Sum svin	5 358		2 682	3 071		1 617	-1 021		-2 368
Kyllinger	305 900	30,59	9 357	196 400	32,03	6 291	201 000	32,47	6 526
Ender, kalkuner og gjess	-500	240,00	-120	1 000	270,00	270			
Sum fjørfe	305 400		9 237	197 400		6 561	201 000		6 526
Endringer i buskapsverdi			152 863			190 380			-15 314

A Kvantumsenhet: Antall skinn Prisenhet: Kr/skinn

Vedleggstabell 1.13 Medlemsbonus

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
		1000 kr		1000 kr		1000 kr
Medlemsbonus		359 600		297 200		267 600

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedlegg II

DIREKTE TILSKUDD TIL JORDBRUKET

**REVIDERT REGNSKAP
2020**

**FORELØPIG REGNSKAP
2021**

**BUDSJETT
2022**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
 Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 2.1 Direkte tilskudd

	Revidert regnskap 2020	Foreløpig regnskap 2021	Budsjett 2022
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	669 672	541 376	566 808
BU-invest. Grøfting	73 220	64 116	65 000
Tilskudd SMIL-ordning	98 747	95 014	105 694
Organisert beitebruk	20 941	23 250	26 000
Rentestøtte	30 348	9 164	18 000
Tilskudd til verdensarven	7 856	9 639	11 000
Utvalgte kulturlandskap	23 463	30 034	38 500
Sum utbet. Landbr.utb.fond	924 247	772 593	831 002
Sum fondsutbetalinger	924 247	772 593	831 002
Areal kult.landsk.tillegg	3 537 732	3 570 613	4 897 200
Produksjonstillegg husdyr	2 526 534	2 594 033	3 655 900
Driftstilskudd i melkeprod.	1 663 336	1 670 567	1 760 000
Tilskudd til økolog. jordb.	118 427	124 235	125 800
Beitetilskudd	978 386	1 040 204	1 077 000
Regionale miljøprogram	523 692	548 690	601 000
Sum dir. tilsk. (underpost)	9 348 107	9 548 342	12 116 900
Fremme av norsk engfrøavl	7 661	6 965	16 201
Inseminering m.v.	76 597	77 812	82 155
Sum utviklingstiltak	84 258	84 777	98 356
Utbet.avlserordn.i jordbr.	1 205 080	1 217 785	1 226 933
Adm.tilsk. avl.lag/l.vikar	9 516	9 515	9 516
Refusj. utgifter under sykd.	148 871	124 299	140 000
Sjukelønnsordning	43 500	32 600	41 200
Landbruksvikar avlserlag	58 549	58 712	58 712
Tidligpensjonsordning	64 973	68 510	68 000
Sum velferdsordninger	1 530 489	1 511 421	1 544 361
Sum utbet. jordbruksavt.	11 887 101	11 917 133	14 590 619
Erst. tilt. pl./dyresykdom	59 465	12 809	54 123
Driftsplanlag m.v.	735	735	735
Tilsk. avlserrep./HV-øvelse	953	953	953
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	37 180	44 013	41 940
Tilskudd til erstatning m.m.	112 030	61 250	221 836
Sum andre ordninger	210 363	119 760	319 587
Sum direkte tilskudd	12 097 464	12 036 893	14 910 206

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedlegg III

KOSTNADER

**REVIDERT REGNSKAP
2020**

**FORELØPIG REGNSKAP
2021**

**BUDSJETT
2022**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.1 Handelsgjødsel og kalk

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Kalsiumnitrat	7 842	264,55	20 746	8 959	236,69	21 205	6 500	443,06	28 799
Kalsiumnitrat m. B	3 841	327,04	12 562	3 551	334,08	11 863	3 885	567,51	22 048
Kalkammonsalpeter. 26-28% N	4 218	260,28	10 979	3 355	281,69	9 451	7 500	358,29	26 872
Urea	112	284,29	318	131	343,14	450	349	1 111,61	3 880
Ammoniumnitrat	5 355	258,71	13 854	4 663	274,39	12 795	29	289,77	84
Ammoniumnitrat m. S	88 496	281,54	249 152	88 459	287,32	254 160	89 611	694,49	622 339
Ammoniumsulfatnitrat	1 210	281,54	3 407						
Annen N-gjødsel	1 103	607,50	6 701	278	613,00	1 704	196	619,06	1 213
Sum nitrogen-gjødsel	112 177	283,23	317 719	109 396	284,86	311 628	108 070	652,57	705 235
OPTI P-20/Trippelsuperfosfat	273	521,86	1 425	260	489,97	1 274	234	835,90	1 956
Sum fosforgjødsel, ugranul.	273	521,98	1 425	260	490,00	1 274	234	835,90	1 956
Sum fosforgjødsel			1 425			1 274			1 956
Kaliumsulfat	202	808,85	1 634	320	811,90	2 598	12	998,36	120
Kaliumklorid	130	555,74	722	91	598,56	545	80	705,86	565
Kaliumsulfat m. Mg	743	492,70	3 661	783	515,40	4 036	1 150	553,51	6 365
PK-gjødsel	626	473,79	2 966	829	455,49	3 776	500	803,46	4 017
Sum PK-gjødsel og kaliumgj.	1 701	528,10	8 983	2 023	541,52	10 955	1 742	635,30	11 067
NP-gjødsel	1 383	602,57	8 334	1 513	527,37	7 979	950	1 119,09	10 631
Sum NP-gjødsel	1 383	602,60	8 334	1 513	527,36	7 979	950	1 119,05	10 631
NK-gjødsel 22-11	6 850	400,07	27 405	6 927	391,36	27 110	4 900	679,37	33 289
Sum NK-gjødsel	6 850	400,07	27 405	6 927	391,37	27 110	4 900	679,37	33 289
NPK-gjødsel N <9,5 %	858	542,91	4 658	2 062	477,95	9 855	1 800	600,96	10 817
NPK-gjødsel N 9,5 %-14,5 %	19 289	529,30	102 097	19 236	529,44	101 843	19 600	714,59	140 060
NPK-gjødsel N 14,5 %-19,5 %	35 085	427,33	149 929	40 935	420,43	172 103	32 500	760,67	247 218
NPK-gjødsel N 19,5 %-24,5 %	175 696	390,64	686 339	171 610	378,94	650 299	147 653	645,81	953 558
NPK-gjødsel N >24,5 %	116 547	358,07	417 320	123 527	343,99	424 921	134 681	714,96	962 915
Sum NPK-gjødsel	347 475	391,49	1 360 343	357 370	380,28	1 359 021	336 234	688,38	2 314 568
Gjødsel grøntar./villahager	-938	367,07	-3 443	-956	359,71	-3 439	-904	670,01	-6 057
Annen gjødsel	2 945	317,87	9 361	3 315	341,51	11 321	2 491	361,07	8 994
Sum handelsgjødsel	471 866	366,66	1 730 127	479 848	359,67	1 725 849	453 717	678,77	3 079 683
Sekundær- og mikronringsst.	575	348,14	2 002	727	335,59	2 440			
Gjødsel til veksthus	2 700	929,50	25 097	2 026	735,10	14 893	1 615	898,94	14 518
Sum mikronringsstoff m.v.			27 099			17 333			14 518

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.1 forts. Handelsgjødsel og kalk

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
KalkA	275 956	682,00	188 202	236 173	699,00	165 085	236 173	761,00	179 728
Sum hand.gj./kalk (u/tilsk.)			1 945 428			1 908 267			3 273 929
Andre rabatter	-471 140	2,95	-13 899	-480 575	2,95	-14 177	-453 715	2,95	-13 385
Handelsgjødsel og kalk			1 931 529			1 894 090			3 260 544
A Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/tonn								

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
 Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.2 Innkjøpt kraftfôr

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Drøvtyggerfôr	1 020 182	389,60	3 974 673	1 016 143	397,70	4 041 176	1 017 853	443,28	4 511 939
Økologisk drøvtyggerfôr	22 962	580,39	133 270	21 695	579,10	125 635	21 731	634,61	137 907
Sum kraftfôr til drøvtyggerer	1 043 144	393,80	4 107 943	1 037 838	401,49	4 166 811	1 039 584	447,28	4 649 846
Svinefôr	462 943	390,25	1 806 629	466 439	394,50	1 840 090	465 412	447,44	2 082 439
Økologisk svinefôr	2 408	522,45	12 581	2 708	493,40	13 361	2 702	553,48	14 955
Sum kraftfôr til svin	465 351	390,93	1 819 210	469 147	395,07	1 853 451	468 114	448,05	2 097 394
Fjølrefôr u. koksidiostatika	465 676	407,45	1 897 395	489 341	422,48	2 067 352	496 665	479,84	2 383 197
Økologisk fjølrefôr	14 656	590,67	86 568	16 939	578,84	98 050	17 193	646,46	111 146
Sum kraftfôr til fjølrefe	480 332	413,04	1 983 963	506 280	427,71	2 165 402	513 858	485,41	2 494 343
Hestepellets (hestefôr)	3 804	668,64	25 438	3 699	594,17	21 979	3 951	667,34	26 367
Kaninfôr	140	700,55	980	136	763,30	1 038	145	856,94	1 243
Sum kraftfôr, andre husdyr	3 944	669,83	26 418	3 835	600,18	23 017	4 096	674,07	27 610
Sum kraftfôr bland. ukorr.	1 992 771	398,32	7 937 534	2 017 100	406,95	8 208 681	2 025 652	457,59	9 269 193
Gruppe av salgskorn	1 147	333,24	3 822	1 115	333,37	3 717	1 191	375,01	4 466
Sum innkjøpt kraftfôr ukorr.	1 993 918	398,28	7 941 356	2 018 215	406,91	8 212 398	2 026 843	457,54	9 273 659
Sum innkjøpt kraftfôr korr.	1 993 918	398,28	7 941 356	2 018 215	406,91	8 212 398	2 026 843	457,54	9 273 659
Rabatter og bonus			-15 955			-16 074			-17 469
Innkjøpt kraftfôr			7 925 401			8 196 324			9 256 190

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.3 Annet innkjøpt fôr

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Tilskuddsfôr	15 976	928,57	148 348	15 400	960,56	147 926	15 525	1 048,09	162 716
Høy, importert	12 737	307,97	39 226	13 642	287,37	39 203	13 190	302,40	39 887
Melkeerstatninger	4 837	3 160,58	152 877	5 914	3 351,42	198 203	5 147	3 691,65	190 009
Salt	2 396	276,00	6 613	2 310	282,30	6 521	2 329	291,62	6 792
Organisk viltfôrA	26 484	309,84	82 058	27 387	313,14	85 760	27 065	354,44	95 929
Myse	276 617	11,71	32 392	282 565	11,97	33 823	285 000	13,42	38 247
Annet innkjøpt fôr			461 514			511 436			533 580
A Kvantumsenhet: 1000 FEm	Prisenhet: Kr/100 FEm								
B Kvantumsenhet: 1000 liter	Prisenhet: Øre/liter								

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.4 Såfrø og planter

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Innkjøpt stikorn. Hvete	14 501	7,19	104 262	15 496	7,26	112 501	13 735	7,47	102 600
Innkjøpt stikorn. Rug	343	16,58	5 687	649	16,74	10 864	553	15,19	8 400
Innkjøpt stikorn. Bygg	24 780	6,23	154 379	28 450	6,44	183 218	27 343	6,43	175 815
Innkj. stikorn. Havre/bl.korn	13 273	6,42	85 213	14 279	6,40	91 386	13 779	6,53	89 977
Innkjøpt stikorn. Rughvete	1 012	6,96	7 044	1 097	6,99	7 668	972	6,30	6 124
Sum innkjøpt stikorn	53 909	6,61	356 585	59 971	6,76	405 637	56 382	6,79	382 916
Oljefrø til modning	24	159,98	3 840	19	160,93	3 058	24	164,73	3 954
Erter	370	10,86	4 018	338	9,85	3 329	338	9,89	3 343
Engfrø	3 574	42,50	151 895	3 491	43,47	151 754	3 576	44,60	159 490
Sum engfrø	3 574	42,50	151 895	3 491	43,47	151 754	3 576	44,60	159 490
Importert grønnaksfrø	80	1 323,90	105 912	129	914,90	118 022	98	1 092,06	107 022
Sum rotvekst- og grønnaksfrø	80		105 912	129		118 022	98		107 022
Annet frø, imp. (prydplanter)			31 000			38 000			30 000
Kjøp settepoteter			83 158			92 424			91 574
Blomsterløk m.v.			169 968			174 007			167 978
Planteartikler			352 952			350 967			337 047
Sum planter			522 920			524 974			505 025
Sum såfrø/planter (u.tilsk)			1 259 328			1 337 198			1 283 324
Såfrø og planter			1 259 328			1 337 198			1 283 324

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
 Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.5 Energi og smøremidler

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	1000 liter	Kr/liter	1000 kr	1000 liter	Kr/liter	1000 kr	1000 liter	Kr/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	1 622	726,50	11 784	1 810	1 003,30	18 160	1 721	1 276,28	21 965
Bioenergi i veksthusA	75 785	210,20	15 930	84 544	217,51	18 389	80 386	224,68	18 061
Gass i veksthusA	208 279	389,42	81 108	232 351	657,91	152 866	220 922	812,02	179 393
Fyringsolje. Korntårker	6 464	901,76	58 290	5 742	1 041,20	59 786	6 147	1 324,48	81 416
Bensin	3 091	1 175,13	36 323	3 062	1 321,93	40 477	3 028	1 497,36	45 340
Diesel (brenselolje)	134 077	886,41	1 188 472	134 077	1 023,47	1 372 238	134 077	1 301,94	1 745 602
Smøremidler (olje,fett m.v.)	2 682	4 152,40	111 367	2 682	4 207,91	112 856	2 682	4 462,25	119 678
Elektrisitet, jordbrukA	1 274 123	654,00	833 276	1 268 249	1 099,72	1 394 719	1 263 053	1 002,97	1 266 804
Elektrisitet, veksthusA	366 161	412,72	151 122	408 480	839,82	343 050	388 387	634,08	246 268
Sum energi og smøremidler			2 487 672			3 512 541			3 724 527

A Kvantumsenhet: 1000 kWh Prisenhet: Kr/1000 kWh

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.6. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av storkorn	6 092	88,62	5 399	6 110	91,06	5 564	6 301	94,67	5 965
Ensileringsmidler	9 713	1 031,35	100 175	9 316	1 097,48	102 241	9 430	1 366,71	128 881
Halmbeh.middel. AmmoniakkA	903	20,20	18 241	816	20,90	17 054	816	21,49	17 536
Plantevernmidler			444 807			551 547			474 423
Frakt. Korn og oljefrø	416 688	13,84	57 670	368 601	14,77	54 442	417 235	16,00	66 758
Frakt. Handelsgjødsel	471 866	24,18	114 097	479 848	26,24	125 912	453 717	28,42	128 946
Frakt. Poteter	71 758	28,00	20 092	75 441	28,00	21 123	66 479	30,00	19 944
Frakt. Grønnsaker	191 345	49,91	95 500	179 449	52,81	94 767	183 892	57,20	105 186
Frakt. Bær	5 974	56,70	3 387	5 026	60,00	3 016	5 472	64,98	3 556
Frakt. Blomster	131 833	6,90	90 965	119 458	7,30	87 204	123 928	7,91	98 027
Frakt. Frukt	11 342	59,52	6 751	18 631	62,98	11 734	15 216	68,21	10 379
Sum frakt. Hagebruksprod.			196 603			196 721			217 148
FiberdukC	9 042	0,85	7 686	8 977	0,98	8 797	9 018	1,10	9 920
Fiberduk inkl. inv.avgiftC	9 042	0,85	7 686	8 977	0,98	8 797	9 018	1,10	9 920
Plastfolie i hagebruketD	6 526	1 053,98	6 878	6 497	1 172,92	7 620	6 448	1 552,92	10 013
Plastfolie i jordbruketD	84 229	5 507,30	463 874	82 371	6 378,26	525 384	82 371	7 982,32	657 512
Plastfolie inkl. inv.avgiftD	90 755	5 187,06	470 752	88 868	5 997,70	533 004	88 819	7 515,57	667 525
Embal./sortering. Grønnsaker	14 851	20,57	305 486	14 221	21,66	308 039	14 573	22,28	324 637
Emballasje. Frukt og bær	16 986	3,04	51 659	21 801	3,12	68 096	19 416	3,24	62 867
Emballasje. Blomster	13 660	4,56	62 347	13 092	4,66	61 065	13 003	4,82	62 632
Sum emballasje. Hagebrukspr.			419 492			437 200			450 136
Torv- og plastpotterE	9 849	769,22	7 576	8 634	885,11	7 642	7 727	889,73	6 875
Dyrkingstorv	76	526,16	39 988	76	552,76	42 010	76	623,98	47 422
AvrenspotetA	1 106	0,32	354	1 109	0,32	355	1 142	0,32	365
Sum andre kostn. v/pl.prod.			1 902 932			2 103 612			2 241 844

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg
B Kvantumsenhet: Kv.indeks Prisenhet: Pr.ind.frakt
C Kvantumsenhet: 1000 m2 Prisenhet: Kr/m2
D Kvantumsenhet: Daa Prisenhet: Kr/daa
E Kvantumsenhet: Antall kart. Prisenhet: Kr/kartong
F Kvantumsenhet: 1000 m3 Prisenhet: Kr/m3

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.6 forts. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr
Veterinær	504 160	868,90	438 065	532 731	891,24	474 791	535 473	918,35	491 752
Medisin til dyr			516 088			580 315			639 553
Veterinær og medisin til dyr			954 153			1 055 106			1 131 305
Kunstig inseminasjon. Storfe	277 002	1 103,99	305 807	272 629	1 111,73	303 090	270 619	1 180,98	319 596
Kunstig inseminasjon. Svin	143 369	470,98	67 524	132 693	493,82	65 526	129 167	504,89	65 215
Husdyrforsikring			54 800			101 893			45 252
Frakt. Kraftfôr	1 993 918	19,67	392 204	2 018 215	20,13	406 267	2 026 843	21,80	441 852
Frakt. Kjøtt	240 856	4,80	11 561	246 170	4,78	11 767	248 584	5,17	12 852
Adm.geb. kjøp melkekvote			97			97			419
Destruksjon av høns			9 141			9 315			931
Sum a. kostn. v/husdyrprod.			1 795 287			1 953 061			2 017 422
Skadefors. maskiner netto			112 045			137 367			118 820
Sum netto skadefors. maskin.			112 045			137 367			118 820
Frakt. Fyringsolje	8 076	24,12	1 948	7 552	25,52	1 927	7 868	27,64	2 175
Frakt. Ensileringsmidler	9 713	355,34	3 451	9 316	383,11	3 569	9 430	414,91	3 913
Frakt. Svarer	64 123	246,00	15 774	70 149	250,00	17 537	66 790	270,75	18 083
Sum diverse frakter			21 173			23 033			24 171
Kontormaskiner			44 178			40 043			40 099
Teletjenester			97 235			96 119			95 070
Porto			24 643			24 565			24 471
Sum telefon og porto			121 878			120 684			119 541
Yrkesskadeforsikring	49 323	305,24	15 055	54 469	316,93	17 263	45 134	328,34	14 819
Ørsavgift	78 479	598,87	46 999	77 629	622,60	48 332	76 779	626,84	48 128
Produsenttjenesten	6 214	20 808,00	129 301	5 972	20 814,00	124 301	5 730	20 576,00	117 900
Gårdsregnskap, registrert			646 603			674 456			692 910
Gårdsregnskap, ikke-reg.			9 848			12 958			13 905
Sum gårdsregnskap	38 713	16 956,86	656 451	38 269	17 962,69	687 414	37 851	18 673,61	706 815
Skadeforsikring på bygninger			216 947			241 770			247 984
Korreksj. kostn. pelsdyrhold			-50 053						
Ekstrakostn. koronapandemi			13 500			63 500			
Sum diverse andre kostnader			1 215 429			1 366 340			1 319 457
Sum ekskl.posten forskjellig			5 025 693			5 560 380			5 697 543
Forskjellig			643 289			711 729			729 286

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
 Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.6 forts. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Forskjellig inkl. inv.avgift	643 289		711 729		729 286	
Utgifter til sjuk.l>nn.ordn.	43 500		32 600		41 200	
Adm.tilskudd til avløserlag	9 516		9 516		9 516	
Sum sosiale ordninger	53 016		42 116		50 716	
Andre kostnader	5 721 998		6 314 225		6 477 545	
A Kvantumsenhet: Ant. insemt. Prisenhet: Kr/insemt. Øre/liter		B Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/100 kg		C Kvantumsenhet: 1000 liter Prisenhet:		
D Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/tonn		E Kvantumsenhet: Ant. enhet. Prisenhet: Kr/enhet		F Kvantumsenhet: Ant. kj.tøy Prisenhet: Kr/kj.time		
G Kvantumsenhet: Kyr i fj.k. Prisenhet: Kr/10 kyr fk		H Kvantumsenhet: Ant. regnsk. Prisenhet: Kr/regnskap				

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.7 Vedlikehold

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr
Vedlikehold. Bygninger	79 932	2 422,80	1 936 592	79 015	2 634,80	2 081 887	78 152	2 748,10	2 147 695
Vedlikehold. Mask. og redsk.	59 831	694,30	415 407	58 290	732,90	427 207	54 624	801,00	437 538
Vedlikehold. Biler	13 749	866,99	119 202	13 019	897,12	116 796	12 310	926,73	114 080
Sum vedlikehold			2 471 201			2 625 890			2 699 313

Vedleggstabell 3.8 Leasing av maskiner

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	179 006	112,20	2 008 447	186 894	116,10	2 169 839	192 306	119,90	2 305 749
Leasing, rentedel	5 447	3,23	175 938	5 515	2,99	164 899	5 684	3,50	198 940
Leasing, effekt finansiering			-68 824			-191 712			-187 586
Sum leasing av maskiner			2 115 561			2 143 026			2 317 103

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.9 Kapitalslit

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Kapitalslit. Ma./t.u. dr.b.	136 015	112,20	1 526 088	140 829	116,10	1 635 025	144 897	119,90	1 737 315
Kapitalslit. Driftsbygninger	226 686	112,20	2 543 417	227 396	116,10	2 640 068	228 445	119,90	2 739 056
Kapitalslit. Sum driftsb.	362 701	112,20	4 069 505	368 225	116,10	4 275 093	373 342	119,90	4 476 371
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	236 756	112,20	2 656 402	235 924	116,10	2 739 078	239 269	119,90	2 868 835
Kapitalslit. Biler	8 690	112,20	97 502	8 228	116,10	95 527	7 782	119,90	93 306
Kapitalslit. Grøfter	24 418	112,20	273 970	24 611	116,10	285 734	24 682	119,90	295 937
Kapitalslit. Hydrotekn. anl.	3 462	112,20	38 844	3 630	115,20	41 818	3 844	119,90	46 090
Kapitalslit. Delsum	636 027	112,20	7 136 223	640 618	116,09	7 437 250	648 919	119,90	7 780 539
Kapitalslit			7 136 223			7 437 250			7 780 539

Vedleggstabell 3.10 Realrente lånt kapital

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	4 117	2,57	105 807	4 041	2,15	86 882	3 880	2,66	103 208
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	66 451	3,01	2 000 175	68 629	2,51	1 722 588	70 821	3,11	2 202 533
Sum nedbetalingslån	70 568	2,98	2 105 982	72 670	2,49	1 809 470	74 701	3,09	2 305 741
Sum rentebærende utlån	70 568	2,98	2 105 982	72 670	2,49	1 809 470	74 701	3,09	2 305 741
Investeringslån LUF	66			36			21		
Korreksjon gjeld og renter	-45		-1 356	-6		-149	-5		-145
Rentekostnader lånt kapital	70 589	2,98	2 104 626	72 700	2,49	1 809 321	74 717	3,09	2 305 596
Effekt av finansiering			-892 477			-2 527 199			-2 465 805
Realrente lånt kapital			1 212 149			-717 878			-160 209

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.11 Bruttoinvest. Løpende priser

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	1000 kr			1000 kr			1000 kr		
Mask. og tekn. utst. dr.byg.			2 019 993			2 195 580			2 256 524
Driftsbygninger			2 847 460			3 094 974			3 180 883
Sum driftsbygninger			4 867 453			5 290 554			5 437 407
Maskiner og redskaper			2 964 731			2 762 095			3 103 959
Biler			58 904			60 500			62 497
Grøfter	55 332	5 338,00	295 362	50 780	5 805,00	294 778	51 222	6 101,00	312 505
Hydrotekniske anlegg	14 618	5 338,00	78 026	11 627	5 805,00	67 493	11 898	6 101,00	72 592
Sum avskrivb. bruttoinvest.			8 264 476			8 475 420			8 988 960
Fulldyrking u. grøftekostn.A	22 000	8 071,00	177 562	22 000	8 777,00	193 094	22 000	9 154,00	201 388
Sum br.invest.uavskr.jordkap	22 000	8 071,00	177 562	22 000	8 777,00	193 094	22 000	9 154,00	201 388
Sum bruttoinvesteringer			8 442 038			8 668 514			9 190 348

A Kvantumsenhet: Daa

Prisenhet: Kr/daa

Vedleggstabell 3.12 Bruttoinvest. Faste priser

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr
Teknisk inst. bygninger	2 019 993	2 422,80	2 019 993	2 195 580	2 634,80	2 018 920	2 256 524	2 748,10	1 989 413
Driftsbygninger	2 847 460	2 422,80	2 847 460	3 094 974	2 634,80	2 845 948	3 180 883	2 748,10	2 804 353
Sum driftsbygninger	4 867 453		4 867 453	5 290 554		4 864 868	5 437 407		4 793 766
Maskiner og redskaper	2 964 731	694,30	2 964 731	2 762 095	732,90	2 616 622	3 103 959	801,00	2 690 485
Biler	58 904	866,99	58 904	60 500	897,12	58 468	62 497	926,73	58 468
Grøfter	295 362	524,81	295 362	294 778	570,73	271 061	312 505	595,27	275 515
Hydrotekniske anlegg	78 026	524,81	78 026	67 493	570,73	62 063	72 592	595,27	64 000
Sum avskrivbare bruttoinv.	8 264 476		8 264 476	8 475 420		7 873 082	8 988 960		7 882 234
Fulldyrking	177 562	100,00	177 562	193 094	108,75	177 558	201 388	113,42	177 560
Sum br.inv.i uavskr.jordkap.	177 562		177 562	193 094		177 558	201 388		177 560
Sum bruttoinvesteringer			8 442 038			8 050 640			8 059 794

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 3.13.1 Bokført kapital. Prisjustert saldo

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	Mill. kr		Mill. kr		Mill. kr	
Teknisk inst. bygninger	13	280	14	212	15	208
Driftsbygninger	60	916	63	164	65	490
Sum driftsbygninger	74	196	77	376	80	698
Maskiner og redskaper	23	545	24	635	25	404
Biler		673		657		642
Grøfter	4	237	4	406	4	562
Hydrotekniske anlegg		563		623		670
Sum avskrivbar kapital	103	214	107	697	111	976
Jord	32	525	33	462	34	433
Husdyr	10	560	11	919	13	252
Varer i arbeid	11	129	12	196	13	618
Sum ikke-avskrivbar kapital	54	214	57	577	61	303
Sum kapital	157	428	165	274	173	279
Lønt kapital		-70 589		-72 700		-74 717
Egenkapital	86	839	92	574	98	562

Vedleggstabell 3.13.2 Bokført kapital. Historisk kost

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	Mill. kr		Mill. kr		Mill. kr	
Teknisk inst. bygninger	11 675		12 295		13 003	
Driftsbygninger	40 192		41 205		42 390	
Sum driftsbygninger	51 867		53 500		55 393	
Maskiner og redskaper	18 730		19 484		19 971	
Biler	531		511		495	
Grøfter	2 874		2 977		3 073	
Hydrotekniske anlegg	485		529		561	
Sum avskrivbar kapital	74 487		77 001		79 493	
Jord	32 525		33 462		34 433	
Husdyr	10 560		11 919		13 252	
Varer i arbeid	11 129		12 196		13 618	
Sum ikke-avskrivbar kapital	54 214		57 577		61 303	
Sum kapital	128 701		134 578		140 796	
Lånt kapital	-70 589		-72 700		-74 717	
Egenkapital	58 112		61 878		66 079	

Vedleggstabell 3.14.1 Arbeidsforbruk, timeverk

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Timeverk i jordbruket	38 713	2 034,00	78 750	38 269	2 030,00	77 700	37 851	2 002,00	75 750

Vedleggstabell 3.14.2 Arbeidsforbruk, årsverk

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	1 000 timer	Årsverk	1 000 timer	Årsverk	1 000 timer	Årsverk
Årsverk i jordbruket	78 750	42 700	77 700	42 100	75 750	41 050

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedlegg IV

AREAL, AVLING OG BRUKEN AV AVLINGEN

**REVIDERT REGNSKAP
2020**

**FORELØPIG REGNSKAP
2021**

**BUDSJETT
2022**

NB! Tabellene er ikke fullstendige pga. manglende avlingstall for eng og grovfôrvekster 2021 og 2022

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 4.1 Areal, avling og bruken av avlingen

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Daa	Kg/daa	Tonn	Daa	Kg/daa	Tonn	Daa	Kg/daa	Tonn
Hvete	676 700	477,00	322 786	636 300	419,00	266 610	600 000	483,00	289 800
Rug/rughvete	65 300	353,00	23 051	83 500	460,00	38 410	85 000	484,00	41 140
Bygg	1 392 200	459,00	639 020	1 428 500	425,00	607 113	1 450 000	436,00	632 200
Havre	665 500	474,00	315 447	683 800	397,00	271 469	675 000	413,00	278 775
Sum korn og erter	2 799 700	464,44	1 300 304	2 832 100	417,92	1 183 602	2 810 000	441,96	1 241 915
Oljefrø	29 700	516,00	15 325	24 200	537,00	12 995	30 000	516,00	15 480
Poteter	115 100	3 151,00	362 680	115 400	3 020,00	348 508	115 000	3 061,00	352 015
Andre grovfôrvekster	95 100	1 691,00	160 814	94 200	1 575,00	148 365			
Sum frø og hage	3 226 100	570,08	1 839 123	3 258 000	519,79	1 693 470	3 240 000	496,73	1 609 410
Eng, slått	4 451 100	689,00	3 066 808						
Sum eng	6 584 700	465,75	3 066 808						
Sum frø og eng	9 810 800	500,05	4 905 931	9 823 500	172,39	1 693 470	9 805 000	164,14	1 609 410
Sum avling			4 905 931			1 693 470			1 609 410

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen

	Revidert regnskap 2020	Foreløpig regnskap 2021	Budsjett 2022
	1000 FEm	1000 FEm	1000 FEm
Hvete	332 971	275 134	298 944
Rug/rughvete	23 325	38 867	41 630
Bygg	628 665	596 952	620 530
Havre	261 846	225 508	231 405
Erter	4 257	4 211	4 211
Sum korn og erter	1 251 064	1 140 672	1 196 720
Oljefrø	26 883	22 807	27 158
Poteter	92 319	88 711	89 604
Andre grovfôrvekster	18 919	17 455	
Andre fôr- og hagevekster	6 524	6 724	6 650
Sum fôr og hage	1 395 709	1 276 369	1 320 132
Eng, slått	1 980 364		
Eng, beite	547 465	646 143	468 520
Sum eng	2 527 829	646 143	468 520
Halm	10 031	9 138	9 138
Sum fôr og eng	3 933 569	1 931 650	1 797 790
Utmarks- og fjellbeite	322 000	366 000	265 000
Sum avling	4 255 569	2 297 650	2 062 790

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Balanse

	Revidert regnskap 2020	Foreløpig regnskap 2021	Budsjett 2022
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	-6 995	-3 115	-2 728
Rug/rughvete	-12 152	-716	-27 336
Bygg	-12 133	-10 557	-9 446
Havre	-7 865	-4 926	-4 727
Sum korn og erter	-39 145	-19 314	-44 237
Poteter	36 268	34 851	35 202
Andre grovfôrvekster	16 081	14 837	
Sum fôr og hage	13 204	30 374	-9 035
Eng, slått	189 322		
Sum eng	189 322		
Halm	3 912	3 564	3 564
Sum fôr og eng	206 438	33 938	-5 471
Sum avling	206 438	33 938	-5 471

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Salg

	Revidert regnskap 2020	Foreløpig regnskap 2021	Budsjett 2022
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	325 119	264 318	287 451
Rug/rughvete	34 205	38 000	40 872
Bygg	639 676	604 284	627 907
Havre	317 887	270 871	277 934
Erter	4 044	4 000	4 000
Sum korn og erter	1 320 931	1 181 473	1 238 164
Oljefrø	15 323	13 000	15 480
Poteter	263 638	258 341	263 007
Sum frø og hage	1 599 892	1 452 814	1 516 651
Eng, slått	153 795	156 199	158 892
Sum eng	153 795	156 199	158 892
Halm	171	51	120
Sum frø og eng	1 753 858	1 609 064	1 675 663
Sum avling	1 753 858	1 609 064	1 675 663

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk såfrø

	Revidert regnskap 2020	Foreløpig regnskap 2021	Budsjett 2022
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	412	1 265	827
Rug/rughvete	998	1 126	1 042
Bygg	2 977	4 557	3 789
Havre	1 175	1 476	1 318
Erter	10		4
Sum korn og erter	5 572	8 424	6 980
Poteter	17 565	17 010	17 010
Sum tårer og hage	23 137	25 434	23 990
Sum tårer og eng	23 137	25 434	23 990
Sum avling	23 137	25 434	23 990

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk mat

	Revidert regnskap 2020	Foreløpig regnskap 2021	Budsjett 2022
	Tonn	Tonn	Tonn
Poteter	116	122	122
Sum tårer og hage	116	122	122
Sum tårer og eng	116	122	122
Sum avling	116	122	122

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk fôr

	Revidert regnskap 2020	Foreløpig regnskap 2021	Budsjett 2022
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	4 250	4 250	4 250
Bygg	8 500	8 500	8 500
Havre	4 250	4 250	4 250
Sum korn og erter	17 000	17 000	17 000
Poteter	45 093	38 185	36 675
Andre grovfôrvekster	144 733	133 529	
Sum fôr og hage	206 826	188 714	53 675
Eng, slått	2 726 447		
Sum eng	2 726 447		
Halm	35 037	32 025	31 956
Sum fôr og eng	2 968 310	220 739	85 631
Sum avling	2 968 310	220 739	85 631

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 4.2 Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster. 1 000 dekar¹

År	Åker og hage						Eng på dyrket jord			I alt	Natureng		Sum jordbruksareal i drift
	Korn og erter	Olje-frø	Poteter	Rot-vekster	Grønn-før	Andre vekster og brakk	I alt	Slått	Beite	Fulldyrket jord i drift	Slått	Beite	
1959	2 182	..	553	131	135	478	3 479	4 303	561	8 343	763	1 001	10 107
1969	2 447	78	346	70	208	518	3 667	4 049	553	8 269	430	1 164	9 863
1970	2 592	36	337	62	225	448	3 701	3 878	554	8 160	385	1 012	9 566
1971	2 713	19	314	55	226	474	3 800	3 767	543	8 165	290	956	9 427
1972	2 779	21	294	49	215	490	3 848	3 657	521	8 107	253	897	9 279
1973	2 872	40	301	46	220	481	3 959	3 546	496	8 107	251	886	9 273
1974	3 005	37	307	51	236	461	4 096	3 436	530	8 192	229	846	9 302
1975	3 114	51	259	51	270	485	4 230	3 387	460	8 228	235	828	9 333
1976	3 117	63	292	52	291	480	4 295	3 408	432	8 311	238	777	9 373
1977	3 183	54	295	47	304	477	4 360	3 458	403	8 423	236	755	9 465
1978	3 242	51	266	44	314	486	4 403	3 533	373	8 539	250	690	9 534
1979	3 202	53	223	41	291	335	4 146	3 821	390	8 358	296	943	9 597
1980	3 175	58	214	40	312	313	4 111	4 275		8 386	301	894	9 581
1981	3 166	66	216	39	312	330	4 130	4 364		8 494	253	838	9 585
1982	3 212	77	220	47	344	292	4 193	4 428		8 621	235	779	9 635
1983	3 256	75	220	51	345	318	4 264	4 478		8 742	218	746	9 706
1984	3 302	101	216	55	345	295	4 314	4 457		8 771	994		9 765
1985	3 402	79	206	50	368	280	4 385	4 416		8 801	1 000		9 801
1986	3 425	69	187	44	365	271	4 362	4 405		8 767	1 001		9 768
1987	3 442	64	188	39	381	263	4 377	4 389		8 766	1 002		9 768
1988	3 445	63	194	33	385	265	4 386	4 428		8 814	1 024		9 838
1989	3 469	61	194	31	372	278	4 402	4 445		8 846	1 096		9 941
1990	3 568	52	194	27	377	251	4 467	4 363		8 832	1 141		9 972
1991	3 673	43	184	24	362	225	4 457	4 381		8 892	1 168		10 060
1992	3 592	59	196	23	378	203	4 450	4 406		8 857	1 204		10 061
1993	3 527	87	187	20	425	152	4 439	4 464		8 862	1 231		10 093
1994	3 486	99	176	16	390	201	4 368	4 548		8 916	1 273		10 189

Vedleggstabell 4.2 forts. Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster. 1 000 dekar¹

År	Åker og hage						I alt	Eng på dyrket jord	I alt	Natureng	Sum jordbruksareal i drift
	Korn og erter	Olje-frø	Poteter	Rot-vekster	Grønn-fôr ²	Andre vekster		Slått + beite	Fulldyrket jord i drift	Slått + beite	
1995	3 381	111	184	16	416	216	4 324	4 632	8 956	1 294	10 250
1996	3 341	77	186	14	402	223	4 241	4 737	8 980	1 318	10 298
1997	3 321	76	184	12	357	210	4 165	4 843	9 003	1 353	10 356
1998	3 357	64	167	11	355	202	4 156	4 848	9 004	1 424	10 428
1999	3 282	64	149	9	308	184	3 995	4 876	8 871	1 511	10 383
2000	3 306	57	151	9	282	180	3 985	4 856	8 841	1 581	10 422
2001	3 281	109	152	9	267	179	3 997	4 865	8 862	1 605	10 467
2002	3 268	110	152		206 ⁴	178	3 915	4 917	8 832	1 635	10 466
2003	3 267	75	146		196	170	3 854	4 905	8 759	1 644	10 404
2004	3 283	68	142		176	176	3 846	4 892	8 737	1 660	10 397
2005	3 252	67	137		155	193	3 805	4 858	8 663	1 692	10 354
2006	3 182	65	141		149	195	3 731	4 896	8 628	1 717	10 345
2007	3 119	62	145		137	206	3 669	4 906	8 574	1 746	10 320
2008	3 090	48	143		131	197	3 609	4 884	8 494	1 751	10 245
2009	3 061	43	138		120	205	3 566	4 829	8 395	1 748	10 143
2010	3 011	59	132		119	214	3 536	4 766	8 302	1 758	10 060
2011	2 988	52	129		102	205	3 476	4 748	8 224	1 766	9 989
2012	2 942	55	127		105	205	3 434	4 729	8 163	1 765	9 929
2013	2 860	35	126		122	207	3 350	4 757	8 107	1 764	9 871
2014	2 838	41	124		113	211	3 326	4 785	8 111	1 756	9 867
2015	2 827	35	118		100	223	3 303	4 799	8 102	1 759	9 861
2016	2 851	42	120		91	229	3 332	4 750	8 084	1 755	9 839
2017	2 866	23	117		96	216	3 318	4 727	8 046	1 806	9 852
2018	2 863	33	116		111	186	3 277	4 787	8 063	1 800	9 863
2019	2 781	34	117		109	186	3 227	4 825	8 052	1 791	9 843
2020	2 899	30	115		95	186	3 271	4 806	8 077	1 783	9 860
2021*	2 868	24	115		94	192	3 293	4 782	8 076	1 783	9 859
2022**	2 852	30	115		95	190	3 295	4 780	8 075	1 785	9 860

¹⁾ Ekskl. villahager f.o.m. 1979

²⁾ Inkl. rotvekster til fôr fra 2002

Vedlegg V
HUSDYRSTATUS OG HUSDYRPRODUKSJON

REVIDERT REGNSKAP
2020

FORELØPIG REGNSKAP
2021

BUDSJETT
2022

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 5.1 Husdyrstatus

	Revidert regnskap 2020			Foreløpig regnskap 2021			Budsjett 2022		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	23 300	11 130,00	259 329	23 100	13 290,00	306 999	22 700	15 450,00	350 715
Kalver < 1 år	304 600	4 050,00	1 233 630	313 300	4 310,00	1 350 323	316 800	4 660,00	1 476 288
Okser > 1 år	82 200	18 510,00	1 521 522	77 000	20 280,00	1 561 560	78 900	22 140,00	1 746 846
Kviger	170 700	12 050,00	2 056 935	171 700	13 250,00	2 275 025	171 000	14 570,00	2 491 470
Melkekyr	206 700	13 390,00	2 767 713	211 000	14 700,00	3 101 700	212 000	16 100,00	3 413 200
Ammekyr	96 000	13 390,00	1 285 440	99 000	14 700,00	1 455 300	104 000	16 100,00	1 674 400
Sum storfe	860 200	10 306,02	8 865 240	872 000	11 174,21	9 743 908	882 700	12 237,68	10 802 204
Sauer	947 000	280,00	265 160	943 000	590,00	556 370	928 000	690,00	640 320
Geiter	34 300	140,00	4 802	33 700	240,00	8 088	33 700	240,00	8 088
Slaktesvin	417 100	1 460,00	608 966	424 700	1 660,00	705 002	429 100	1 900,00	815 290
Avlssvin over 6 mnd.	77 300	3 840,00	296 832	75 200	4 260,00	320 352	73 800	4 750,00	350 550
Sum svin	494 400	1 832,12	905 798	499 900	2 051,12	1 025 354	502 900	2 318,23	1 165 840
Kyllinger	8 238 200	31,00	255 384	8 544 100	32,00	273 411	8 740 500	32,00	279 696
Ender, kalkuner, gjess	17 000	240,00	4 080	16 500	270,00	4 455	17 500	280,00	4 900
Kaniner	1 000	270,00	270	1 000	280,00	280	1 000	290,00	290
Sum husdyr	10 615 400	994,79	10 560 063	10 933 300	1 090,14	11 918 865	11 129 000	1 190,77	13 252 053
Sum husdyrstatus			10 560 063			11 918 865			13 252 053

Vedleggstabell 5.2 Utviklingen i husdyrproduksjon til salg og hjemmeforbruk. 1 000 liter melk og tonn kjøtt og egg

	Kumelk	Geitemelk	Storfe	Kalv	Sau/lam	Geit/kje	Hest	Fjørøfslakt	Tamrein, hjort, kanin	Gris ¹	Sum kjøtt	Egg
1991	1 809	25,8	78 094	1 255	22 741	320	857	20 104	2 904	85 518	211 793	50 177
1992	1 800	25,8	82 350	1 354	23 306	322	909	22 617	2 740	91 249	224 847	50 866
1993	1 794	25,8	81 105	1 887	24 471	323	866	22 749	2 672	90 320	224 395	51 300
1994	1 750	24,6	84 849	1 783	25 142	329	823	25 647	2 392	91 408	232 367	51 537
1995	1 721	24,8	82 916	1 242	25 211	324	718	28 633	2 529	96 063	237 639	49 276
1996	1 698	23,8	84 002	1 083	25 846	313	656	32 425	2 079	103 349	249 757	49 296
1997	1 692	23,2	87 082	999	24 564	316	589	33 399	1 859	105 454	254 093	48 955
1998	1 680	22,6	89 979	841	23 332	298	618	31 409	1 669	106 398	254 547	47 382
1999	1 654	21,7	94 051	1 525	22 946	266	606	36 528	1 886	109 250	267 058	47 705
2000	1 566	21,1	88 384	2 477	23 499	257	588	43 091	1 540	102 913	262 749	47 786
2001	1 523	20,3	83 438	2 315	24 482	241	636	42 321	1 849	108 756	264 035	47 760
2002	1 509	21,3	83 220	2 397	25 145	242	636	46 138	2 072	104 018	263 868	47 841
2003	1 524	21,2	83 115	2 173	24 534	240	569	49 382	1 997	106 039	268 049	50 239
2004	1 524	21,5	84 440	2 101	26 233	222	533	54 617	2 554	113 511	284 211	52 414
2005	1 515	22,1	85 303	2 067	26 096	247	465	56 861	2 321	112 818	286 178	50 702
2006	1 504	20,9	85 526	2 116	25 278	297	425	62 894	2 234	116 356	295 126	50 815
2007	1 545	20,3	82 566	2 089	23 544	285	383	70 282	2 289	117 742	299 180	53 187
2008	1 531	20,3	84 499	1 966	24 246	306	363	84 090	2 350	122 706	320 526	56 012
2009	1 505	20,8	83 098	1 684	24 048	269	440	81 145	2 219	123 642	316 545	58 916
2010	1 509	20,7	81 873	1 632	24 554	285	414	83 084	2 373	128 771	322 986	59 556
2011	1 479	20,3	79 742	1 883	23 498	233	429	84 757	2 148	130 797	323 487	58 829
2012	1 535	20,2	75 908	2 125	22 893	260	367	91 190	2 204	131 494	326 442	63 682
2013	1 528	19,7	81 252	2 398	23 669	342	293	104 084	2 124	127 535	341 698	63 809
2014	1 513	19,4	76 470	2 262	24 267	289	152	106 125	2 002	128 839	340 407	67 254
2015	1 540	21,2	77 935	1 737	25 674	289	91	92 551	2 088	134 688	335 052	67 393
2016	1 526	21,5	80 139	1 538	26 104	300	70	98 316	2 269	137 736	346 472	68 247
2017	1 498	21,0	83 724	1 474	27 557	356	61	100 962	1 690	137 271	353 095	69 762
2018	1 525	21,3	87 379	2 015	27 084	355	56	98 158	1 744	137 348	354 139	71 147
2019	1 485	20,9	85 173	1 835	24 393	343	31	106 834	2 064	132 301	352 974	73 511
2020	1 501	20,8	83 770	1 525	24 667	349	16	106 987	1 446	131 712	350 472	73 584
2021*	1 530	20,0	86 266	1 470	24 478	349		115 612	1 989	134 841	365 017	73 510
2022**	1 482	20,2	89 181	1 394	24 349	349		118 048	1 742	134 544	369 619	74 028

*Foreløpig regnskap **Budsjett ¹Uten hode og labb fom. 2002

Vedlegg VI
FÔRTILGANG OG FÔRBEHOV

REVIDERT REGNSKAP
2020

FORELØPIG REGNSKAP
2021

BUDSJETT
2022

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
 Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 6.1 Fôrtilgang i alt. *Tabellen er ikke fullstendig pga. manglende avlingstall for eng og grovfôrvekster 2021 og 2022*

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm
Kli/gris no. matk. hvete/rug	4 250	4 384	4 250	4 384	4 250	4 384
Kli/gris no. matk. bygg	8 500	8 362	8 500	8 362	8 500	8 362
Kli/gris no. matk. havre	4 250	3 528	4 250	3 528	4 250	3 528
Sum leiemalt korn og helkorn	17 000	0,96	16 274	17 000	0,96	16 274
Poteter	41 098	10 461	40 487	10 306	37 178	9 464
Andre grovfôrvekster	144 733	17 027	133 529	15 709		
Silo og rundballer		1 836 986				
Gras		3 082		3 284		1 802
Sum saftig fôr		1 867 556		29 299		11 266
Eng beregnet som høy	2 811 229	1 813 696				
Herav silo, rundbal. og gras		1 840 068				
Halm	42 469	22 748	33 531	17 866	31 991	17 024
Sum tørrt strøfôr		3 676 512		17 866		17 024
Beite på innmark		547 465		646 143		468 520
Utmark og fjellbeite		322 000		366 000		265 000
Fôr fra frukt- og grønningsakp.		5 000		5 000		5 000
Sum hjemmeprod. planteprod.		6 434 807		1 080 582		783 084
Hjelpefôr og kjøkkenavfall		32 484		33 387		33 065
Melk og myse		41 600		39 800		40 300
Sum hjemmeprodusert fôr		6 508 891		1 153 769		856 449
Importert høy	12 737	6 368	13 642	6 821	13 190	6 595
Innkjøpt kraftfôr	1 993 918	1 957 461	2 018 215	1 982 588	2 026 843	1 991 157
Sum fôrtilgang		8 472 720		3 143 178		2 854 201

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 6.2 Fôrtilgang - kraftfôrforbruk

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm
Fôrblandinger drøvtyggere	1 043 144	983 245	1 037 838	978 243	1 039 584	979 889
Fôrblandinger svin	465 351	482 295	469 147	486 229	468 114	485 158
Fôrblandinger fjørfe	480 332	487 276	506 280	513 599	513 857	521 286
Fôrblandinger andre husdyr	3 944	3 553	3 835	3 455	4 096	3 690
Sum fôrblend. inkl. leiemalt	1 992 771	1 956 369	2 017 100	1 981 526	2 025 651	1 990 023
Sum innkj. kraftf. i bland.	1 992 771	0,98	1 956 369	0,98	1 981 526	0,98
Grøpp av salgskorn	1 147	1 092	1 115	1 062	1 191	1 134
Sum innkjøpt kraftfôr	1 993 918	1 957 461	2 018 215	1 982 588	2 026 842	1 991 157
Leiemalt korn og helkorn	17 000	16 274	17 000	16 274	17 000	16 274
Sum kr.f.forbr. f.o.m. 1985	2 010 918	0,98	1 973 735	0,98	1 998 862	0,98
Totalt kraftfôrforbruk		1 973 735		1 998 862		2 007 431

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2020 OG 2021. BUDSJETT 2022
Budsjettnemnda for jordbruket 2022

Vedleggstabell 6.3 Fôrbehov

	Revidert regnskap 2020		Foreløpig regnskap 2021		Budsjett 2022	
	1000 stykk	Mill. FEm	1000 stykk	Mill. FEm	1000 stykk	Mill. FEm
Melkekyr	208	1 328	212	1 358	208	1 314
Ammekyr	106	286	112	302	117	316
Kviger	171	337	171	339	172	341
Okser > 1 år	75	392	71	400	74	413
Kalver < 1 år	294	320	298	325	295	322
Sum storfe	854	3,12	864	2 724	866	2 706
Hester	23	49	23	49	23	49
Sauer > 1 år	901	306	897	305	891	303
Sauer < 1 år	1 423	242	1 416	241	1 407	239
Sum sauer	2 324	0,24	2 313	546	2 298	542
Geiter > 1 år	44	21	44	21	44	21
Geiter < 1 år	22	3	24	3	66	3
Sum geiter	66	0,36	68	24	110	24
Svin	732	517	738	521	736	520
Høns. Voksne	4 024	185	4 043	186	404	186
Høns. Livkyllinger		24		24		25
Sum høns	4 024	0,05	4 043	210	404	211
Ender, gjess og kylling, mv.		290		313		319
Sum fôrbehov		4 300		4 387		4 371

BUDSJETTNEMND A FOR JORDBRUKET

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon: 406 04 100
NIBIO, Postboks 115	Scweigaards gate 34 E	E-post: post@nibio.no
1431 ÅS		Internett: nibio.no

PUBLIKASJONER FRA BUDSJETTNEMND A FOR JORDBRUKET

Totalkalkylen for jordbruket

ISSN 1503-3325

Totale inntekter, kostnader og resultatmål

Avgitt årlig fra 1948

Volum- og prisindeksar for jordbruket

ISSN 0800-7535

Beregnet på grunnlag av totalkalkylen

Avgitt årlig (ikke 1983, 2001)

Modellbruksberegninger

ISSN 0800-7543

Avgitt årlig fra 1980 til 1992

Referansebruksberegninger

ISSN 0804-4201

Avgitt årlig fra 1993 (ikke 2020)

Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken

ISSN 0806-4652

Avgitt årlig fra 1995
